

E-katalog značajnih prinova
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
u 2011. godini

IMPRESUM

Nakladnik

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Za nakladnika

Dunja Seiter-Šverko, prof.

Urednica

Nela Marasović

Odabir građe i tekstovi u katalogu

dr. sc. Ivan Kosić, mr. sc. Milica Maštrović,
dr. sc. Mira Miletić-Drder, Tatjana Mihalić, prof.,
Sonja Avalon, prof., mr. sc. Nataša Dragojević,
dr. sc. Željka Lovrenčić, Tomica Vrbanc, prof.

Fotografije

Darko Čižmek, Sonja Hrelja, Sanja Vešligaj

Grafičko oblikovanje

Ivana Miličić, dipl. dizajner, za Memorabiliju d.o.o.

Lektura

Dobriła Zvonarek

Suradnice

Dagmar Lasić
Amelija Žulj

URL

www.nsk.hr/category/elektronicka-izdanja

Podatak o izdanju

internetsko izdanje u pdf formatu

Datum objavljivanja na mreži

13. lipnja 2012.

Naslovnica

Zdenka Pozaić, iz Grafičke mape Chopin
Grafička zbirka Nacionalne i sveučilišne knjižnice u
Zagrebu

ISBN 978-953-500-110-2

E-katalog značajnih prinova
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
u 2011. godini

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2012.

SADRŽAJ:

Uvodna riječ glavne ravnateljice Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu 5

ZBIRKA RUKOPISA I STARIH KNJIGA 6

GRAFIČKA ZBIRKA 11

Grafičke mape 12

Grafike 16

Crteži 21

ZBIRKA ZEMLJOPISNIH KARATA I ATLASA 22

Karte 23

Atlasi 29

ZBIRKA MUZIKALIJA I AUDIOMATERIJALA 31

Notna građa iz donacije Eduarda Čapke 32

 Izdanja naklade Albini 32

 Ostala izdanja 35

Zvučna građa iz donacije Eduarda Čapke 40

IZBOR IZ NOVIJEGA KNJIŽNOG FONDA 51

Opći referentni izvori 52

Referentni izvori vezani za pojedina znanstvena polja 53

Znanstveno-stručne monografije 57

Starija Croatica (1835.–) 63

Miscellanea 69

Zbirka inozemne Croatice 70

Zbirka knjižnične građe o Domovinskom ratu 81

 Iz novije izdavačke produkcije 82

 Dar akademika dr. Ante Stamaća 89

 Dar Ureda predsjednika Republike Hrvatske 93

UVODNA RIJEČ GLAVNE RAVNATELJICE NACIONALNE I SVEUČILIŠNE KNJIŽNICE U ZAGREBU

Poštovani ljubitelji knjige, kao i sve ostale građe koju u svom fondu čuva Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, donosim vam par uvodnih riječi prije nego krenete na put kroz sve ono vrijedno što smo za vas u protekloj godini pribavili.

Potaknuti činjenicom da su digitalna izdanja ono što nosi budućnost i ono što će ovaj svijet ujediniti u želji da se do informacija dolazi brzo te da one kolaju na način da budu svakom dostupne, odlučili smo tiskano izdanje kataloga značajnih prinova ove godine prebaciti u ePub format. Riječ je o formatu koji je postao standard za izdavanje e-knjiga, za čiji se smisao i poziciju u knjižničarstvu tek treba boriti. Nadamo se da je ovaj e-katalog u toj borbi malen, ali značajan korak. Značajne prinove, bez obzira dolaze li u fondove zbirke ili se odnose na cjelokupni fond, stižu li u obliku kupnje ili značajnih darovnica, obogaćuju fond Knjižnice, pa tako i znanstvenu i kulturnu radoznalost struke svojom raritetnošću i unikatnošću. U ovom uvodnom tekstu neću ih nabrajati niti ću ikoju od njih izdvajati jer su to za vas učinile stručne osobe u nastavku e-kataloga, i to svaka u svom području.

U e-katalogu prinova tako možete vidjeti koja su izdanja tijekom protekle godine pribavile zbirke građe posebne vrste. Kao i uvijek, riječ je o izdanjima čija vrijednost je neizmijerna i koja dolaskom u fond Knjižnice dolaze u svoje, možemo reći, prirodno stanište, koje im pruža sigurnost u težnji da ne budu zaboravljena i da ostanu u nasljeđe brojnim generacijama hrvatskih intelektualaca čije znanje se brzinom svjetlosti širi svijetom i predstavlja Hrvatsku u jednoj novoj sferi, sferi društva znanja za kojim oduvijek čeznemo.

Osim prinova u zbirka građe posebne vrste, tu su i značajne prinove iz novijega knjižnog fonda, koje, s obzirom na tisuće izdanja koja su tijekom 2011. obogatila ovaj fond, nije lako odabrati i odrediti im mjesto u skupini najznačajnijih. Također su značajna pribavljena izdanja u protekloj godini odabrali i voditelji Zbirke inozemne Croatice te Zbirke knjiga o Domovinskom ratu.

Želim vam da uživate u ovom katalogu, da pomno pogledate svaku fotografiju djela, njegov kataložni zapis kao i poveznice koje vode na referentne izvore, koje će vam omogućiti da o djelu saznate i više od onoga što ovdje piše, jer svima nam je cilj znati više, više i više, zar ne?

Glavna ravnateljica
Dunja Seiter-Šverko, prof.

protezione l'opera la quale sarà tanto più tenuta in veneratione
quanto l'haverà per suo Protettore l'honorable famiglia D'ipico, et
in particolare la sua persona amatore anzi della verità, a cui
m'offerisco tutto l'contento in esso mio trattato prouarle con aucto-
ritate scritte, et storie degne di fede, il medesimo farà lei
ad'ogni cosa et hauendo occasione che le cose di quibus libri ho

ZBIRKA RUKOPISA I STARIH KNJIGA

Dr. sc. Ivan Kosić

U skrbi za hrvatsku pisanu baštinu, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu je fond Zbirke rukopisa i starih knjiga, najstarije među svojim četirima zbirka, i protekle, 2011. godine, obogatila dragocjenom i vrijednom građom.

Potrebno je napomenuti da su i u 2011. istaknuti pojedinci kao i ugledne ustanove i udruge iz hrvatskoga kulturnog i političkog života darovali Knjižnici svoje rukopisne i knjižne ostavštine, a Knjižnica je dio građe namaknula i vlastitim sredstvima, i to u suradnji s uglednim domaćim antikvarijatima.

Tijekom 2011. godine otkupljeni su, odnosno primljeni na dar jedan rukopis, tri rukopisne ostavštine i 56 knjiga. Novonabavljene prinove u 2011. godini.

Dinko Zavorović

Annali de Sebenico: Prima parte del Trattato sopra le cose di Sebenico Sebenico, li 6. Maggio 1597. – VI + 73 l. ; 31 × 20,6 cm

Dinko Zavorović (o. 1540. – 1608.) potječe iz ugledne obitelji šibenskoga bilježnika. Školovao se prvo u rodnome gradu, a nakon toga vjerojatno studirao pravo u Padovi, kako se daje zaključiti po njegovu kasnijem obnašanju različitih vojnih i građanskih dužnosti. Kritički je iznio nekoliko podataka o rastućoj mletačkoj prevlasti u gradovima dalmatinskoga priobalja, pa je zbog svojih protumletačkih stavova bio osuđen na četverogodišnje izgnanstvo. Koncem osamdesetih godina 16. st. sklonio se na područje Hrvatsko-Ugarskoga Kraljevstva, gdje mu je zaštitu pružio šibenski leksikograf i izumitelj **Faust Vrančić** (1551. – 1617.), s čijom je sestrom Klarom Zavorović bio oženjen. U vrijeme izgnanstva služio je kao časnik u Vojnoj krajini, a zbog iskazane hrabrosti u okršajima s Turcima rimsko-njemački car i hrvatsko-ugarski kralj Rudolf II. (1552. – 1612.) nagradio ga je 1587. plemićkim naslovom. U Šibeniku je 1589. obnašao dužnost suca tzv. *Corte maggior*.

Zavorović se bavio poviješću Dalmacije i rodnoga Šibenika, a njegova su djela ostala uglavnom u rukopisu. Od njih je tiskana jedino povijest Bosne, u Mlecima 1602.: *Ruina et presa del regno della Bossina*. Riječ je o prvoj tiskanoj povijesti Bosne, zapravo opisu njezina pada pod Turke, a donešeno je i rodoslovlje bosanskih vladara te stablo vladarske obitelji Kosača.

Djelo *Trattato sopra le cose di Sebenico* prvo je Zavorovićeva povijesno djelo, podijeljeno u dva dijela te posvećeno Franji Divniću (o. 1550. – 1621.), šibenskomu pjesniku i prevoditelju. Prvi dio započinje tumačenjem etimologije *Sico*, staroga naziva za Šibenik, zatim opisuje događaje koji sežu u rimsko doba i završava godinom 1412., kada je Šibenik već postao sastavnim dijelom Mletačke Republike. Nije, međutim, poznato je li drugi dio bio uopće napisan.

U *Zbirci rukopisa i starih knjiga* pohranjena su još tri Zavorovićeva djela:

1. *La storia della Dalmazia divisa in cinque libri* (u prijepisu fra Ivana Rajčevića iz 18. stoljeća, a Zavorović je djelo sastavio 1603.);
2. *De rebus Dalmaticis libri V* (djelo je sastavljeno početkom 17. st. i posvećeno Faustu Vrančiću);
3. *Historia Dalmatina* (prijepis iz 17./18. stoljeća, a Zavorović ju je sastavio 1603. te također posvetio Faustu Vrančiću).

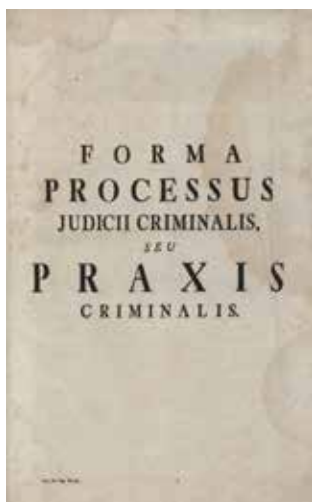
Marko Marulić

Marci Marvli Spalatensis Evangelistarium

<Venetijs Industria ac summa diligentia Francisci de consortibus luce(n)sis Sacerdotis integerrimi in ędibus Iacobi leuci, i(m)pressor(is) accuratissimi. Impe(n)sis vero Melchioris sessę M.D.xvj. Mense Maio Leonardo p(ri)ncipe optimo>. – [5] + 150 [i. e. 151] + [5] l. : inicijali ; 8° (21 × 15 cm)

Hrvatski je književnik Marko Marulić (1450. – 1524.) pisao i hrvatskim i latinskim jezikom. Spjevom *Judita* stekao je naslov "otac hrvatske književnosti", a latinskim djelima glas jednog od prvaka humanizma u europskim okvirima, što potvrđuju mnogobrojna izdanja njegovih djela *Evangelistarium* je jedno od triju najvažnijih Marulićevih djela bogoslovno-ćudorednog karaktera, sastavljeno za pouku onima koji žele živjeti krjeposnim i svetim životom, a s djelima *De institutione bene vivendi per exempla sanctorum* i *De humilitate et gloria Christi* čini svojevrsnu trilogiju. Osnovna polazišta toga djela tri su bogoslovne krjeposti – vjera, ufanje i ljubav, a po svojoj popularnosti zauzimalo je drugo, i to veoma važno mjesto u etičko-moralnoj problematici onoga vremena, te bilo često izdavano. Djelo je podijeljeno u sedam knjiga. U prvoj se knjizi govori o vjeri, odnosu prema bližnjem, o samozatajnosti i skromnosti, u drugoj i trećoj o ufanju, čovjekovim slabostima (lijenost, oholost i neumjerenost), a u posljednjim četirima o ljubavi, o kojoj autor slobodno progovara kroz prizmu ljudske spolnosti te filozofski raspravlja o odnosima tjelesne i duhovne ljubavi, kao i o odnosima što iz njih proizlaze (brak, odgoj i djevičanstvo). Djelo je bilo posebno cijenjeno i čitano u 16. st., u vrijeme pojave reformacije, a i engleski kralj Henry VIII. Tudor (1491. – 1547.) držao ga je na svojem noćnom ormaru te čitao prije spavanja.

U fondu Zbirke rukopisa i starih knjiga pohranjeno je sedam cjelovitih latinskih i talijanskih izdanja, a djelo je na hrvatski preveo Branimir Glavičić te objelodanio godine 1985.

Ispod teksta, u ime njezina carsko-kraljevskoga veličanstva Marije Terezije, potpisan je Josephus comes ab Harrach

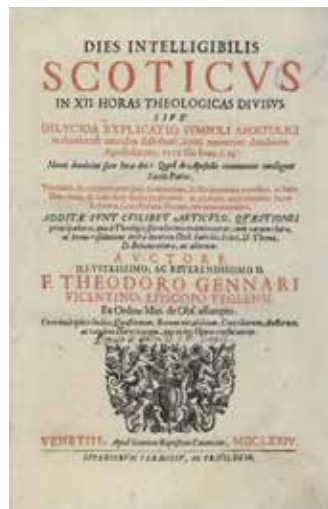
CORPUS JURIS HUNGARICI

Corpus Juris Hungarici : seu Decretum Generale Inclyti Regni Hungariae : partiumque eidem annexarum : in duos tomos distinctum

Tyrnaviae : Typis Academicis Societatis Jesu, 1751. – Sv. 1–2 ([16] + 878 + [1] str.; 426 + 229 str.) : ilustr. ; 2° (33,3 × 22,5 cm)

Novonabavljeno djelo, *Forma processus iudicii criminalis, seu Praxis criminalis*, dio je drugačija dijela proglasa i propisa pod skupnim naslovom *Corpus juris Hungarici*. Sadržava 229 stranica, a ispod teksta na zadnjoj stranici potpisan je Josephus comes ab Harrach.

U prvome svesku toga cjelovitoga pravnog djela doneseni su proglasi i odluke od kralja Stjepana I. Arpadovića (997. – 1038.) do cara Leopolda I. (1640. – 1705.), kao i *Opus tripartitum juris consuetudinarii mađarskoga pravnika Istvána Verböczyja* (o. 1458. – 1541.). U drugome pak svesku doneseni su proglasi od Leopolda I. do vremena carice Marije Terezije (1717. – 1780.), kao i *Directio Methodica processus iudicarii iuris consuetudinarii* te *Centuria certarum contrarietatum et dubietatum Ivana Kitionića Kostajničkoga* (o. 1561. – 1619.), hrvatskoga pravnika.

Teodoro Gennari
Dies intelligibilis Scoticus in XII. horas Theologicas divisvs, Sive Dilvcida explicatio Symboli Apostolici in duodecim articulos distributi
Venetiis: Apud Ioannem Baptistam Cataneum, M.DCCLXXIV. [1674.] – [28] + 563 + [5] str. ; 4°(35 × 24 cm)

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu posjeduje jedan primjerak toga djela iz godine 1707., *Dies intelligibilis Scoticus in XII. horas Theologicas divisvs, Sive Dilvcida explicatio Symboli Apostolici in duodecim articulos distributi* (Venetiis: apud Io. Gabrielem Hertz), a prema našim saznanjima, u talijanskim knjižnicama nalazi se ukupno osam primjeraka izdanja iz 1674. Francesco Teodoro Gennari (†1684.) bio je talijanski franjevac i teolog skotističkoga filozofskog usmjerenja, kao i veoma plodan pisac svojega vremena, a godine 1668. bio je imenovan krčkim biskupom.

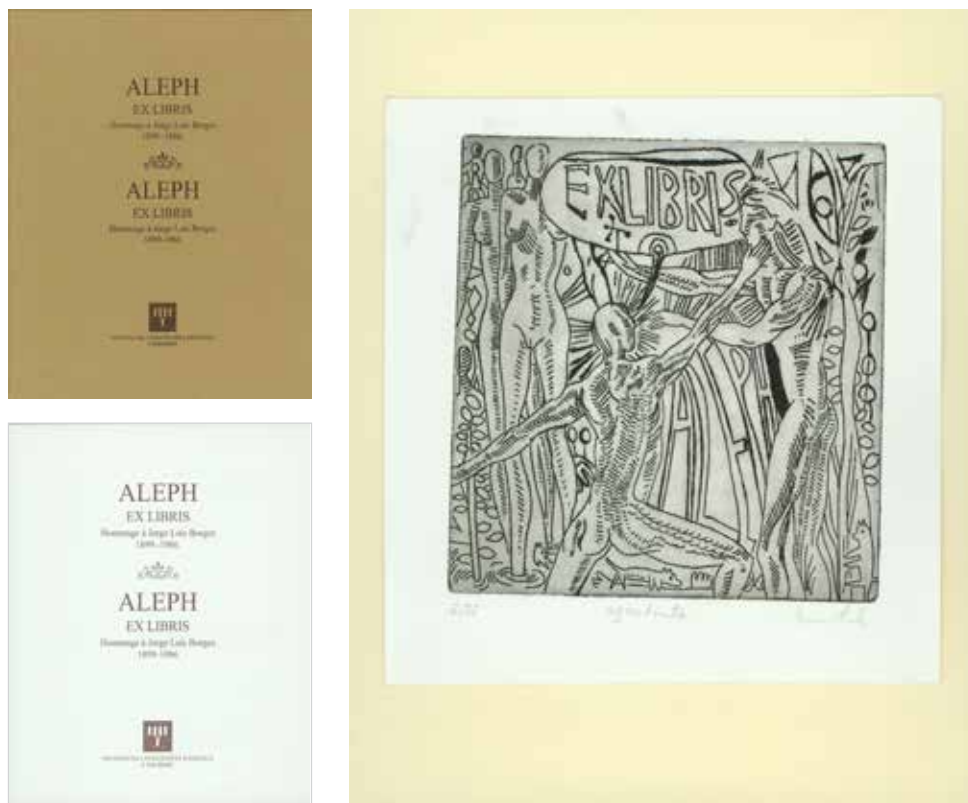

GRAFIČKA ZBIRKA

Mr. sc. Mikica Maštrović

Raznolik fond Grafičke zbirke sadrži slikovnu građu, važnu kako zbog dokumentarnog sadržaja tako i zbog umjetničke vrijednosti, pa je zato pri njezinoj nabavi uvijek potrebno imati na umu odnos prema postojećem fondu i zastupljenost određenih sadržaja ili autora pojedinih djela. Budući da se fond Grafičke zbirke popunjava uglavnom kupnjom i darivanjem, pri njegovu popunjavanju postoje ograničenja, što ponajprije ovisi o ponudi na tržištu, ali i o raspoloživim sredstvima za nabavu nove građe. Stoga je svaki dar, kao i ostavštine, od iznimne važnosti za Grafičku zbirku. Posebno ističemo dar Zdenka Šenoe i reproducirane crteže Franje Maixnera, kao i ostavštinu od 725 razglednica Miroslava Brandta. Često prikaze veduta promatramo kroz povijesni kontekst, ali su one nerijetko važne i zbog svojih umjetničkih obilježja. Upravo zbog povijesnog konteksta i dokumentarnog značenja, od iznimne su važnosti novonabavljene vedute Splita, Poreča i Osijeka, kao i grafički prikazi žene u narodnoj nošnji iz Skradina te grafički prikaz vojnika u odori koji sjedi. Značajne prinove su i četiri grafičke mape, a dvije od njih izdala je Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu.

Grafičke mape

Grafička mapa *Aleph: Ex Libris*

Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2011.

1 graf. mapa ([14] grafika) : različitih tehnika) ; 27 cm.

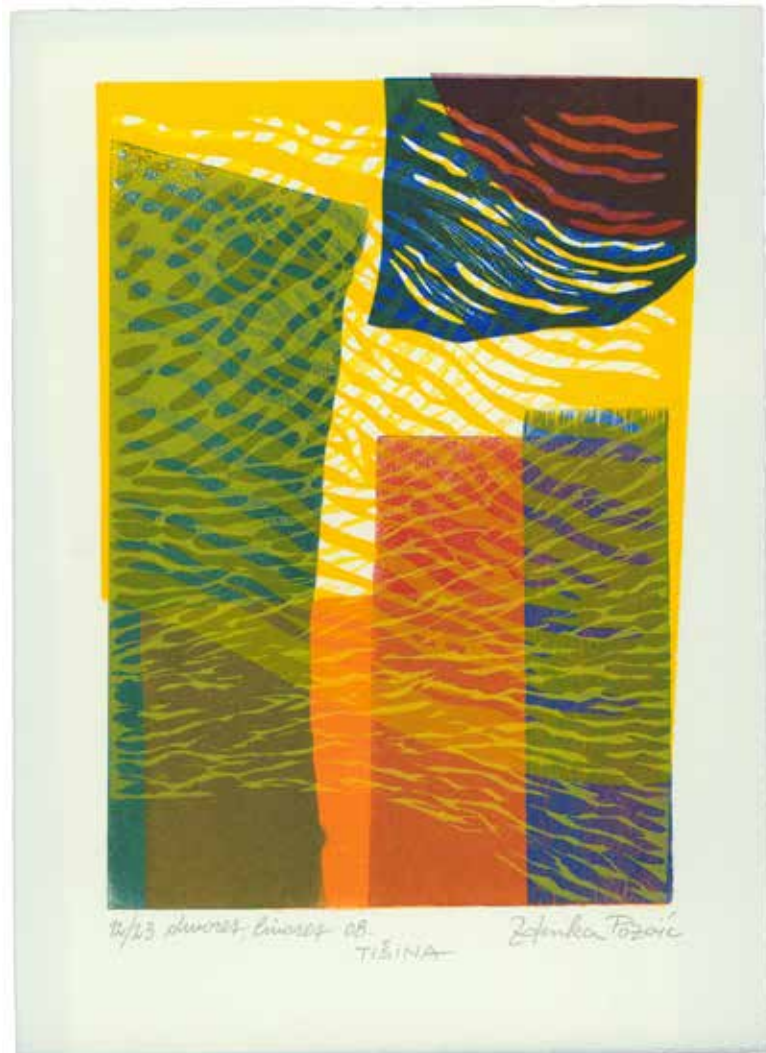
Grafike formata 180 x 180 mm otisnute na papiru Fabriano 300 g i papiru Veline Arch 160 g

Grafička mapa *Aleph: Ex libris*, u izdanju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, nastala je kao rezultat manifestacije *Noć muzeja*, održane 29. siječnja 2010. u predvorju Knjižnice, a povodom 90. obljetnice njezine Grafičke zbirke i u sklopu izložbe *Od Klovića i Rembrandta do Warhola i Picelja*. Tada se održala kreativna radionica *Ex libris* tijekom koje su prva imena hrvatske grafike pred brojnim auditorijem, različitim grafičkim tehnikama od bakropisa i suhe igle do linoreza, izrađivala grafičke listiće, *ex libris*.

Okupili su se, tako, umjetnici koji su sudjelovali na izložbi *Od Klovića i Rembrandta do Warhola i Picelja*: Zdenka Pozaić, Maja Franković, Tomislav Buntak, Nevenka Arbanas, Igor Konjušak, Duje Medić, Ksenija Palameta, Anita Kuharić, Martina Vrbanić, Marko Pašalić, Hrvoje Šercar, Siniša Reberski te idejni začetnik radionice likovni umjetnik Josip Zanki.

Tema radionice *Ex libris* bila je posvećena zbirci kratkih priča *Aleph* J.L.Borges. Naime, osim što je Borges gotovo čitavoga svog života bio knjižničar u jednoj od knjižnica Buenos Airesa, brojne njegove kratke priče vezane su kako za povijest i kult knjige, tako i za knjižnice.

Ideja o knjizi neprekinutih stranica, tajnoj knjizi ili onoj od papira premazanoga otrovom, provlači se kao vječni lajt motiv kroz povijest književnosti. Tri velike svjetske religije nazivamo Religijama knjige - Bibliju, Talmud i Kuran. Također, više je likovnih umjetnika uspješno spajalo riječ i sliku, od Williama Blakea do Jeana Cocteaua. Stoga za temu radionice ne čudi odabir Borgesova *Alepha*, tj. jednoga od najvažnijih djela narativne književnosti, čije ime danas nosi naziv najrašireniji softver koji se koristi za baze podataka u svjetskim knjižnicama.

Zdenka Pozaić

Grafička mapa *Italija: XX. stoljeće*

Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2011.

1 graf. mapa ([29] str. s tekstom, 10 grafika : drvorez, linorez u boji) ; 35 cm.

Grafike formata 327 x 253 mm otisnute na papiru Veline Arches blanc 200 g

Druga grafička mapa u izdanju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu je ona hrvatske slikarice i grafičarke Zdenke Pozaić, *Italija: XX. stoljeće*, koja je nastala inspirirana stihovima talijanskih pjesnika Giovannija Pascolija, Sibille Aleramo, Umberta Sabe, Giorgia de Chirce, Giuseppea Ungarettija, Eugenia Montalea, Salvatorea Quasimoda, Umberta Bellintanija, Margherite Guidacci i Patrizie Valduge, koje su prepjevali Frano Čale, Suzana Glavaš, Mladen Machiedo i Joja Ricov. Umjetnica je, kao nebrojeno puta do sada, ostala vjerna pisanoj riječi. Ovo joj je sedma po redu grafičko-pjesnička mapa i izvedena je u veoma zahtjevnoj tehnici obojenog drvoreza. Svoje likovne tvorbe gradi uvjerljivom laškoćom i finoćom grafičkog rukopisa, ispreplićući apstrakciju i figuraciju te stvarajući morfološki raznovrsno, a stilski određeno i cjelovito djelo.

Grafičke mape

Zdenka Pozaić

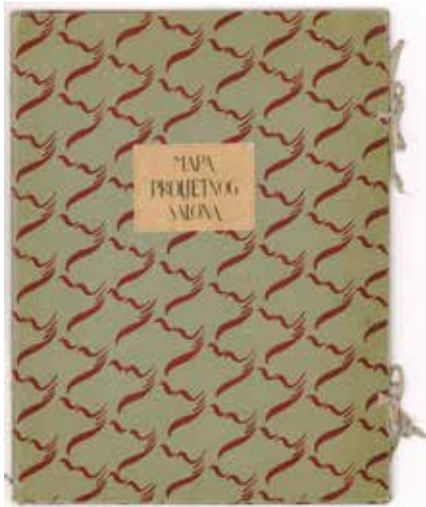
Grafička mapa *Chopin*

Zagreb : vlastita naklada, 2010.

1 graf. mapa (4 grafike : linorez u boji) ; 23 cm.

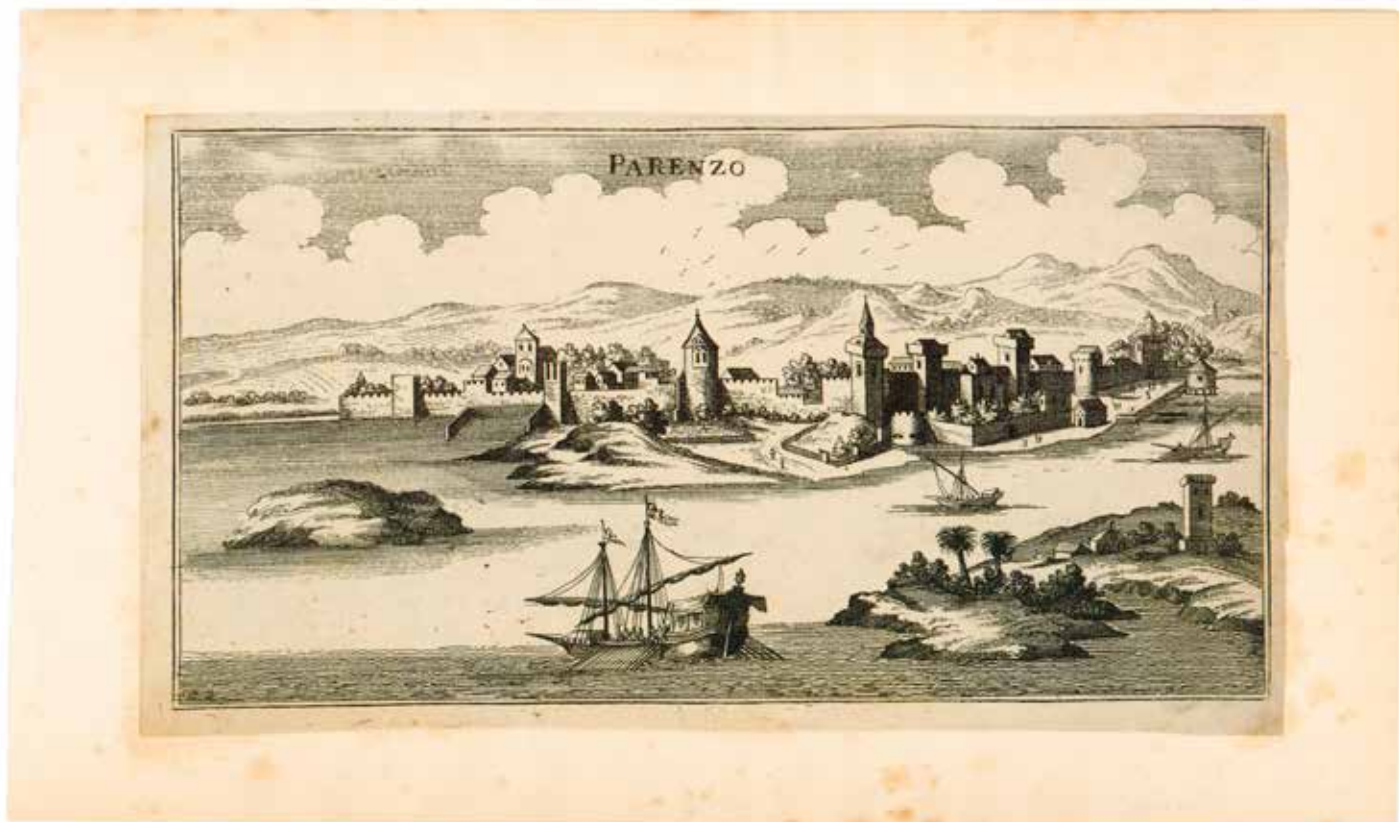
Graf. listovi formata 230 x 246, 251 mm

Grafička mapa *Chopin* dar je Zdenke Pozaić Grafičkoj zbirci. Riječ je o pjesničko-grafičkoj mapi inspiriranoj velikanima svjetske glazbe. Izišla je kao prva u novoj ediciji nazvanoj *Kajdanka* te je posvećena Frédéricu Chopinu, velikom poljskom skladatelju i pijanistu. Zdenka Pozaić ostvarila ju je u suradnji s Lukom Paljetkom.

**Mapa Proletnog salona / [grafike Vladimir Becić... et al. ; predgovor Gustav Krklec]
Zagreb : vlastita naklada, 1920. (Zagreb : Rožankovski i drug)
1 graf. mapa ([3] lista s tekstem, [13] graf. listova u tehnici litografije ; 49 cm)**

Riječ je o iznimno važnoj grafičkoj mapi, bitnoj za cjelokupnu povijest hrvatske likovne umjetnosti, koja nije predstavljala samo udruženje umjetnika već i kulturnu akciju i različite kulturne aktivnosti između Medulića (1908.) i Zemlje (1929.). Stoga je Proletni salon pouzdana spona u kontinuitetu slikarstva, kiparstva i grafike u Hrvatskoj. Autori zastupljeni u mapi su Jozo Kljaković, Dušan Kokotović, Tomislav Krizman, Ivan Meštrović, Karlo Mijić, Toma Rosandić, Zlatko Šulentić, Vladimir Becić, Vilko Gecan, Marino Tartaglia, Gjuro Tiljak, Marijan Trepše, Milivoj Uzelac i Vladimir Varlaj. Na grafikama koje su dio ove grafičke mape snažno su istaknute konstruktivističke i neo-klasicističke tendencije sredine dvadesetih godina u Hrvatskoj. Kako je primjerak mape koja se nalazi u Grafičkoj zbirci nepotpun, a riječ je o iznimno važnom i raritetnom izdanju, smatramo da ga Knjižnica treba nabaviti.

Gasper Bouttats

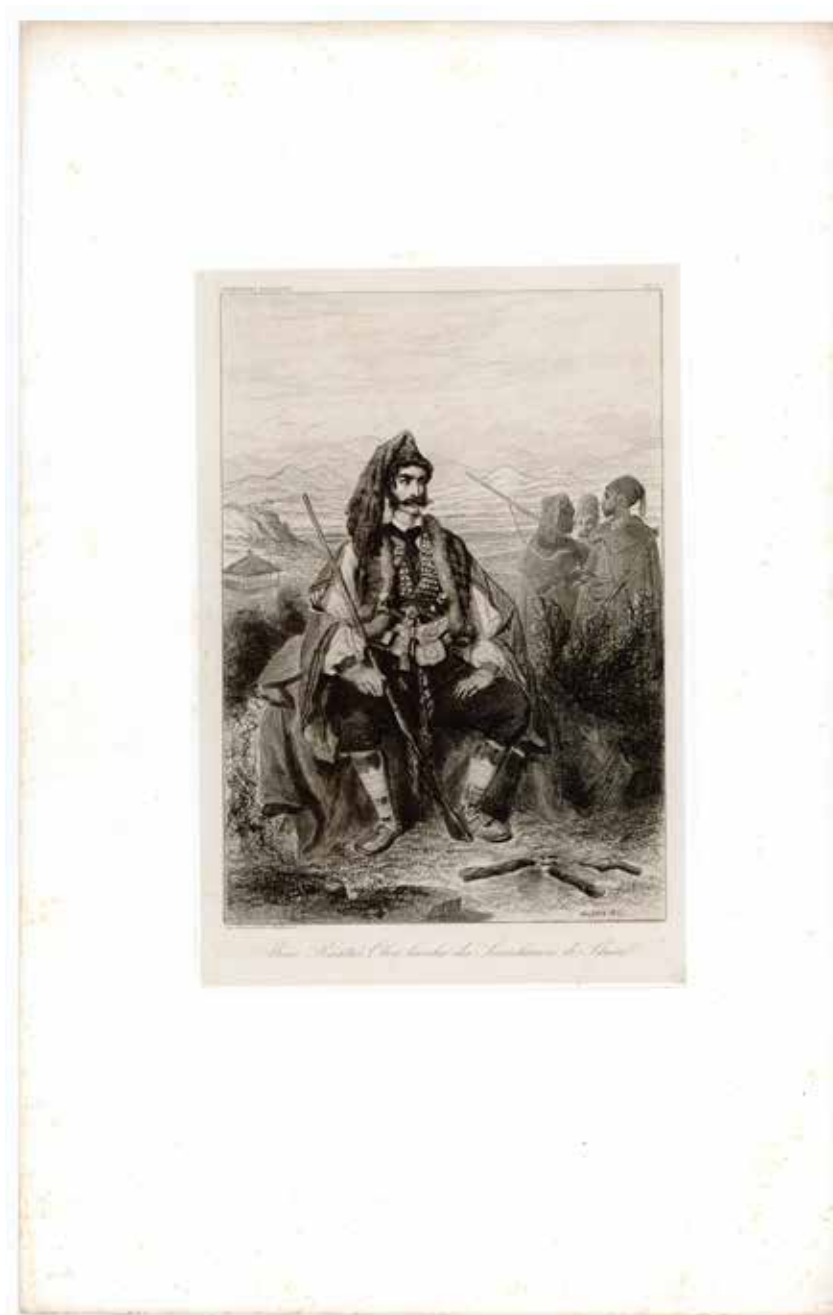
Parenzo

Antwerpen : Jacques Peeters, [1686.].

1 grafika : bakrorez ; 188 x 303 mm.

Pogled na Poreč s morske strane. Grad je opasan obrambenim zidinama s kulama, a ispred njega je more s otočićima i galijom u prvom planu.

Gasper Bouttats (Antwerpen, o. 1625. – Antwerpen, 1703.), bakropisac, bakrorezac i crtač.

Theodore Valerio

Božo Raatić, Ober-bascha des Serrechaners de Sluin

[Paris], 1854.

1 grafika : bakropis ; 510 x 343 mm.

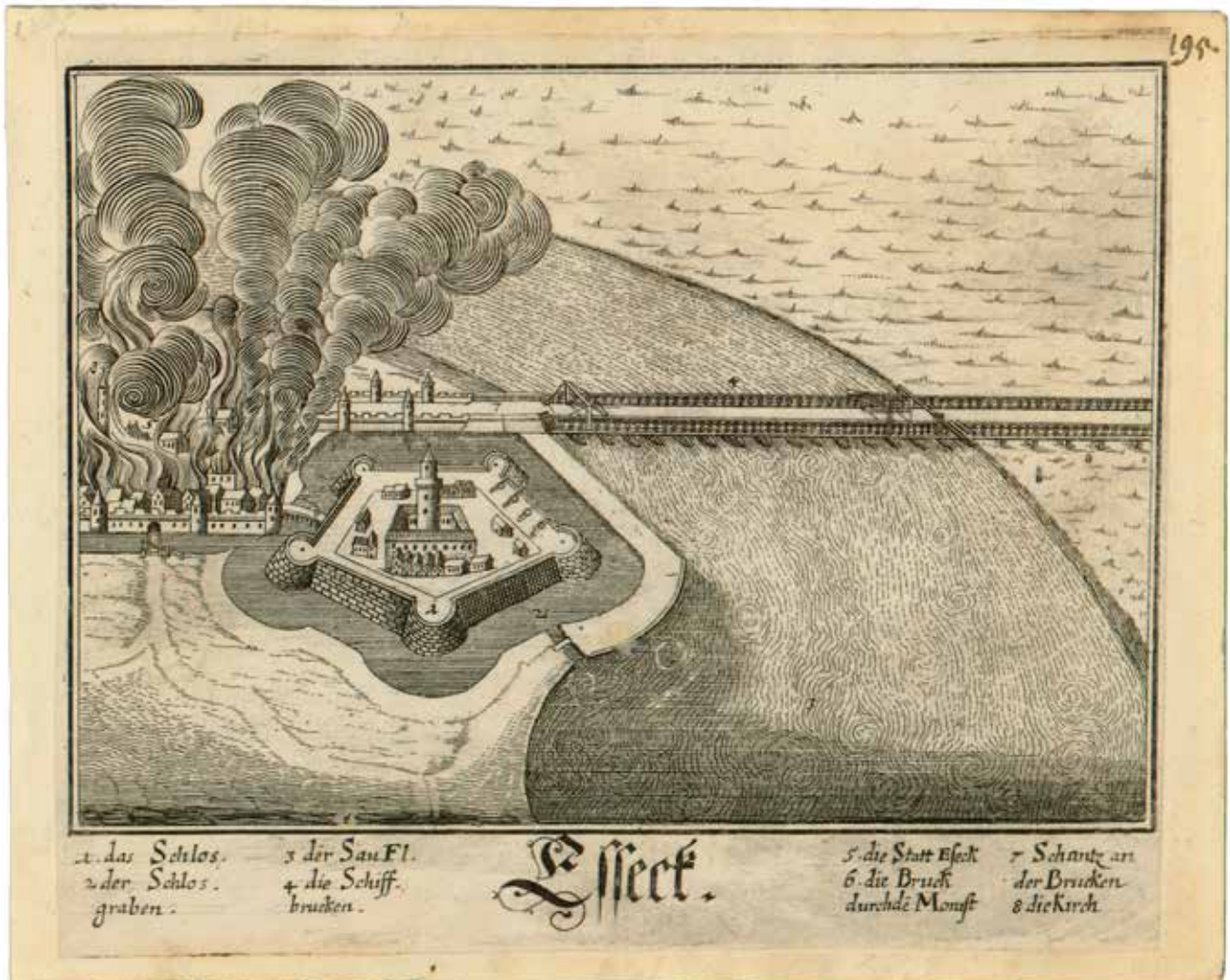
U prvom planu prikaz je vojnika u sjedećem položaju. Iza njega, s desne strane, prikazana su tri vojnika te pejzaž u pozadini.

Theodore Valerio (Heserange, 1819. – Vichy, 1879.), slikar, litograf i bakropisac.

Theodore Valerio
Femme mariee du village de Skrad
[Paris], 1854.
1 grafika : bakropis ; 506 x 342 mm.

Prikaz žene u narodnoj nošnji. Iza nje je brdoviti pejzaž i oblaci u daljini.
Theodore Valerio (Heserange, 1819. – Vichy, 1879.), slikar, litograf i bakropisac.

Essek.

[S.l. : s.n. ; 1650-1700.]

1 grafika : bakropis ; 150 x 176 mm.

Na lijevoj strani prikaza nalazi se osječka Tvrđa te grad u plamenu. Na desnoj strani otiska je rijeka Drava sa Sulejmanovim mostom.

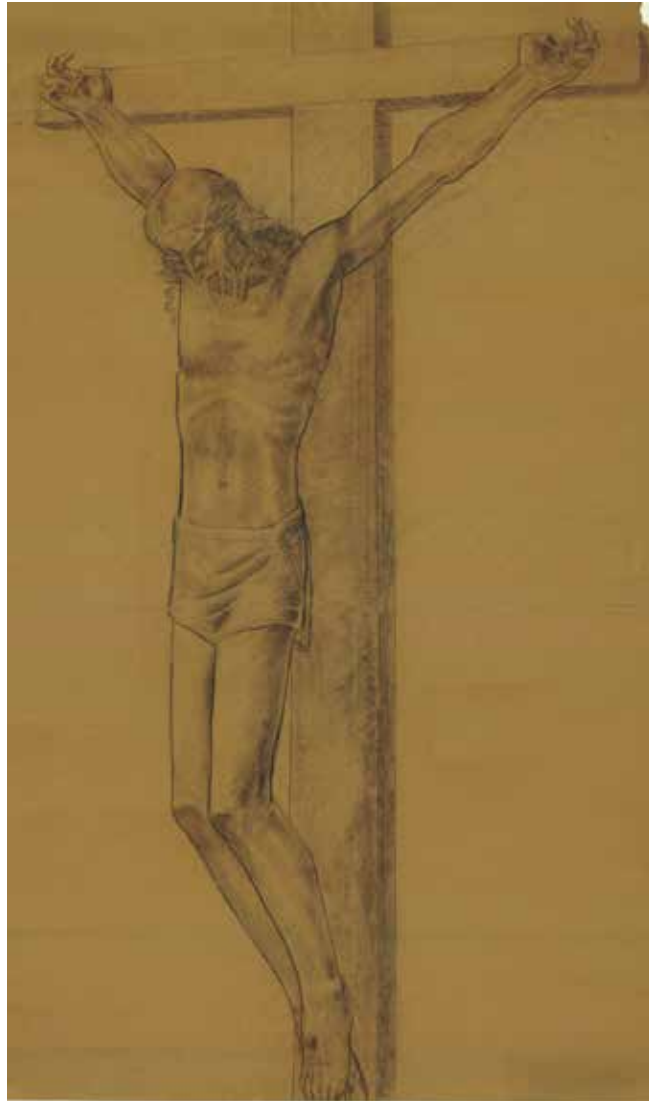
Pierre-Adrien Pâris

**Vüe de Spalatro et du Lazareth / : prise du cote delle Botticelle
[prema crtežu L.F. Cassasa].**

[Paris] : Joseph Lavalley, [1802.].

1 grafika : bakropis, bakrorez ; 287 x 430 mm.

U prvom planu u luci su prikazani brodovi i barke, a u pozadini je grad Split, okružen planinama.
Pierre-Adrien Pâris (Besançon, 1745. – 1819.), arhitekt, bakrorezac, crtač, dekorater i scenograf.

Ivan Meštrović

Raspeće

[S.l.],[1932.-1938].

1 crtež : ugljen ;1989 x 1149 mm.

Raspeti Krist s kratkom perizomom, bez aureole. Djelo rađeno ugljenom na papiru natron 200 x 115 cm s motivom raspetog Krista najvjerojatnije je nastalo oko 1931. godine. Crtež je skica za djelo **Ivana Meštrovića** (Vrpolje, 1883. - South Bend, 1962) *Veliko raspelo*, koje se nalazi iznad glavnog oltara Crkve svetog Marka Evanđelista na Markovu trgu u Zagrebu.

Crtež prikazuje raspetog Krista, u prirodnoj veličini, glave okrenute udesno, sa snažnim crtama lica koje odaju patnju i izduljenoga gotičkog tijela na kojemu su izražene snažne ruke.

Riječ je o iznimno vrijednom djelu, ne samo iz razloga što pripada izuzetnom umjetniku nego i zato što se radi o jedinom Meštrovićevu crtežu koji Grafička zbirka posjeduje u svom fondu. Također je riječ i o kulturološki važnom crtežu, skici za njegovo kiparsko ostvarenje *Veliko raspelo*. Stoga smatramo da je važno ovo iznimno djelo uvrstiti u fond Grafičke zbirke.

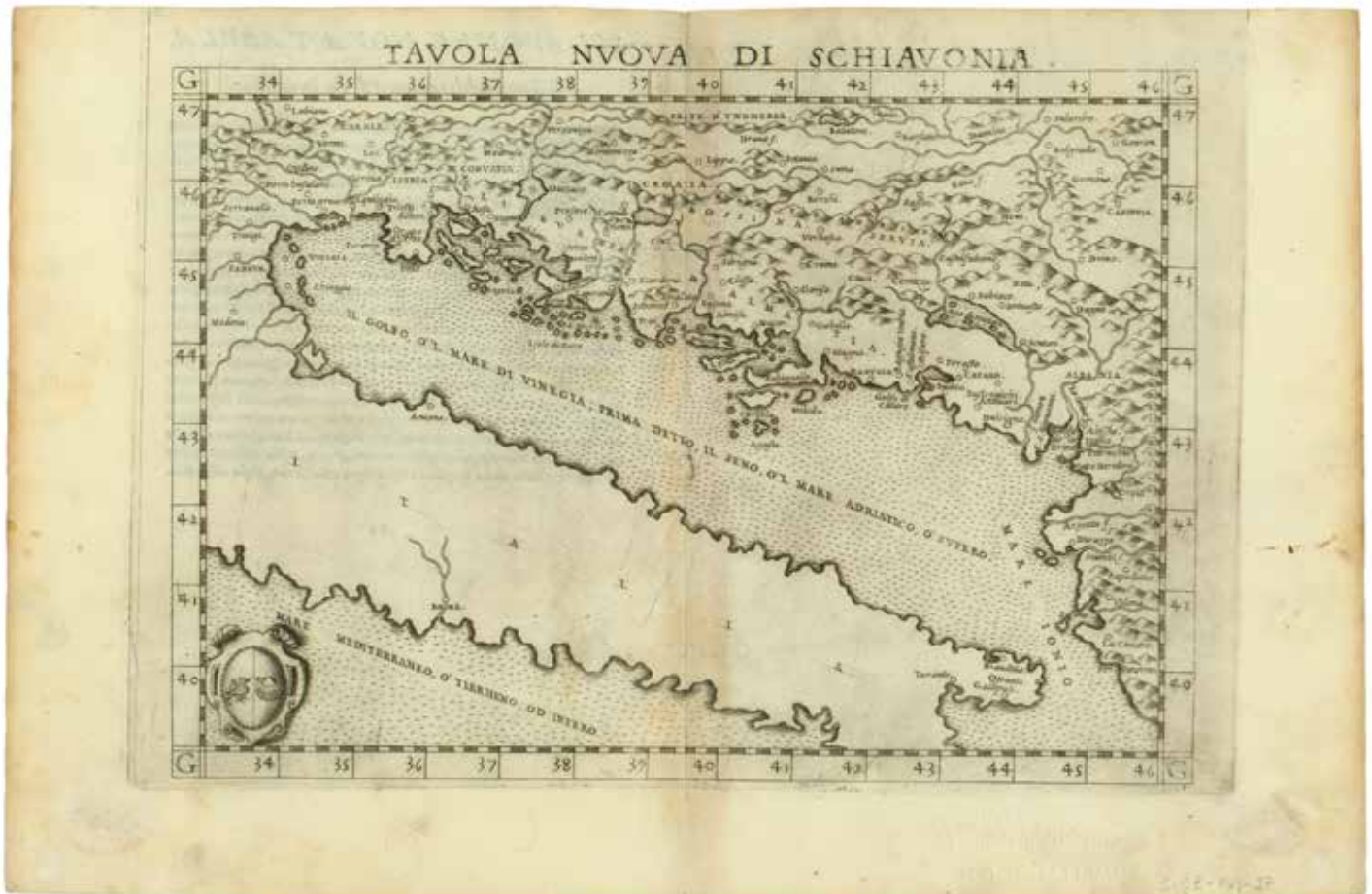
ZBIRKA ZEMLJOPISNIH KARATA I ATLASA

Dr. sc. Mira Miletić-Drder

Zbirka zemljopisnih karata i atlasa tijekom 2011. obogatila je svoj fond sa 700 listova karata i 17 svezaka atlasa. Većina je dobavljena dostavom obveznog primjerka, starija građa kupnjom, a dio fonda i darom. Od osobito vrijednih djela ističemo stariju kartografsku građu, a to je 14 zemljopisnih karata i dva atlasa.

Kupljene su dvije karte nastale u XVI. stoljeću prema Ptolemejevu predlošku. To su *Tavola nuova di Schiavonia* autora Girolama Ruscellija, izdana u Veneciji 1561., i *Tabula Europae Quinta* Giovannija Maginija iz 1595. I ove godine kupljene su tri karte Vincenza Marie Coronellija, a to su *Isola di Curzola* iz 1689. te *Il Territorio di Duare i Città e Canal di Curzola*, obje izdane u Veneciji 1708. Dobavljene su i tri karte autora Danielea Farlatija i Francesca Zucchija, izdane u Veneciji 1751. To su *Descriptio geographica antiquorum et recentiorum episcopatum provinciae ac metropolis Salonitanae postea Spalatensis*, *Dalmatia Veneta sive Hodierna* i *Dalmatia sub Imperio Romanorum*.

Uz spomenute povijesne karte, nabavljene su također tri karte Ilirika, autora Johanna Georga von Schwandnera i Johanna Paula Kraussa, izdane u Beču 1748. Riječ je o kartama *Illyricum Antiquum*, *Regnum Illyricum cum Illyrico à Romanis addito* i *Illyricum monarchiae Romanae*. S osobitim veseljem ističemo i nabavu karte Papinske Države u tri dijela, pod nazivom *Nouvelle carte de l'Etat de l'Eglise : divisée en trois seuilles qui peuvent être jointes ensemble avec la Géographie ancienne respective*, čiji su autori Josip Ruđer Bošković i Paolo Santini. Riječ je o venecijanskom izdanju iz 1776. Kupljena su i dva atlasa iz XVIII. stoljeća – *Orbis antiqui tabulae geographicae secundum Cl. Ptolemaeum: cum indice philologico absolutissimo* Gerarda Mercatora prema Ptolemeju, izdan u Amsterdamu 1730., te pomorski atlas *Recueil des principaux plans des ports et rades de la Mer Méditerranée, extraits de ma carte en douze feuilles : dédiée a Mons. gr le duc de Choiseul ministre de la guerre et de la Marine* Josepha Rouxa, izdan u Ženevi 1779.

Girolamo Ruscelli, Claudius Ptolemaus
Tavola nuova di Schiavonia
Venezia : s. n., 1561.
Tehnika izrade: bakrorez

Na poleđini karte tekst *Sclavoniae nova tabula*.
Karta je iz djela *Geographiae* Kladija Ptolemeja

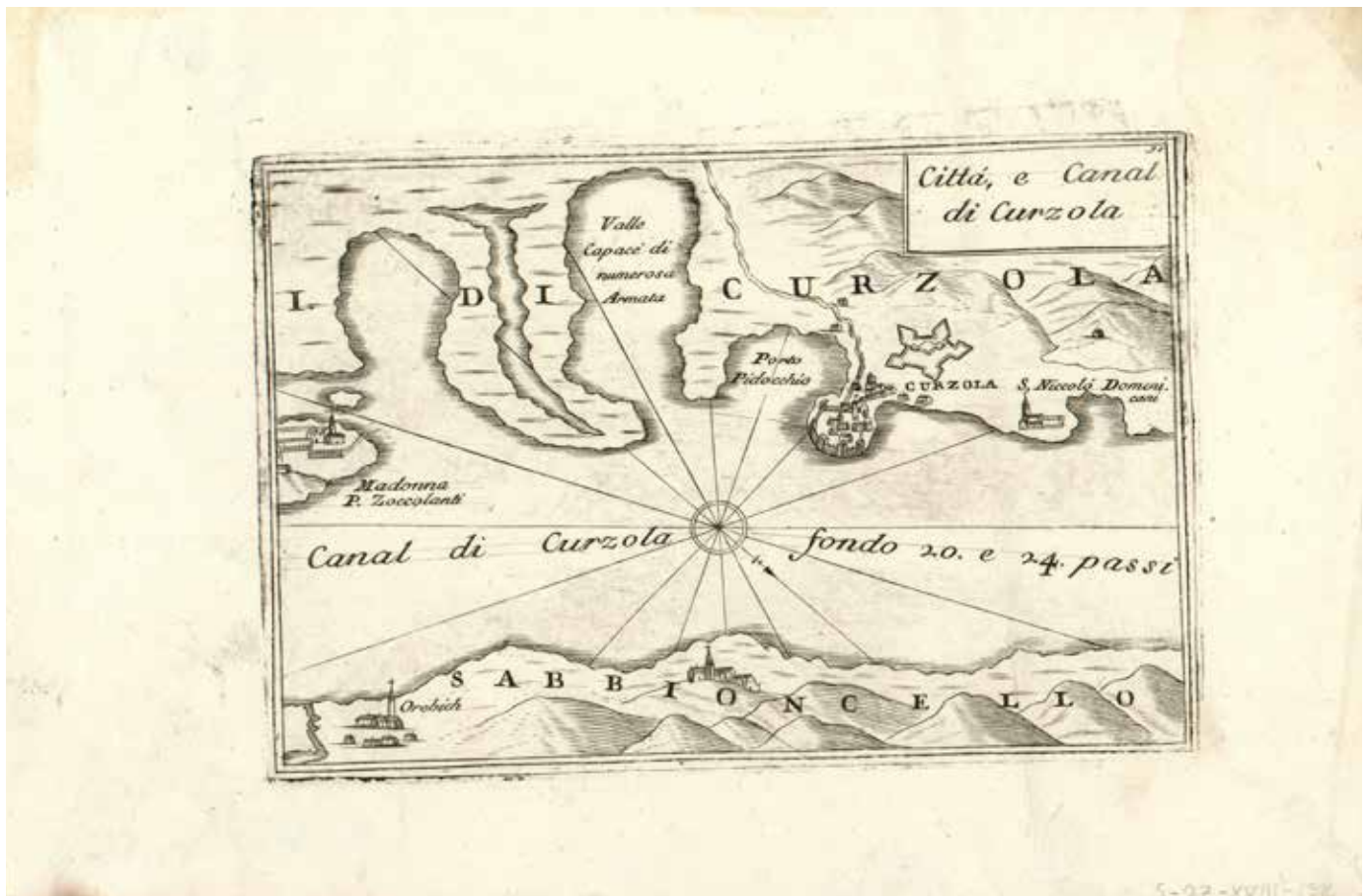
Vincenzo Maria Coronelli
Isola di Curzola
Venezia : s. n., 1689.
Tehnika izrade: bakrorez

Karta je iz djela *Isole città e fortezze più principali dell'Europa, Tomo I.*

Vincenzo Maria Coronelli
Il Territorio di Duare
Venezia : s. n., 1708.
Tehnika izrade: bakrorez

Karta je iz djela *Mari, golfi, spiagge, porti, citta, fortezze, ed altri luoghi dell'Istria, Quarner, Dalmazia*, čiji je autor Vincenzo Maria Coronelli.

Vincenzo Maria Coronelli
Città e Canal di Curzola
Venezia : s. n., 1708.
Tehnika izrade: bakrorez

Karta je iz djela *Mari, golfi, spiagge, porti, citta, fortezze, ed altri luoghi dell'Istria, Quarner, Dalmazia*, čiji je autor Vincenzo Maria Coronelli.

Ruđer Josip Bošković, Paolo Santini

Nouvelle carte de l'Etat de l'Eglise : divisée en trois seuilles qui peuvent être jointes ensemble avec la Géographie ancienne respective

Venise : par P. Santini, 1776.

Tehnika izrade: bakrorez u boji

Karta je iz djela *Tables des cartes géographiques de la seconde partie du Nouvel Atlas*.

Sastavljena je od tri dijela: *Partie meridionale de l'Etat de l'Eglise*, *Partie de milieu de l'Etat de l'Eglise* i *Partie septentrionale de l'Etat de l'Eglise*.

Gerardus Mercator, Claudius Ptolemaeus

Orbis antiqui tabulae geographicae secundum Cl. Ptolemaeum : cum indice philologico absolutissimo...

Amstelaedami : R. & J. Wetstenios & Guil. Smith, 1730.

1 atlas, [6] str., [28] zemljop. karata, [75] str. indexa : bakrorez ; 29 x 47 cm.

Popis karata: *Universalis tabula juxta Ptolemaeum, Africae tabula I, Africae tabula II, Africae tabula III, Appendix Africae tabula III, Africae tabula IV, Asiae tabula I, Asiae tabula II, Asiae tabula III, Asiae tabula IV, Asiae tabula V, Asiae tabula VI, Asiae tabula VII, Asiae tabula VIII, Asiae tabula IX, Asiae tabula X, Asiae tabula XI, Asiae tabula XII, Europae tabula I, Europae tabula II, Europae tabula III, Europae tabula IV, Europae tabula V, Europae tabula VI, Europae tabula VII, Europae tabula VIII, Europae tabula IX, Europae tabula X.*

Joseph Roux

Recueil des principaux plans des ports et rades de la Mer Méditerranée, extraits de ma carte en douze feuilles : dédiée à Mons. gr le duc de Choiseul ministre de la guerre et de la Marine À Genes : chez Yves Gravier Libraire, 1779.

1 atlas, 123 zemljop. karte : bakrorez ; 23 x 16 cm.

Atlas sadrži 123 plana mediteranskih luka.

Popis karata: Cadix, Gibraltar, Malaga, Almería, Cartagena, Alicante, Fromentiere, Palme, Alcuia; Poyance, Sofa, Barcelone, Rose, Cette, Bouc, Marseille, La Ciotat, Rade du Brusc, Toulon, Eugien, Hieres, Marguerite, Ville Franche, Genes, Especia, Livourne, Ferraro, Citavechia, Gayette, Naples, Melazzo, Messine, Palerme, Sicilia, Saragosa, Augusta, Gergenty, Corcica; Vecchio, Boniface; Sardaigne, Cagliari, Tanger, Moneftier, Face, Tripoli, Tarante, Galipoli, Brundizi, Cattaro, Corfu, Cefalunia, Zante, Navarin, Serigo, Sude, Milo, Salonique, Olivier, Smirne, Scio, Limasol, Ernica, Alexandrette, Tripoli, Caiffe, Alexandrie, Mahon, Capdequie en Catalogne, Vendre, Rousillon, Brescon, Calvi, Palme, Arzeon ou Arzeni, Genevés, Malte, Brindisi, Tremiti, Ancone, Goro, Chiozza, Venise, Trieste, Parenso, Cherzo, St. George, Spalato, Mouillage de Corfou, Ste. Maure Cephalonie et Zante, Zante, Navarin, Servi, St. Nicolo, Naples, Especy, Poro, Lion, Mandry, Cherfe, Zea, Zira, Port Paros, Isle Paros, Nio, Trois Bouches, Chatte, Vollo, Cassandre, Entrée du canal de Constantinopole, Canal de Constantinopole, St. Antoine, Sigre, St. Drely, Follery, Ipsera, Siagi, Estampalie, Spine Longue, Garbugi, Barut, Sour, Razatin.

ZBIRKA MUZIKALIJA I AUDIOMATERIJALA

Tatjana Mihalić, prof.

Zbirka muzikalija i audiomaterijala protekle je godine primila veliki broj vrijednih izdanja glazbene građe, kako tiskanih muzikalija tako i izdanja zvučne glazbene građe. Osim prinove fonda glazbene građe obveznim primjerkom, najveći dio nove građe stigao je darom. Od značajnih prinova, Zbirka muzikalija i audiomaterijala primila je na dar dvije velike zbirke, dar inženjera Eduarda Čapke, koji, osim što je u ekonomskoj struci godinama bio priznat kao relevantan stručnjak, glazbenoj je zajednici poznat kao marljivi sakupljač vrijedne glazbene građe. Naime Eduard Čapka je sustavno tijekom više od sedamdeset godina prikupljao glazbena izdanja – tiskane note i zvučnu građu. To je rezultiralo dvjema velikim zbirkama, kako u opsegu tako i u njihovoj vrijednosti. Obje zbirke u svom sastavu sadrže unikatna i nadasve raritetna izdanja ne samo hrvatske glazbene prošlosti već i šire.

Notna građa

Darovana zbirka tiskanih nota sastoji se od izdanja starije popularne glazbe izdane u razdoblju od 1920. do 1980. Najveći dio obuhvaćaju hrvatske skladbe, dok su jedan dio zbirke inozemna izdanja, posebice češka. Zbirka nota predstavlja vrijedan doprinos jer su mnoga izdanja pristiglih nota danas rasprodana i gotovo ih je nemoguće nabaviti. U darovanoj zbirci tako nalazimo izdanja poznatih hrvatskih nakladnika, ali i stranih izdavača koji su izdavali repertoar hrvatskih pjesama, arija iz opera, šlagera i filmske glazbe. Neki od poznatijih nakladnika su *Albini*, *Naklada Herkiza*, *Krug*, *Melos*, *F. Šidak*, *Naklada St. Kugli*, izdanja *Sklad*, *Naklada Akord* i drugi.

Zvučna građa

Fonoteka Čapka jedinstvena je zbirka gramofonskih ploča, pažljivo prikupljena tijekom sedamdeset godina. Sadrži preko šest tisuća gramofonskih ploča na kojima je pohranjena zvučna glazbena baština od početaka 20. stoljeća. Sadrži i šelak-gramofonske ploče (promjera 30, 25 i 20 cm), vinilne long play (LP) ploče (30 i 25 cm) te single-ploče na kojima su zabilježena djela klasične glazbe hrvatskog i inozemnog repertoara. Osim klasične glazbe, Fonoteka sadrži unikatne i raritetne šelak-ploče na 78 okretaja u minuti, na kojima su, između ostalog, snimljene folklorne pjesme, šlageri te salonska glazba s početaka hrvatske fonografije. Svojim ustrojem i sadržajem Fonoteka predstavlja vrijedan i jedinstven dar u prikupljanju i očuvanju zvučne glazbene baštine.

Notna građa iz donacije Eduarda Čapke

IZDANJA NAKLADE ALBINI

Izdanja nota koja slijede predstavljaju presjek glazbenog repertoara koji se objavljivao u prvoj polovici 20. stoljeća. Note je objavila *Naklada Albini*, jedna od najpoznatijih hrvatskih nakladničkih kuća, čiji počeci sežu u prvu polovicu 20. stoljeća. Zbirka muzikalija i audiomaterijala posjeduje najpotpuniji fond izdanja istoimene naklade s preko 500 svezaka tiskanih nota.

Vlaho Paljetak

***Marijana* : (O Marijana, slatka mala Marijana) tango / hudba Vlaho Paljetak a S. [Svetozar] Šišić ; autorizovaný český text Vladimír Sýkora. – Praha : OSA, [19__]. - 4 str. ; 16 cm.**

Vlaho Paljetak

***Marijana* písen a tango / slova a hudba Vlaho Paljetak a S. [Svetozar] Šišić ; český text Karel Šlík. – Praha : Zdeněk Vlč, cop. 1936. – 4 str. ; 16 cm.**

Vlaho Paljetak rođen 1893. u Dubrovniku, autor je poznatih popijevki *Popevke sem slagal* i *Fala* na stihove Dragutina Domjanića te jednog od najpopularnijih šlagera, pjesme *Marijana*. Pjesma *Marijana* bila je često objavljivana kao notno izdanje te još češće na brojnim nosačima zvuka. Oba navedena izdanja potvrđuju popularnost pjesme i izvan granica Hrvatske. Objavljene su u Češkoj s češkim prijevodom hrvatskog teksta.

Jaromir Vejvoda

***Rozamunda* : češka polka / glazba Jaromir Vejvoda ; riječi [Ennio] Nisa ; preveo N. [Norbert] Neugebauer ; za kromatsku i glasovirsku harmoniku od 24 basova dalje preradio Josip Stojanović. – Zagreb : Albini, [19__]. - [3] str. ; 19 cm.**

Teško mi je zaboraviti : narodna pjesma. Što to šušti bagrem beli : / muzika Frater Lorand ; tekst Jovanka Crnjanska ; za klavirsku i kromatsku harmoniku od 24 basova dalje preradio M. [Marcel] Kasović-Cvijić. – Zagreb : Albini, [19__]. – [2] str. ; 19 cm.

Andrija Konc

Ne pitaj : pjesma i tango / glasba A. [Andrija] Konc ; rieči N.[Norbert] Neugebauer ; za kromatsku i glasovirsku harmoniku od 24 basova dalje preradio Josip Stojanović. – Zagreb : Albini, [1943.]. – [2] str. : note ; 19 cm

John Stepan Zemečnik

Napuljske noći : valcer / glazba J. S. Zemečnik ; za kromatsku i klavirsku harmoniku od 24 basova dalje preradio M. [Marcel] Kasović-Cvijić. – Zagreb : Albini, [19__]. – [2] str. ; 19 cm.

Giovanni D'Anzi

Takav život pruža čar = Voglio vivere così : foxtrot iz istoimenog slikopisa / glazba G. D'Anzi ; riječi T. Manlio ; preveo N.[Norbert] Neugebauer ; za klavirsku i kromatsku harmoniku od 24 basova dalje priredio Josip Stojanović. – Zagreb : Albini, [s.a.]. – [2] str. : note ; 19 cm

Cesare Andrea Bixio

Majko : iz istoimenog slikopisa, pjeva B. Gigli : foxtrot i pjesma / glazba C.[Cesare] A.[Andrea] Bixio ; riječi B. Cherubini ; preveo N.[Norbert] Neugebauer ; za klavirsku i kromatsku harmoniku od 24 basova dalje priredio Josip Stojanović. – Zagreb : Albini, [1942.]. – [2] str. : note ; 19 cm.

Sergio Ala

Mlinarica (La Molinara) : brzi fox i pjesma / glazba Sergio Ala ; riječi G. B. [Basilio] Mazzoli ; preveo N. [Norbert] Neugebauer ; za kromatsku i klavirsku harmoniku od 24 basova dalje preradio M. [Marcel] Kasović-Cvijić. – Zagreb : Albini, [19__]. – [3] str. ; 19 cm.

Dino Olivieri

Vrati se : slow-swins = Tornerai = J'attendrai / glazba Dino Olivieri ; riječi Nino Rastelli ; prijevod N. [Norbert] Neugebauer ; za kromatsku i klavirsku harmoniku od 24 basova dalje preradio M. [Marcel] Kasović-Cvijić. – Zagreb : Albini, [19__]. – [2] str. ; 19 cm

Cesare Andrea Bixio

Moja pjesma povjetarcu : foxtrot iz istoimenog filma = La mia canzone al vento / glazba C. [Cesare] A. [Andrea] Bixio ; riječi B. Cherubini ; preveo N. [Norbert] Neugebauer ; za kromatsku i klavirsku harmoniku od 24 basova dalje preradio M. [Marcel] Kasović-Cvijić. – Zagreb : Albini, [19__]. – [3] str. ; 19 cm

OSTALA IZDANJA

Zvonko Špišić
Suza za zagorske brege /
glazba Zvonko Špišić ; tekst
Ana Bešenić. – Zagreb :
Jugoton, cop. 1969. – [3] str. :
ilustr. ; 29 cm.

Jugotonovo izdanje kajkavske popijevke autora Zvonka Špišića. Svoju je popularnost stekla festivalskom izvedbom u Krapini 1969., nakon čega je doživjela brojne glazbene izvedbe.

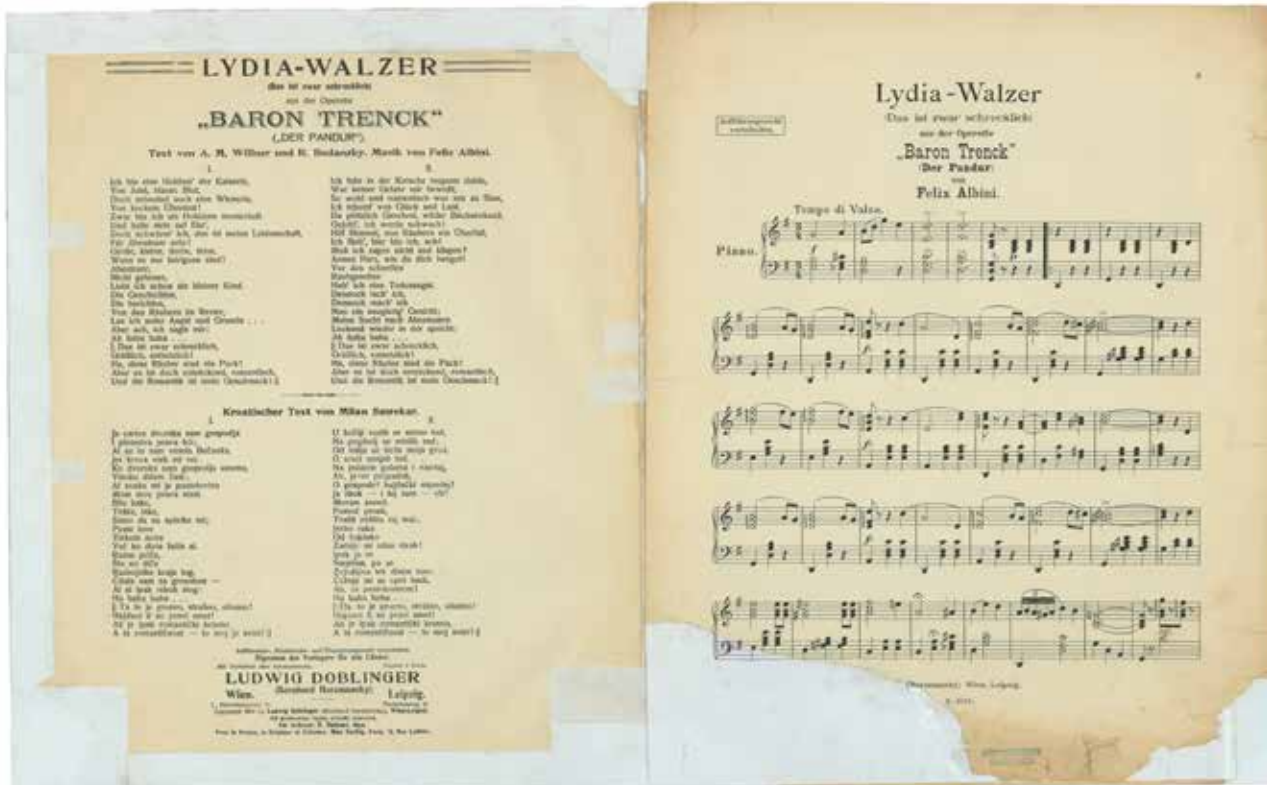
Notna građa iz donacije Eduarda Čapke

Mario Kinel
Ilica moga grada / muzika i
tekst Mario Kinel ; [notografija
Juraj Rakar]. – Zagreb : Kinel-
music, cop. 1980. – [3] str. :
ilustr ; 29 cm.

Mario Kinel (1921. – 1995.), skladatelj,
prevoditelj, novinar, glazbeni urednik
i radijski voditelj. Autor je brojnih pje-
sama zabavne glazbe koje su zaživjele
u svakodnevnom životu.

Notna građa iz donacije Eduarda Čapke

Srećko Albini
Lydia-Walzer : (Das ist zwar schrecklich)
 aus der Operette „Baron Trenck“ (Der
 Pandur) von Felix Albin. – Wien :
 Ludwig Doblinger, cop. 1908. – 5 str. :
 ilustr. ; 34 cm.

Felix Albin (1869. –1933.), skladatelj i dirigent, glazbu je studirao u Grazu od 1893. do 1895. Bio je dirigent Gradskog kazališta u Grazu (1895. – 1902.) te ravnatelj Zagrebačke opere. Djelovao je i u Beču kao slobodan umjetnik-skladatelj, a kasnije u Zagrebu, gdje vodi autorsko-pravno zastupstvo. Jedan je od utemeljitelja Društva prijatelja kazališta. Skladao je orkestralna, dramska i vokalna djela između kojih se izdvaja opereta *Barun Trenk*. Zbirka posjeduje više izdanja notnih ulomaka iz opere te više starih šelak-gramofonskih ploča na 78 okretaja u minuti na kojima su snimljene arije iz istoimene operete. Note je objavio ugledni austrijski nakladnik *Ludwig Doblinger*.

Notna građa iz donacije Eduarda Čapke

Živko Ključec
Misa: po motivima pučkog i
glagoljaškoga pjevanja / Živko Ključec
; [notografija Vito Balić ; slikovni prikaz
Silva Radić Markotić ; fotografije Josip
Mijić]. – Široki Brijeg : Matica hrvatska,
ogranak Široki Brijeg, 2009. –
27 listova : ilustr. ; 50 cm.

Živko Ključec (r. Podgradina – Opuzen, 1955.)
kontrabasist, pedagog i skladatelj.

Godine 2011. Zbirka prima na dar glazbeno-
likovnu mapu koja je rezultat zajedničkog rada
skladatelja i akademske slikarice Silve Radić
Markotić (Makarska, r. 1975.).

Njegova skladba *Misa: po motivima pučkog*
i glagoljaškoga pjevanja, kako ističe I. Tomić
Ferić, vrijedan je „prilog korpusu duhovnih glaz-
benih djela oslonjenih na pučku tradiciju i arhe-
tipske uzorke koji oživljuju duh glagoljaških
napjeva, koralnog i klapskog pjevanja kao spe-
cifičnih glazbenih idioma svojstvenih partiku-
larnom prostoru priobalnog dijela Dalmacije.“

Zvučna građa iz donacije Eduarda Čapke

Bedřich Smetana

Dvopjev Marice i Janka iz opere *Prodana nevjesta* / [Bedřih Smetana]. Dvopjev iz operete *Vera Violetta* / [Edmund Eysler] ; pjevaju Irma Polak i Oton Lubin, Zagreb. – Aussig : Concert Record Gramophone, [s. a.]. – 1 gramof. ploča : 78 o/min., mono ; 25 cm.

Šelak-gramofonska ploča na 78 okretaja u minuti iz Fonoteke Čapka.
Izdanje Concert Record „Gramophone“, 214008A ; 214009A, objavljeno oko 1910.

Junak iz Like = Junak iz Like ; Lijepa naša domovina = Lepa naša domovina / J. [Josip] Batistić, tenor uz pratnju orkestra. – London : Columbia Gramophone Co. Limited, [s. a.]. – 1 gramof. ploča : 78 o/min., mono ; 25 cm.

Columbia Gramophone Co. Limited, D 31008.

Šelak-gramofonska ploča na 78 okretaja u minuti iz Fonoteke Čapka.

Josip Batistić (1898. – 1971.), hrvatski tenor koji se proslavio pjevajući operete na Broadwayu (SAD) te snimajući pjesme za poznate svjetske diskografske tvrtke (His Master's Voice, Columbia, Odeon).

Zvučna građa iz donacije Eduarda Čapke

Misli moje kud bludite ; Lijepa naša domovina / [izvodi] Zvonimir Strmac, operni pjevač. – [S. l.] : Parlophon Junior Record, [s. a.]. – 1 gramof. ploča : 78 o/min., mono ; 25 cm.

Šelak-gramofonska ploča na 78 okretaja u minuti iz Fonoteke Čapka.

Izdanje Parlophon Junior Record, 19030. Tvrtka koja je nastala 1896. u Njemačkoj, a kasnije osniva podružnicu u Londonu. Objavljeno oko 1910.

Zvonimir Strmac (1888. – 1915.), pjevač (tenor). Kazališnu karijeru započeo je 1908. u Zagrebu kao dramski glumac. Iste godine debitirao je u opereti **Franza Lehára** *Vesela udovica*. Od 1909. do 1915. član je **Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu**. Godine 1915. angažiran je kao solist operetnog kazališta u Dresdenu, ali je iste godine naglo preminuo. U svojoj karijeri igrao je više od stotinu operetnih uloga.

Koračnica iz operete Barun Trenk / S. [Srećko] Albini. Narodni zbor / [Josif] Marinković. – [S. l.] : Parlophon, [s. a.]. – 1 gramof. ploča : 78 o/min., mono ; 25 cm.

Šelak-gramofonska ploča na 78 okretaja u minuti iz Fonoteke Čapka.

Opereta *Barun Trenk* jedno je od najpoznatijih djela Srećka (Felix) Albinija, hrvatskog dirigenta i skladatelja. Dirigent je Josif Marinković (1851. – 1931.), skladatelj i zborovođa iz Novog Bečaja.

Zvučna građa iz donacije Eduarda Čapke

***Hrvatskoj* : Chor / von [Vilko] Novak. *Ti si moja* : Lied / von Zajc. – [S. I.] : Odeon Record, [s. a.]. – 1 gramof. ploča : 78 o/min., mono ; 25 cm.**

Šelak-gramofonska ploča na 78 okretaja u minuti iz Fonoteke Čapka, u izdanju njemačke tvrtke Odeon Record, osnovane u Berlinu 1903. godine. Odeon Record 20210 ; 20216.

Izvodi vojna glazba iz doba Austro-Ugarske (Kaiserlich und Königlich. Varasdiner Infanterie-Regiment) pod ravnanjem Antuna Motala.

Vilko Novak (1865. – 1918.), skladatelj rodom iz Varaždina, djelovao je kao glazbeni pedagog i skladatelj. U svome skladateljskom opusu najviše se bavio vokalnom glazbom, osobito vokalnim minijaturama i zbornim skladbama.

Veselo srce. Lepe ti je bele Virje / pjeva Tošo Lesić. – [S. I.] : Gramophone Concert Record, [s. a.]. – 1 gramof. ploča : 78 o/min., mono ; 25 cm.

Gramophone Concert Record, 10-12630A ; 10-12631A, objavljeno oko 1910.

Šelak-gramofonska ploča na 78 okretaja u minuti iz Fonoteke Čapka.

Tošo Lesić (1866. – 1949.), hrvatski pjevač (bas). Svoju je karijeru započeo kao zbarski pjevač, dok je kasnije nastupao u Zagrebačkoj operi igrajući u dramama, operama, operetama te igrokazima.

Zvučna građa iz donacije Eduarda Čapke

Jakov Gotovac

Simfonischer Kolo op. 12 : 1. Teil : 2. Teil / Jakov Gotovac ; Generalmusikdirektor Joseph Keilberth dirigiert das Deutsche Philharmonische Orchester, Prag. – [S. l.] : Telefunken, [s. a.]. – 1 gramof. ploča : 78 o/min., mono ; 30 cm.

Šelak-gramofonska ploča na 78 okretaja u minuti iz Fonoteke Čapka. Snimka *Simfonijskog kola* Jakova Gotovca (1895. – 1982.), skladbe nastale 1926. za simfonijski orkestar.

Ernesto De Curtis

Torna a Surriento ; Canta p' me / E. [Ernesto] de Curtis ; Carlo Drago-Hrzić [Hrzić], baritone, with Orchestra Acc. – [S. l.] : Polydor, [s. a.] – 1 gramof. ploča : 78 o/min., mono ; 25 cm.

Drago Hrzić (1896. – 1953.) hrvatski je bariton koji je ostvario međunarodnu karijeru. Osim domaćih nastupa, često je gostovao i bio cijenjen u berlinskoj i bečkoj operi. Jedan je od prvih pjevača koji su snimali gramofonske ploče za inozemne diskografske tvrtke.

Zvučna građa iz donacije Eduarda Čapke

***Seljančica. Sokolska koračnica.* – [S. l.] : Beka, [s. a.] – 1 gramof. ploča :
78 o/min., mono ; 25 cm.**

Šelak-gramofonska ploča na 78 okretaja u minuti iz Fonoteke Čapka. Izvodi Vojnička glazba 70.
c. i k. pješačke pukovnije. Objavila Beka, 53770 ; 53775.

***Ave Maria* / od [Charlesa] Gounoda uz pratnju na gusle Huml. *Valčika san* / pjeva Irma Polak Zagreb. – [S. I.] : Gramophone Concert Record, [s. a.] – 1 gramof. ploča : 78 o/min., mono ; 25 cm.**

Šelak-gramofonska ploča na 78 okretaja u minuti iz Fonoteke Čapka. Gramophone Concert Record, 3-1374 7A ; 3-1375 2A, objavljeno oko 1910.

Valcav Huml (1880. – 1953.), violinist češkoga podrijetla. U ranoj fazi svojega djelovanja nastupao je solistički i u komornim ansamblima te je jedan od utemeljitelja **Zagrebačkog kvarteta**. Kasnije se posvetio pedagoškom radu te je zapamćen kao jedan od najznačajnijih glazbenih violinističkih pedagoga.

Ivan Zajc (1832. – 1914.), skladatelj, dirigent i glazbeni pedagog, rođen u Rijeci. Školovao se u Italiji, potom djelovao u Beču, da bi se kasnije vratio u Zagreb i postao ravnatelj i dirigent prve stalne hrvatske opere i ravnatelj glazbene škole Glazbenog zavoda.

Skladateljski opus Ivana Zajca vrlo je bogat, a njegova rukopisna ostavština broji preko tisuću jedinica građe. Zbirka muzikalija i audiomaterijala pohranjuje njegovu opsežnu rukopisnu ostavštinu. **Irma Polak** (1875. – 1931.), slovenska sopranistica. Nakon školovanja u Ljubljani i Beču dolazi u Zagreb, gdje nastupa u glavnim opernim ulogama te stječe veliku popularnost zagrebačke publike. Odigrala je preko stotinu operetnih te preko pedeset opernih uloga.

Zvučna građa iz donacije Eduarda Čapke

S Bogom čedo garavo. Dodji zlato ovu noć / tenor Zagreb. opere Milan Šepec. – Zagreb : Edison Bell Penkala Record, [s. a.]. – 1 gramof. ploča : 78 o/min., mono ; 25 cm.

Šelak-gramofonska ploča na 78 okretaja u minuti iz Fonoteke Čapka, objavio Edison Bell Penkala Record, Z. 1061. Gramofonska ploča je izdana te proizvedena u Zagrebu.

Izvođač je Milan Šepec (1891. – 1989.), tenor. Učenik glazbene škole Hrvatskoga glazbenog zavoda, privatno je učio pjevanje u Zagrebu i Beču. Debitirao je 1916. u Varaždinu, dok je u Zagrebu prvi put nastupio 1916., gdje do umirovljenja biva zaposlen kao član Zagrebačke opere. U svojoj dugogodišnjoj karijeri ostvario je više od osamdeset opernih i operetnih uloga.

IZBOR IZ NOVIJEGA KNJIŽNOG FONDA

Sonja Avalon, prof.

Znano je da izgradnja knjižničnih fondova i razvoj pojedinih zbirki nisu opravdani sami po sebi, nego su važno sredstvo za ostvarenje uloge i zadaće knjižnice. Velike, općeznanstvene zbirke tiskane knjižne građe, osim što zadovoljavaju potrebe korisnika, i danas, u digitalnom dobu, pridone statusu i ugledu knjižnice kao institucije.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu ponajprije je obvezna izgrađivati nacionalnu zbirku *Croatica*, tekuću i retrospektivnu. Ona uključuje sve što je objavljeno na hrvatskom povijesnom prostoru, bez obzira na državne granice, što je napisano hrvatskim jezikom, što je napisao hrvatski autor i što se bilo kojim vidom odnosi na Hrvatsku i Hrvate (Zbirka inozemne Croatice).

Tako u kategoriju Značajne prinove ubrajamo i nabavu vrijednih i rijetkih izdanja hrvatskih književnih djela, tzv. biblioflskih izdanja (prva izdanja, izdanja s dodanim vrijednostima – ex libris vlasnika, bogato ilustrirana izdanja, izdanja s vlastoručnim potpisom autora) te izdanja s ograničenom nakladom i rijetkom ponudom (*Starija Croatica* 1835. –).

Zbirka knjižnične građe o Domovinskom ratu, smještena u okviru Čitaonica sa slobodnim pristupom građi, osnovana je u svrhu tematskog prikupljanja i objedinjavanja knjiga te ostalih tiskovina vezanih uz Domovinski rat. Izgrađuje se kupnjom, zamjenom i darom institucija ili pojedinaca.

Izgradnja zbirke domaćih i inozemnih znanstvenih i stručnih izvora u okviru Sveučilišta u Zagrebu i upravljanje njom značajka je sveučilišne funkcije Knjižnice. Ta je zbirka podrška procesu izobrazbe, znanstvenoj i istraživačkoj djelatnosti na Sveučilištu, a potom i široj znanstvenoj zajednici. Tako je protekle, 2011. godine noviji knjižni fond prionavljen s desetak tisuća odabranih primarnih i sekundarnih izvora informacija iz svih znanstvenih i strukovnih područja. Struktura zastupljenosti izvora prema vrstama građe je sljedeća: 80% tiskane knjižnične građe (monografskih i serijskih publikacija); 20% jedinica elektroničke građe (inačice doktorskih i magistarskih radova, visokoškolskih udžbenika, referentne građe, biobibliografskih sadržaja te službenih izvora informacija).

U izgradnji knjižnoga fonda sudjeluju svojim prijedlozima voditelji svih zbirki, informacijski i predmetni stručnjaci iz Središnje informacijske službe, Zbirke za knjižničarstvo, iz čitaonica za društveno-humanističke, prirodne i primijenjene znanosti te nastavno i znanstveno osoblje Sveučilišta u Zagrebu. Profil nabavljenih izvora je usklađen s potrebama akademske i znanstvene zajednice, osobito s programima ispitne literature na fakultetima Sveučilišta u Zagrebu i ostalim sveučilištima u Hrvatskoj, te je u skladu sa strukturom korisnika (87% sveučilištarci).

Naslovi odabrane knjižne građe, radi preglednosti prema vrstama izvora te sadržajnim i formalnim cjelinama, podijeljeni su ovako: Opći referentni izvori, Referentni izvori vezani za pojedina znanstvena polja, Znanstveno-stručne monografije, *Starija Croatica* (izdanja od 1835. –), *Miscellanea*, Zbirka inozemne Croatice te Zbirka knjižnične građe o Domovinskom ratu.

Encyclopaedia Britannica

Primjenom računala i razvojem novih informacijskih tehnologija u enciklopedistici, koja je glavna u referentnim izvorima, dolazi do velikih promjena. Te se promjene ne odnose isključivo na pojavne oblike referentne građe nego i na njihove sadržaje. Tradicionalna enciklopedija francuskih prosvjetitelja „seli se“ s polica na internet. U fondovima knjižnica na taj način nastaje izvjesna „konstitutivna praznina“ koja obilježava naše vrijeme u kojem određeni sadržaji postaju dostupni jedino u virtualnom, elektroničkom svijetu. Na taj način i knjižnice danas postaju svjedoci radikalne odluke Jorgea Cauza, predsjednika nakladničke kuće Encyclopaedia Britannica, Inc., da nakon 244 godine prestane izlaziti tiskano izdanje Encyclopaedia Britannica.

Encyclopaedia Britannica izlazi od 1768. godine i najstarija je stalno objavljivana enciklopedija te jedan od najvažnijih međunarodno priznatih općeznanstvenih referentnih izvora.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu kontinuirano je nabavljala nova (tiskana i elektronička) izdanja ove Enciklopedije. U protekloj godini nije pribavila za svoj fond Referentne zbirke posljednje tiskano izdanje ovoga kapitalnog djela. Naime nakon 244 godine tiskano je izdanje Britannice zaključeno posljednjim, objavljenim 2010. godine. Ono se sastoji od 32 opsežna sveska, a za njihov je sadržaj zaslužno preko četiri tisuće autora. Zastupljena su sva znanstvena i strukovna polja te književnost i umjetnost (autori i djela).

Tako Britannica više neće biti dostupna u tiskanom obliku, nego isključivo kao digitalni sadržaj putem mrežnih stranica www.britannica.com.

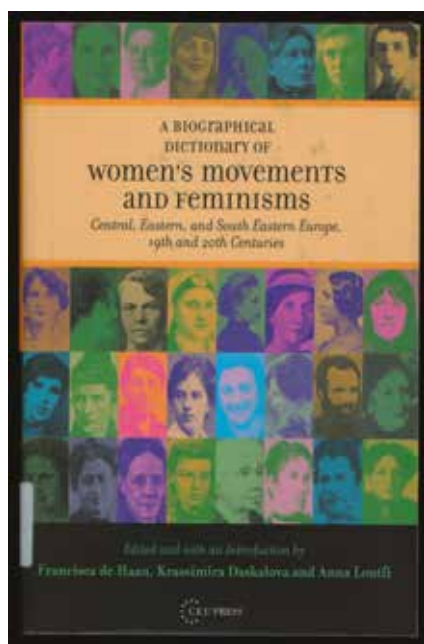
Na elektroničkim prostranstvima interneta natjecat će se s drugim globalnim pretraživačima kao što su Google i Wikipaedia, kao slobodno dostupnim, ali manje autoritativnim izvorima.

A biographical dictionary of women's movements and feminisms : Central, Eastern and South Eastern Europe, 19th and 20th centuries

Urednice: Francisca de Haan, Krassimira Daskalova i Anna Loutfi

Budapest; New York : CEU Press [i. e.] Central European University Press, 2008.

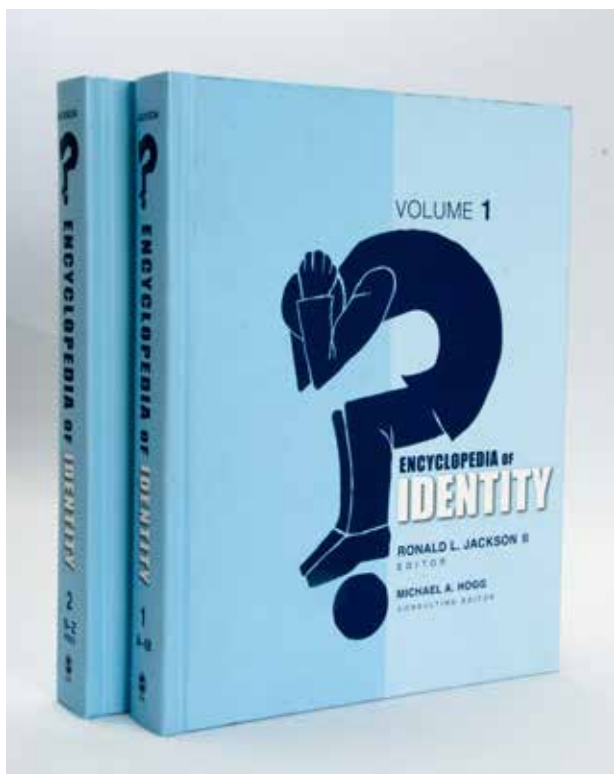
XXI, 678 str. : ilustr., zemljop. crteži ; 24 cm.

Publikaciju, koju je izdalo Središnje europsko sveučilište (CEU) u Budimpešti, krasi ugledna međunarodna nagrada za iznimno znanstveno djelo za tekuću godinu, poznata kao *Outstanding Academic Title by Choice*. Nagradu već dugi niz godina dodjeljuje prestižni američki časopis Choice.

Ovaj biografski leksikon donosi 150 životopisa, portrete žena različitih zanimanja i profesija važnih za feministički pokret u 22 europske zemlje te povijesni pregled ženskih pokreta uopće, obuhvaćajući posebno regije Središnje, Istočne i Jugoistočne Europe, kamo i mi pripadamo. Vremensko razdoblje istraživanja obuhvaća 19. i 20. stoljeće.

Pretražujući zastupljenost naših poznatih feministkinja i aktivistkinja, pronašli smo pod odrednicom Croatia šest odabranih: Blaženku Despot (1930. – 2001.), Dragojlu Jarnević (1812. – 1875.), Mariju Jurić Zagorku (1873. – 1957.), Adelu Milčinović (1878. – 1968.), Katu Pejnović (1899. – 1966.) i Lidiju Sklevicky (1952. – 1990.). Biografski je leksikon raspoloživ korisnicima Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu u Čitaonici za društveno-humanističke znanosti.

Encyclopedia of identity
Urednik: Ronald L. Jackson, II
Urednik – konzultant:
Michael A. Hogg.
Los Angeles [etc.] :
Sage Publications, cop. 2010.
2 sv. ; 29 cm

Tematska interdisciplinarna enciklopedija uglednoga međunarodnog izdavača SAGE objavljena je u njegovu poznatom nakladničkom nizu *Reference*. Dobitnica je nagrade za iznimni (najbolji) referentni izvor za proteklu, 2011. godinu. Riječ je o nagradi *RUSA 2011 – OUTSTANDING REFERENCE SOURCE*.

Dvotomni sekundarni izvor *The Encyclopedia of Identity* donosi obuhvatan pregled svih pristupa i definicija pojmu *identitet*, koji je danas osobito aktualiziran zbog sveprisutne globalizacije. Zbog te nam se prisutnosti čini da znamo što je identitet, međutim, javljaju se proturječja, različiti koncepti kao što su npr. teze o njegovoj promjenjivosti ili nepromjenjivosti, o višestrukim identitetima pojedinaca i zajednice te teze o digitalnom identitetu. Identitet se obično veže uz narod, grupu, lokalnu kulturu, ali i uz politiku, rasu, spol, vjeru itd. „Identitet je izvor smisla i iskustva naroda.” (Castells; 1997.).

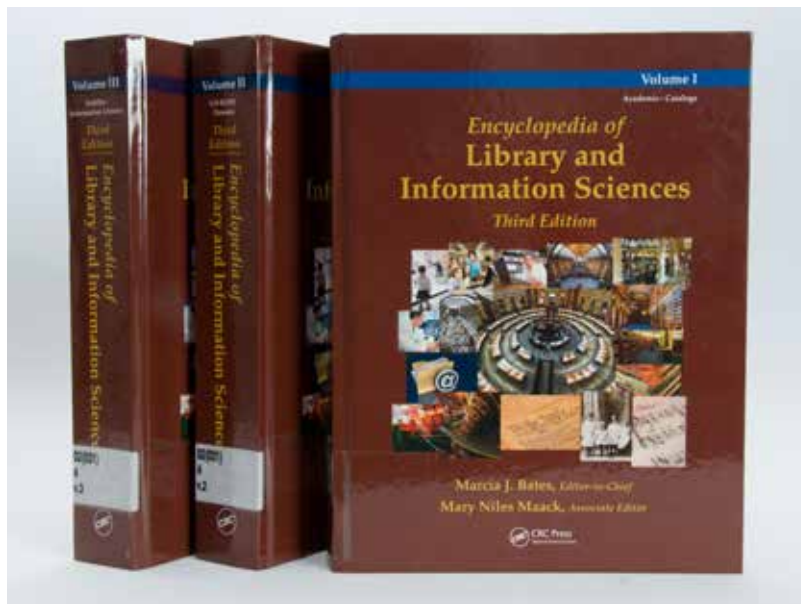
Središnje je pitanje *tko smo*. Odgovori na njega su složeni, tako da koncept identiteta zadire u različita znanstvena polja kao što su psihologija, sociologija, filozofija, umjetnost i konačno kultura. „Ne poznajemo narode bez imena niti jezike ili kulture kod kojih ne postoji neki način razlikovanja između sebe i ostalih” (Calhoun; 1994.).

Tekst je organiziran u 300 tematskih pristupnica; donosi nam pregled različitih teorijskih nacrti, kako suvremenih tako i onih iz prošlosti, donosi mišljenja značajnih autora, kritičke osvrte na pojedine pristupe, bibliografiju relevantnih djela te kraće biografske opise svih zastupljenih znanstvenika. Veći se dio enciklopedijskih natuknica odnosi na značajke identiteta spram nacionalnog osjećaja, društvene klase, roda, religije i jezika.

Tekst je organiziran prema ključnim tematskim cjelinama kao što su teorija identiteta, razvijeni identiteti, identiteti u konfliktu, jezik i diskurs, zaštita identiteta, mediji i popularna kultura, umjetnost, klasa, spol itd. Enciklopedija je interdisciplinarnog i multidisciplinarnog sadržaja. Paralelno je dostupna u *online izdanju*, koje se redovito osuvremenjuje.

U prostoru Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu ova je enciklopedija dostupna u Čitaonici za društveno-humanističke znanosti.

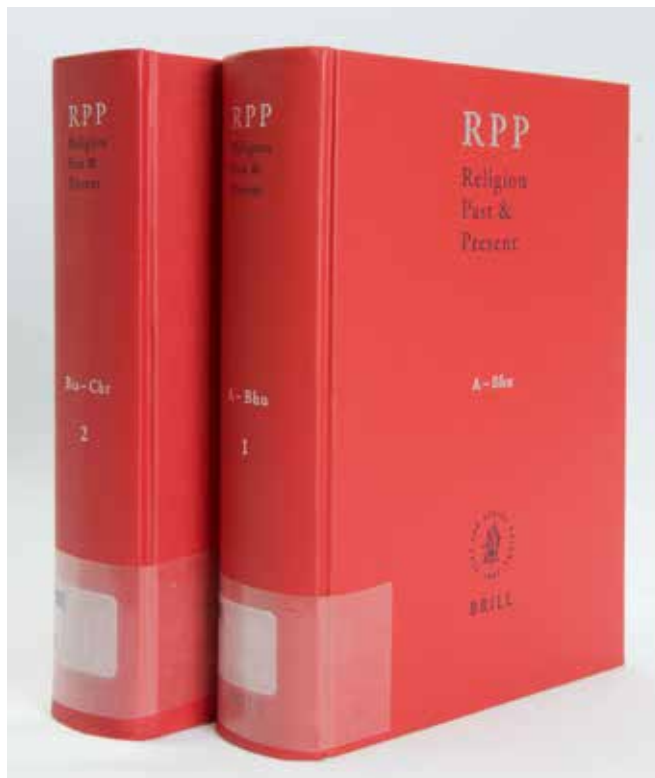
Referentni izvori vezani za pojedina znanstvena polja

Marcia J. Bates i Mary Niles Maack
Encyclopedia of library and information sciences, 3^d ed.
Boca Raton ; London ; New York :
CRC Press, cop. 2010.
7 sv. : ilustr., graf. prikazi, zemljop. crteži, faks. ; 29 cm.

Riječ je trećem izdanju utjecajne enciklopedije iz područja knjižničarstva i informacijskih znanosti. Ono predstavlja sasvim novi koncept poznatoga klasičnog djela. Nastavljajući tradicionalne knjižničarske vrijednosti, opisuje se i definira sve što je karakteristično za vještine korištenja novih tehnologija u knjižničarstvu, ali se i promoviraju „nove“ organizacijske cjeline (arhivi, knjižnice, muzeji). U drugom svesku, pod natuknicom *Croatia Libraries, Archives, Museums*, predstavljen je hrvatski koncept zajednice baštinskih ustanova *Arhiva, knjižnica i muzeja*. Tri poznata autora iz Hrvatske, **Aleksandra Horvat, Josip Kolanović i Višnja Zgaga** predstavljaju na dvadesetak stranica ovoga utjecajnoga sekundarnog izvora povijest, sadašnjost i budućnost naših baštinskih ustanova. Prilog je ilustriran i fotografijom nove zgrade Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Zastupljenost Hrvatske i hrvatskih autora u međunarodnim sekundarnim informacijskim izvorima (enciklopedijama, bibliografijama i biografskim leksikonima) priznanje je izvrsnosti hrvatskih autora u međunarodnom sustavu.

Djelo je dostupno korisnicima u Zbirci za knjižničarstvo Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Religion past & present: encyclopedia of theology and religion: [RPP]

Urednik: Hans Dieter Betz

Leiden ; Boston : Brill, 2007.

sv. ; 28 cm.

Monumentalno djelo u 13 svezaka *Religion past & present: encyclopedia of theology and religion: [RPP]* četvrto je izdanje, a ujedno i reprint jedne od najznačajnijih i najutjecajnijih enciklopedija o teologiji i religiji, uključujući i biblijske studije. Izvornik *Religion in Geschichte und Gegenwart (RGG)* poznato je njemačko izdanje, objavljeno prvi puta daleke 1908. godine, a ubrzo nakon izdavanja prihvaćeno je u akademskim krugovima kao najobuhvatniji i nezamjenjivi sekundarni izvor za studij i istraživanje religije.

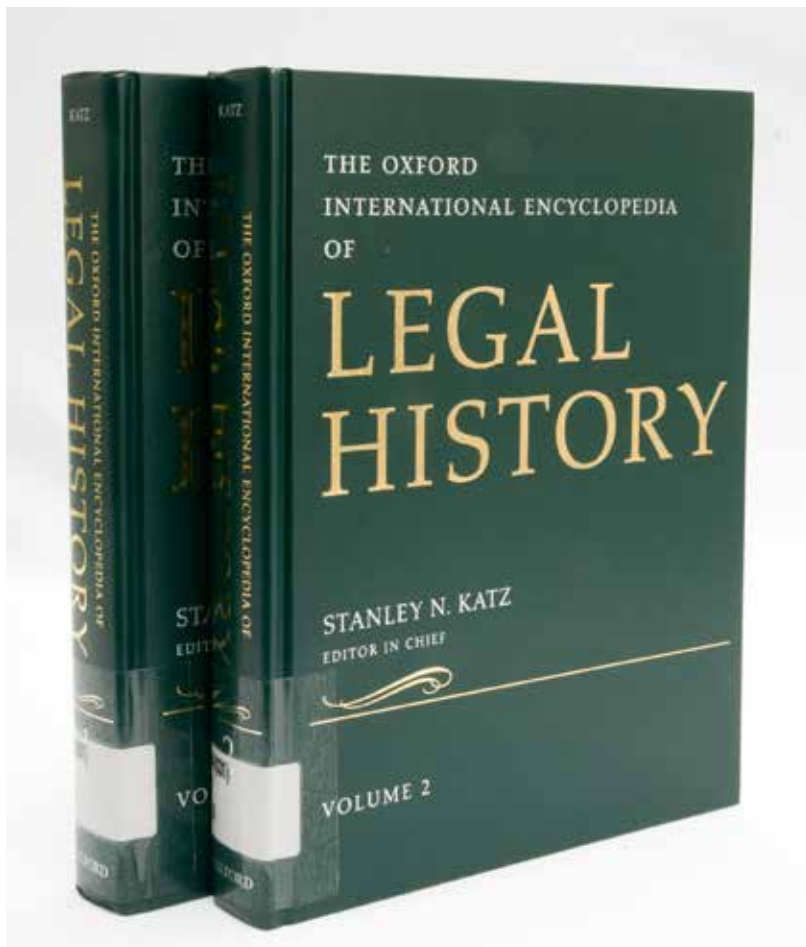
Djelo *Religion in Geschichte und Gegenwart (RGG)* zbog svoje je trajne vrijednosti uvršteno u kategoriju *zlatni standard izvrsnosti* referentne literature po određenom znanstvenom polju i u okvirima europske enciklopedistike.

Međunarodna izdavačka kuća BRILL odlučila se na engleski prijevod njemačkog izdanja jer je testiranje izdavačkog tržišta pokazalo slabiji uspjeh i nižu recepciju referentnih izvora ako nisu pisani engleskim jezikom. Izdanje na engleskom osuvremenjeno je novim poglavljima, novim priložima i novim podacima, tako da je sadržajno prošireno te nije sasvim jednako prethodnim izdanjima. Za referentnu izvrsnost ovoga sekundarnog izvora zaslužno je preko tri tisuće autora iz 88 zemalja. Sadržaj se može pretraživati putem 15 tisuća pristupnica u 13 pozamašnih svezaka, a ukupno je iskorišteno osam tisuća riječi.

Osim toga, četvrto, englesko izdanje ovoga poznatog djela konačno je globalnom, engleskom govornom svijetu otvorilo put u bogati informacijski svijet tradicionalne njemačke enciklopedistike u području religijskih znanosti.

U prostorima Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu ovo je djelo dostupno u Čitaonici za društveno-humanističke znanosti.

Referentni izvori vezani za pojedina znanstvena polja

The Oxford international encyclopedia of legal history

Urednik: Stanley N. Katz

Oxford : Oxford University Press, 2009.

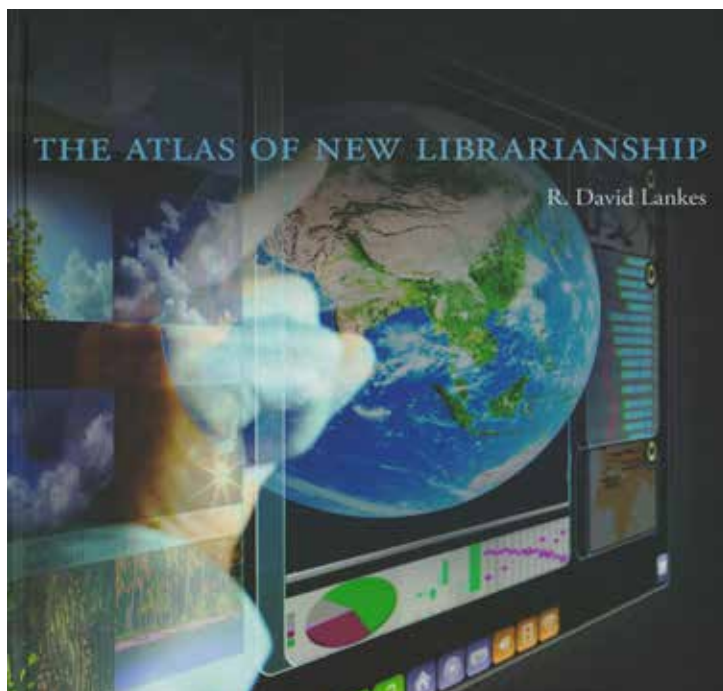
6 sv. : ilustr., faks. ; 29 cm.

Oxford International Encyclopedia of Legal History, koju je uredio Stanley N. Katz, prva je enciklopedija iz područja prava koja pruža povijesne i suvremene usporedbe međunarodnih pravnih sustava.

Međunarodno i interdisciplinarno referentno djelo *Oxford International Encyclopedia of Legal History* pokriva povijest prava od drevnih do modernih vremena. Oko tisuću članaka istražuje tradiciju prava starih Grka, Rimljana, srednjovjekovnoga rimskog, kineskog prava; englesko opće pravo, islamsko pravo, pravo Sjedinjenih Američkih Država te pravo drugih državno-pravnih područja poput Afrike, Latinske Amerike i Južne Azije. Većina kategorija prava objašnjena je detaljno te uključuje privatno pravo (ugovorno, kazneno pravo te građanski, parnički postupak), javno pravo (kriminalno pravo, zakonski postupak itd.) te ustavno pravo.

Koristeći zakonske propise i administrativna rješenja, sudske odluke i opise legislativa, agencije i sudove, *Oxford International Encyclopedia of Legal History* pruža uvid u pozadinu zakona koji su uvjetovani tradicijom i okruženjem te u njihovo porijeklo i posljedice kroz povijest.

U prostorima Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu ovo je djelo dostupno u Čitaonici za društveno-humanističke znanosti.

R. David Lankes

The atlas of new librarianship

Cambridge, Mass. ; London : The MIT Press : Association of College & Research Libraries, A Division of the American Library Association, 2011.

XV, 408 str. : ilustr. (pretežno u bojama), graf. prikazi (pretežno u bojama) ; 26 cm + The atlas of new librarianship ([1] višestruko presavijen list).

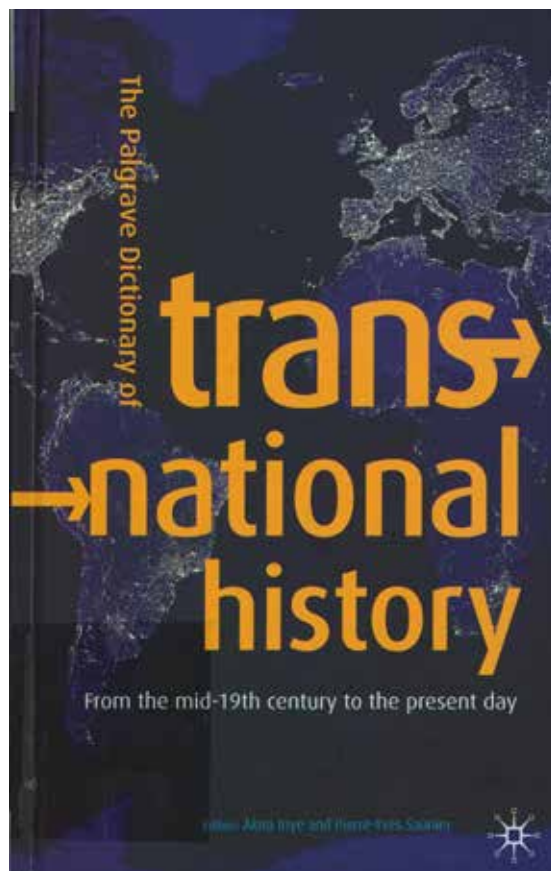
Znanstveno-stručna monografija *The atlas of new librarianship*, autora Davida Lankesa, djelo je enciklopedijskog diskursa, velikog formata, na 408 stranica, bogato ilustrirano, s preslikama dokumenata i raznih ugovora, grafičkih prikaza i tablica. Ujedno je kapitalno izdanje nekolicine uglednih međunarodnih izdavača i **Američke knjižničarske udruge (ALA)** o svim aspektima potpuno novoga knjižničarskog krajolika. Ova je monografija dobitnica nagrade za najbolju knjigu iz području knjižničarstva prema izboru američke izdavačke kuće ABC-CLIO/ Greenwood.

Kopernikanski obrat u knjižničarstvu ili nova paradigma poslovanja i informacijskog okruženja predstavljena je u ovom priručniku kao *novo knjižničarstvo*. Autor drži da se ono više ne zasniva na tiskanoj građi i spremištima knjiga, nego na učinkovitom korištenju suvremenih tehnologija i interneta te sustavnom usvajanju novih znanja i vještina. Razrađuje se i fundamentalni koncept stvaranja novog znanja, koje se uglavnom zasniva na komunikaciji te na osuvremenjenoj praksi knjižnica kao posebno važnih informacijskih središta.

Autor David Lankes je međunarodno poznat sveučilišni profesor, stalno zaposlen na Sveučilištu u Syracuseu, na Katedri za knjižničarstvo i informacijske studije. Uvijek je bio zainteresiran za kombiniranje informacijskih teorija s praksom samih knjižnica, čemu se priklanja i u ovom djelu. Veliki je zagovaratelj knjižnica i njihove ključne uloge u današnjem društvu.

Atlas ima i svoje online izdanje koje je prateći, dopunski materijal tiskanom izdanju. Osim toga, služi i kao kolaborativni servis (mogućnost dopuna koje unose korisnici/čitatelji) te kao veza prema društvenim mrežama.

Djelo je dostupno korisnicima u Zbirci za knjižničarstvo Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

The Palgrave dictionary of transnational history : [from the mid-19th century to the present day]

Urednici: Akira Iriye i Pierre-Yves Saunier

1st published Basingstoke ; New York : Palgrave Macmillan, 2009.

XLI, 1226 str. : graf. prikazi ; 24 cm.

Novi terminološki rječnik *Palgrave Dictionary of Transnational History* nudi drugačiji znanstveni pristup razumijevanju suvremene svjetske povijesti. Ideja transnacionalnog povezuje globalna kretanja ljudske povijesti, uvodeći neke nove temeljne kategorije kao što su hrana, migracije, vjera itd. Interdisciplinarnе priloge u djelu potpisuje preko 350 autora iz 25 zemalja, specijalisti iz brojnih znanstvenih disciplina. Autori dijele uvjerenje da se suvremena svjetska povijest ne smije promatrati isključivo kao zbroj nacionalnih povijesti ili kronologija međudržavnih odnosa već joj treba pristupati kao povijesti *transnacionalnih* veza i kretanja ljudi (migracije), dobara, kapitala, ideja, vještina itd. Oni nisu uvijek vezani uz neku određenu zemlju ili regiju niti se mogu identificirati granicama država ili njihovim vladama.

Općepoznati pojmovi kao što su oporezivanje, Hladni rat ili Europska unija poprimaju nova značenja kada ih se promatra s gledišta transnacionalnih odnosa umjesto s gledišta nacionalnih i međunarodnih sustava.

Ovaj jedinstveni svezak nudi znanstvenicima i studentima referentno pomagalo jednostavno za korištenje, s preko 400 natuknica koje unapređuju razumijevanje suvremene povijesti našeg svijeta. U prostorima Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu ovo je djelo dostupno u Čitaonici za društveno-humanističke znanosti.

Collection development in the digital age

Urednici: Maggie Fieldhouse i Audrey Marshall

London : Facet Publishing, 2011.

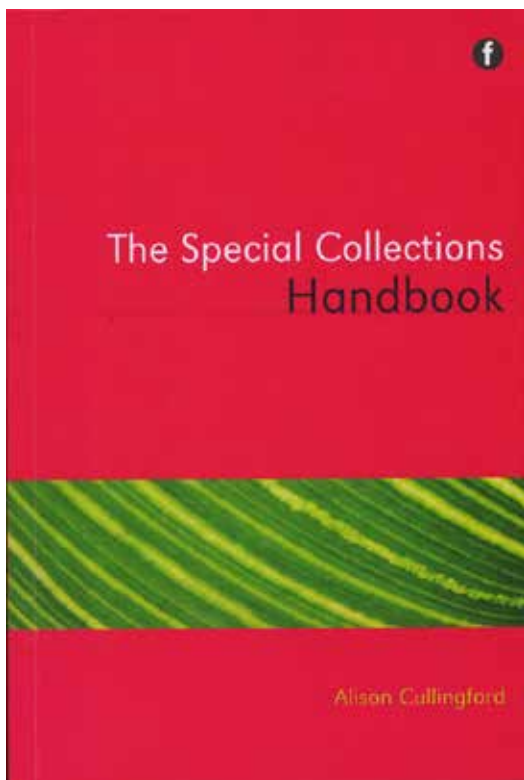
XX, 235 str. : ilustr. ; 24 cm

Nagli i sveobuhvatni razvoj informacijskih i komunikacijskih tehnologija, prijelaz s tiskanih dokumenata na elektroničke dokumente, usporedni razvoj analognih i digitalnih zbirki u knjižnicama diljem svijeta definitivno su promijenili poimanje knjižnične zbirke i njezine izgradnje.

Upravljanje knjižničnim zbirkama i njihov razvoj radikalno su se promijenili tijekom posljednjih dvadesetak godina. Ova se zbirka radova bavi istraživanjem razvojnih pomaka na području uloga i ideja vezanih za izgradnju knjižničnih zbirki u digitalnom vremenu. Kroz konkretne primjere prikazano je trenutačno i buduće stanje na ovom dinamičnom području. Vodič je podijeljen na četiri dijela – prvi dio donosi pregled temeljnih pojmova vezanih za razvoj knjižničnih zbirki kao i literature s tog područja; drugi dio se bavi trenutačnim kretanjima unutar knjižnične nabave – kao što su ugovaranje poslova, licenciranje elektroničkih izvora, komunikacija s domaćim i inozemnim dobavljačima; treći dio razmatra smjerove razvoja na području elektroničkih izvora podataka, uključujući „otvoreni pristup“ i elektroničke knjige (e-books), dok se četvrti (završno poglavlje) bavi problematikom upravljanja zbirkama, istodobno nudeći savjete za postizanje veće suradnje samih korisnika.

Ova je stručna monografija dostupna korisnicima u Zbirci za knjižničarstvo Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Znanstveno-stručne monografije

Allison Cullingford
The special collections handbook
London : Facet Publishing, 2011.
XIV, 210 str. ; 24 cm

Stručna monografija *The special collections handbook* najnoviji je priručnik Faceta, uglednoga britanskog izdavača iz područja knjižničarstva i informacijskih znanosti, o novom, suvremenom pristupu izgradnji i razvoju posebnih/specijalnih zbirki.

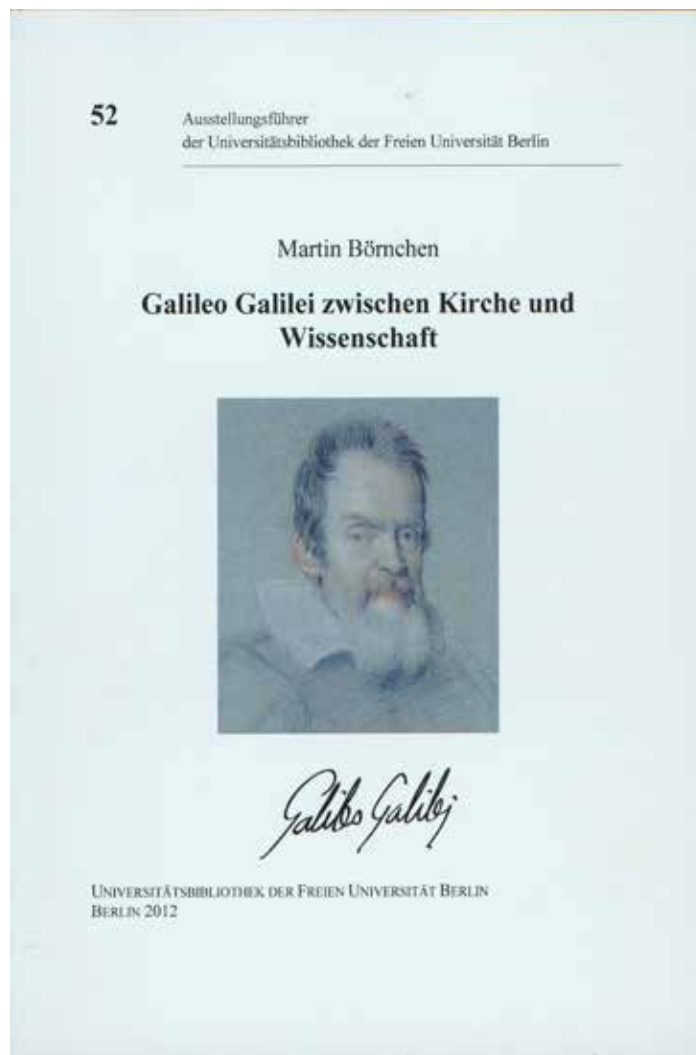
Ovaj će praktični priručnik biti koristan svima koji rade sa zbirka građe posebne vrste ili rijetkim knjigama u knjižnicama, arhivima, muzejima, galerijama i drugim baštinskim ustanovama i udrugama. Ujedno, može poslužiti i kao vrlo koristan uvod u rad sa zbirka građe posebne vrste pripravnicima i studentima knjižničarskih i informacijskih studijskih programa.

Rad sa zbirka građe posebne vrste uključuje veliki broj aktivnosti, od trajnog očuvanja pojedine rijetke knjige pa sve do digitalizacije i uspostave arhiva koji sadržava građu na različitim medijima. Priručnik obrazlaže temeljne vještine i postupke potrebne za rad u ovom području te donosi pregled uobičajenih poteškoća i s njima povezanih rješenja, kao i dobrih primjera provjerenih u praksi. Svako poglavlje bavi se nekim drugim vidom rada i pomaže, na primjer, upoznati se u potpunosti sa zakonskim propisima i etikom vezanom uz ovo područje, uključujući i problematiku autorskih prava; primjenom učinkovitih standarda i postupaka očuvanja građe; pomaže pri primjeni odgovarajućeg sustava i normi katalogizacije; pri privlačenju korisnika, popularizaciji građe sadržane u zbirci te govori kako iskoristiti utjecaj medija kako bi se povećala recepcija građe.

Priručnik također pomaže pri pronalasku učinkovitih metoda za prikupljanje novčanih sredstava, pomaže pri pronalasku načina kako osuvremeniti prostor u kojemu je građa smještena, zatim govori o tome kako poboljšati korisničke usluge te konačno kako učinkovito upravljati osobljem odjela zbirke, kako osposobljavati suradnike neknjižničarske struke te kako poboljšati vlastite vještine.

Ovaj sveobuhvatni i praktični vodič za rad sa zbirka građe posebne vrste i rijetkim knjigama predstavlja važno svakodnevno pomagalo za knjižničare u tom poslu. Uloga knjižničara/informacijskih stručnjaka uvijek je presudna za iskorištavanje ukupnog kapaciteta takvih zbirki, njihovu zaštitu te omogućavanje njihove dostupnosti široj javnosti.

Priručnik je dostupan korisnicima u Zbirci za knjižničarstvo Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

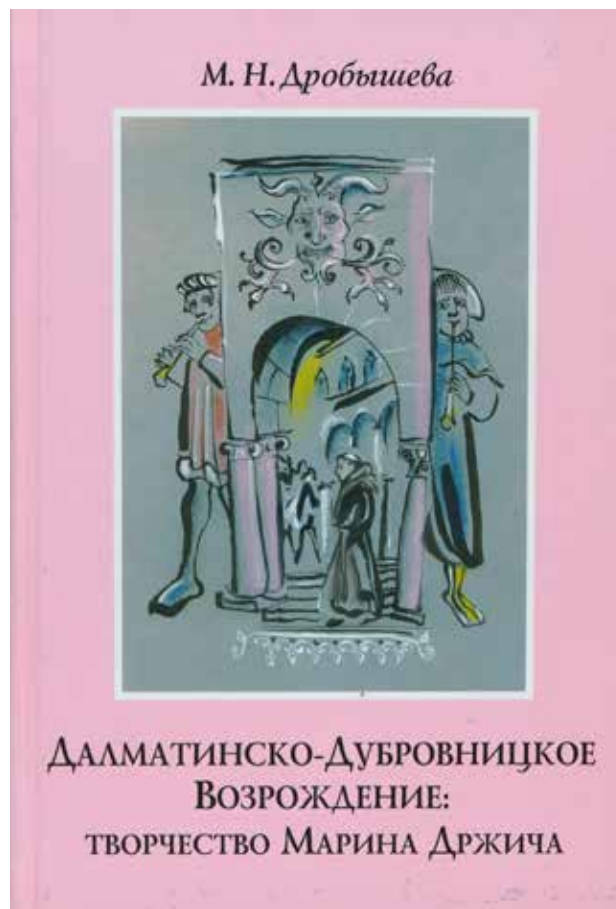

**Katalog izložbe *Galileo Galilei zwischen Kirche und Wissenschaft*:
Ausstellungsführer der Universitätsbibliothek der Freien Universität Berlin
Berlin : Sveučilišna knjižnica u Berlinu, 2011.
74 str. : ilustr. u bojama ; 29 cm**

Sveučilišna knjižnica u Berlinu u svom je prostoru od 9. siječnja do 24. veljače 2012. organizirala izložbu o astronomu i fizičaru Galileu Galileiu. Svi posjetitelji dobili su informacije o najvažnijim životnim postajama i glavnim djelima toga istaknutog astronoma i fizičara. Osim toga, mogli su se vidjeti i predmeti koji objašnjavaju Galilejeve znanstvene spoznaje, među kojima su astronomski uređaji poput armilarne sfere ili modela svemirske letjelice/sonde Galileo. Sva predstavljena građa na izložbi prikazana je u ovom zanimljivom, popratnom katalogu izložbe. Publikacija je dar Sveučilišne knjižnice u Berlinu.

Galileo Galilei (1564. – 1642.) slovi kao osnivač moderne astronomije i klasične fizike. Njegove astronomske spoznaje pridonijele su trajnom ispravljanju slike svijeta koja je bila raširena u njegovo vrijeme.

U prostorima Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu ovo je djelo dostupno u Čitaonici za prirodne i primijenjene znanosti.

Marina Nikolaevna Drobysheva

Dalmatinsko-dubrovnickoe vozrozhdenie : tvorčestvo Marina Držića

Sankt Peterburg : Izdatel'stvo Sankt-Peterburskogo univerziteta, 2006.

212 str., [4] str. s tablama u bojama : ilustr. ; 25 cm.

“Ruska povjesničarka književnosti, docentica na Katedri za povijest strane književnosti Filološkog fakulteta u Sankt Peterburgu, napisala je monografiju o dubrovačkom i dalmatinskom preporodu i Marinu Držiću kao njegovu najistaknutijem predstavniku. U knjizi su savjesno obrađeni povijesni preduvjeti i značajke dubrovačke i dalmatinske renesanse, politički položaj Republike u međunarodnom kontekstu i njezin društveni ustroj.

Kao još jedan naslov u bogatoj bibliografiji o Marinu Držiću, ovu monografiju izdvaja to što je u središte svoga istraživačkog zanimanja Drobysheva stavila slavenske korijene dubrovačke i dalmatinske renesanse, i sagledala je u svjetlu slavenske duhovnosti, ne zaboravljajući pritom talijanske veze i utjecaje. Sustavno izloživši ocjene preuzete iz raznih izvora, autorica preko njih izvlači svoje, ponekad neobične zaključke. Primjerice, prilično je neobična usporedba Marina Držića s Françoisom Villonom. Iako u Držićevu životu nema, kako kaže, “kriminalnih elemenata” kao u Villonovu, ovu dvojicu pjesnika, prema njezinu mišljenju, povezuju slična sudbina i Bogom dani dar.

Pisana sigurnom rukom vrsna i disciplinirana znanstvenika, ova monografija predstavlja značajan doprinos književnoj povijesti, zanimljiv ponajviše ruskim povjesničarima.”

Iz prikaza Mihaele Vekarić (objavljeno u Analima Zavoda za povijesne znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Dubrovniku, No. 47 lipanj 2009.)

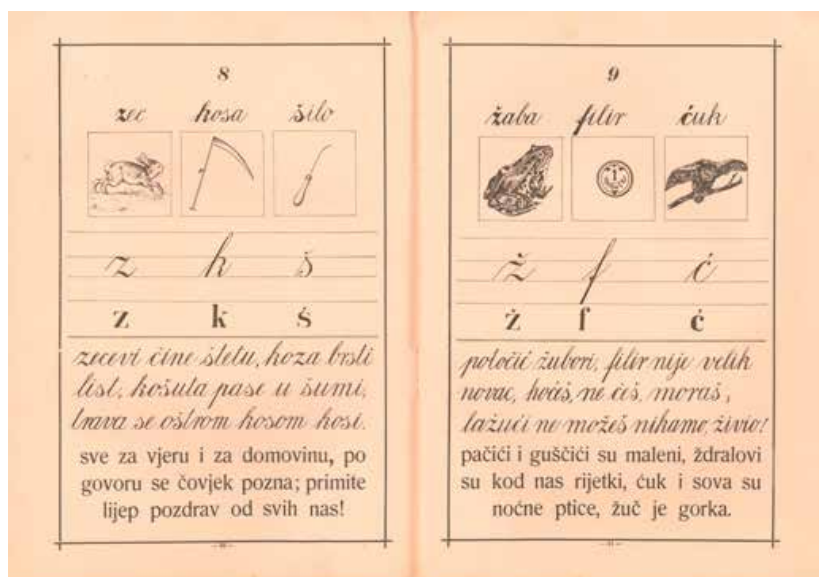
Mr. sc. Nataša Dragojević

Izgradnja nacionalne zbirke jedna je od najvažnijih zadaća Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Kako je težište u njezinoj izgradnji potpunost i sveobuhvatnost izvora, pozornost nam je stalno usmjerena na popunjavanje tzv. „praznina“ u fondu (to se osobito odnosi na starija izdanja *Croatice* od 1835. – 1990.).

Tako u kategoriju Značajne prinove brojimo i nabavu vrijednih i rijetkih izdanja hrvatskih književnih djela, tzv. bibliofilskih izdanja (prva izdanja, izdanja s dodanim vrijednostima, bogato ilustrirana izdanja, izdanja s vlastoručnim potpisom autora, s posvetom autoru ili posvetom autora) te izdanja s ograničenom nakladom i rijetkom ponudom.

Naslovna stranica „Abecedarke“ iz 1912.

Stranica 8 i 9, Zagreb, 1912.

Antun Peulić

Abecedarka za poučavanje odraslih nepismenjaka

Sastavili: Antun Peulić i Rudolf Herceg

Zagreb : Društvo hrvatskih sveučilišnih građana za pouku analfabeta, 1912.

(Zagreb : Hrvatska pučka seljačka tiskara d.d.)

40 str. : ilustr. ; 28 cm.

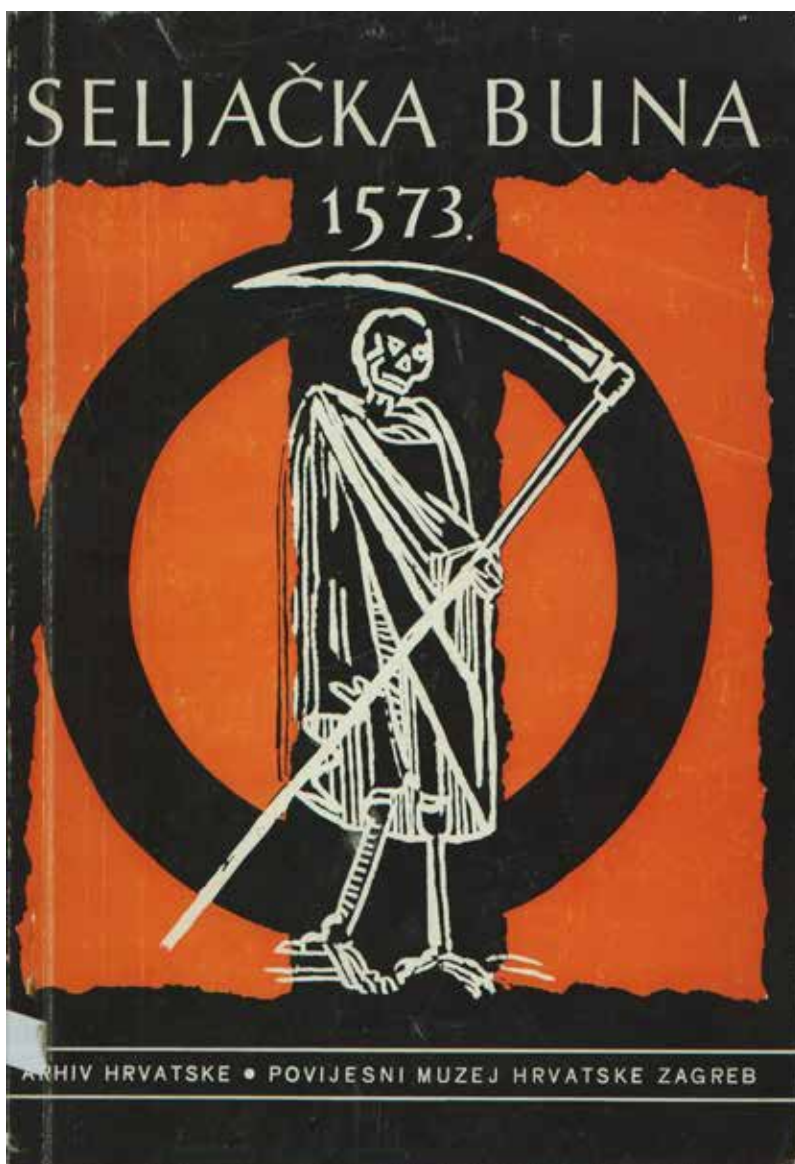
Zbog velikog broja analfabeta, Kraljevska zemaljska vlada je početkom 20. stoljeća organizirala tečajeve i tiskala čitanke za opismenjavanje i obrazovanje odraslih, nastojeći se tako boriti protiv nepismenosti. Knjiga nije bila privilegij povlaštenih, već je postala opće dobro. Pojavu „pučke literature“ pratili su i tečajevi pismenosti. U ovoj knjizi piše: „Svaki drugi odrasli Hrvat je nepismen, a jedva svaka treća Hrvatica znade čitati i pisati. Ako svaki pismen čovjek nauči jednoga nepismenoga čitati i pisati, bit će dobro: Hrvatska će napredovati. Zato na posao!“

Antun Peulić i Rudolf Herceg, aktivni članovi Seljačke sloge, autori su ove knjige koja nije samo abecedarka, već i čitanka s tekstovima za vježbanje čitanja. Na početku se nalazi molitva *Očenaš*, pjesma *Horvatska domovina*, a slijede računice, poslovice, vicevi te ostalo korisno i zabavno štivo. Mekog uveza, tiskana u malom broju primjeraka, *Abecedarka* je doživjela brojna izdanja.

Ljudevit Bauer i Mladen Veža
Tri medvjeda i gitara
Zagreb : Školska knjiga, 1990.
[16] str. : ilustr. u bojama ; 23 x 32 cm.

Slikovnica Ljudevita Bauera *Tri medvjeda i gitara* bajka je o obitelji medvjeda u kojoj najmlađi medvjedić pronalazi gitaru i svojom svirkom uveseljava brojne stanovnike šume. Tekst je veselim ilustracijama popratio Mladen Veža, a slikovnica je dobila nagrade *Grigor Vitez* i *Ivana Brlić Mažuranić*. Fondu hrvatskih knjiga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu nedostajalo je jedino ovo izdanje iz 1990. objavljeno prigodom proslave četrdesete godišnjice postojanja izdavačke kuće Školska knjiga.

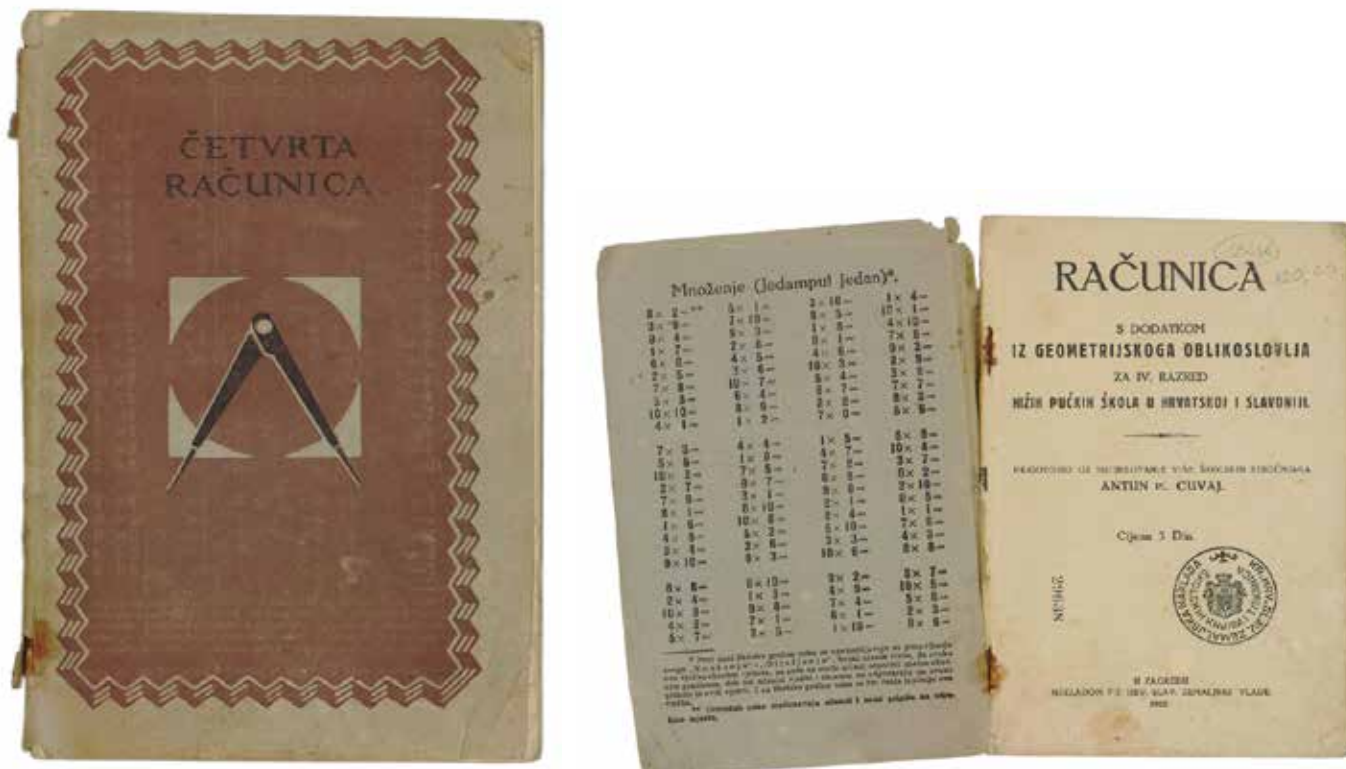
Josip Adamček, Ivan Filipović i Marija Šercar

Seljačka buna 1573. : katalog izložbe u povodu 400. obljetnice bune
Zagreb : 1973.

53 str., [8] str. s tablama ; 23 cm.

Proslava 400. godišnjice **Seljačke bune** bila je popraćena brojnim manifestacijama. Ova knjiga je katalog velike izložbe koju je tom prigodom organizirao **Arhiv Hrvatske** i Povijesni muzej Hrvatske. Najveći ustanak hrvatskih seljaka u doba feudalizma iz 1573. trajao je skoro dvanaest godina, a potreba za rušenjem feudalnog društva razotkrila je duboko neslaganje vladajuće plemićke klase s obespravljenim seljacima.

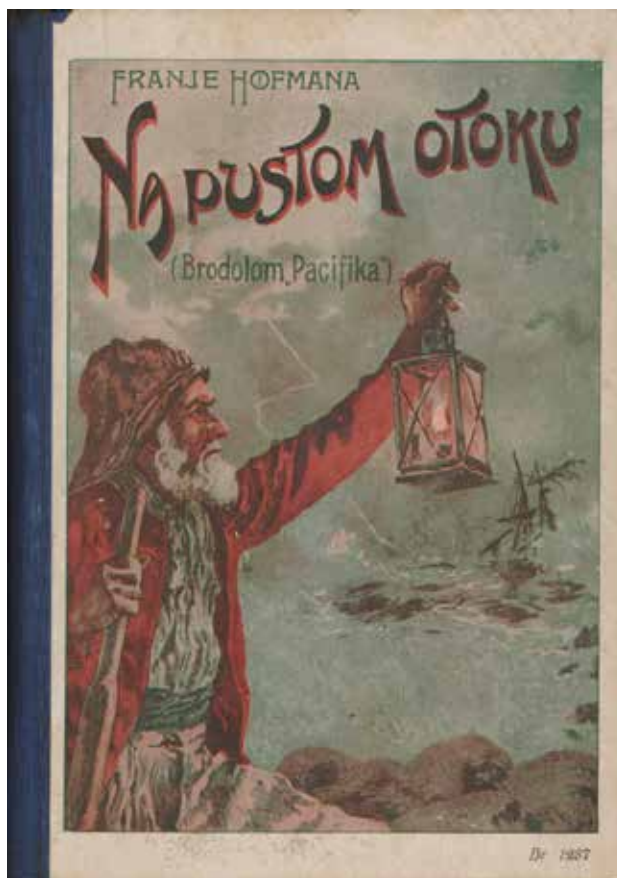
Izložba je tematski prikazala položaj seljaka u Hrvatskoj od 15. do 17. stoljeća, položaj seljaka i prilike na stubičkom vlastelinstvu, podizanje bune i njezino gašenje. U katalogu su popisani svi dokumenti, likovna djela, predmeti, geografske karte, oružje, prikazi gradova i dječji crteži na temu seljačke bune, koja na taj način ostaje aktualna i u suvremenim vremenima.

Antun Cuvaj
Računica s dodatkom iz geometrijskog oblikoslovlja za IV razred nižih pučkih škola u Hrvatskoj i Slavoniji
Zagreb : Naklada kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinske vlade, 1922.
120 str. : ilustr. ; 20 cm.

Poznati hrvatski pedagog Antun pl. Cuvaj autor je brojnih računica za niže i više razrede pučkih škola, udžbenika za građanske škole te dječjačke i šegrtske škole. Prvo izdanje ove knjige tiskano je Nakladom kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinske vlade 1896. godine, a kao udžbenik u nastavi matematike koristilo se skoro trideset godina. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu nabavila je jedno od posljednjih izdanja iz 1922. godine. Na naslovnici piše da mu je tadašnja cijena bila tri dinara.

Računica za IV razred nižih pučkih škola sadrži tablicu množenja i dijeljenja, odnose različitih mjerneih veličina te zadatke s uputama autora koje započinju naredbom *Pamti* i istaknute su jače otisnutim slovima. Na kraju se nalazi *Dodatak iz geometrijskog oblikoslovlja* s pregledom pojmova iz geometrije i slikama geometrijskih likova.

Franjo Hoffmann

Na pustom otoku ili brodolom lađe Pacifika / po kapetanu Marryatu za mladež
pripovijeda Franjo Hoffman ; novo izdanje uredio M.F.

Zagreb : Tisak i naklada knjižare St. Kugli, /s.a./

139 str. : ilustr. ; 21 cm.

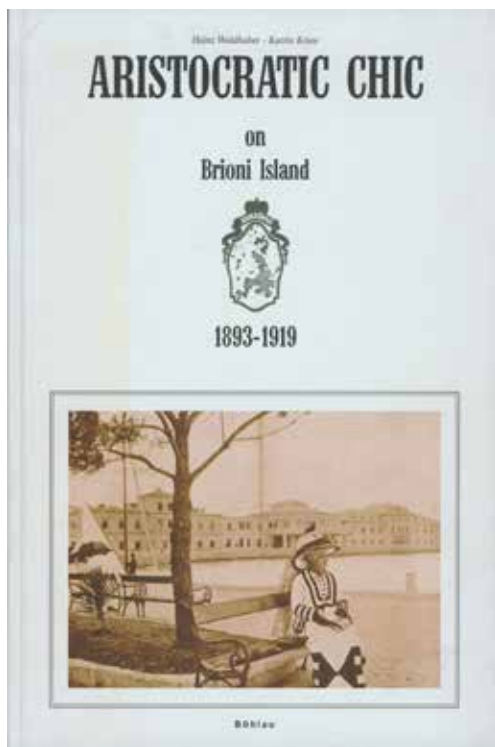
Autor ove knjige, Franjo Hoffmann, zapravo je Franz Hoffmann, njemački pisac za djecu i mladež koji je prepričao priču o kapetanu fantomskog broda *Ukleti Holandez*. Hrvatsko izdanje u nakladi Kugli uredio je M. F.

Početakom 20. stoljeća za djecu su izlazile početnice, čitanke, katekizmi, basne, bajke i moralistička djela. Česte su preradbe stranih pisaca s njemačkog, engleskog i češkog jezika. S njemačkog jezika učitelji su prerađivali najčešće priče Christophora Schmidta i Franza Hoffmanna.

Hoffmann je napisao još mnogo romana za mladež, među kojima su *Četrdeset i dvije pripovijetke za mladež*, *Osveta je moja i ja ću je vratiti*, *Ubogi Mihovil* i *Onkraj mora*. Roman *Na pustom otoku* spada u gusarske i pomorske romane i predstavlja slijed avantura što ih posada broda *Pacifika* doživljava nakon brodoloma, dok se konačno ne nađu u sigurnoj luci. Poznata tragična radnja iz *Ukletog Holandez*a, o kapetanu broda koji proklet luta morima, u Hoffmannovoj verziji pretvara se u avanturistički roman za mladež.

U knjižari Kugli ovaj je roman dio niza domaćih i stranih pripovijedača koji nosi naziv *Pripovijesne priče za mladež*. Tvrdog je uveza i ima 27 ilustracija. U fondu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu upotpunio je djela Franza Hoffmanna, a isto tako i područje književnosti za mladež s početka 20. stoljeća.

Starija Croatica (1835. –)

Heinz Waldhuber i Katrin Kruse
Aristocratic Chic on Brioni Island (1893-1919.)
Prevela s njemačkog na engleski Rebecca Law
Beč : Bohlau, 2006.
83 str.

Knjiga *Aristocratic Chic on Brioni Island (1893-1919)*, autora Heinza Waldhubera i Karin Kruse, objavljena 2006. godine na njemačkom i engleskom jeziku u izdanju austrijskog izdavača Bohlau, predstavlja zanimljivo istraživanje iz povijesti i kulture Brijunskog otočja. Novinari Heinz Waldhuber i Karin Kruse sakupili su informativan materijal iz časopisa „Brioni Insel Zeitung“ (Illustrierte Wochenchift), koji je pohranjen u Nacionalnoj knjižnici Austrije. Časopis je izlazio od 1910. do 1914. na Brijunima, a tiskan je u Puli i Trstu. Objavljivao je popise gostiju te željezničke vozne redove i brodske linije za Brijune.

Nakon dugogodišnjeg pustošenja Brijuna malarijom, otok je kupio njemački industrijalac Paul Kupelwieser, i učinio ga mjestom za poslovne sastanke i mondenim odmaralištem tadašnje društvene i kulturne elite. Prvi posjetitelji su bili poznati liječnici poput Roberta Koča i Rivasas, a kasnije su dolazili generali, feldmaršali, zatim prijestolonasljednik Fran Ferdinand sa suprugom Sofijom, kralj Crne Gore Nikola I. Petrović te brojni umjetnici i pisci, među kojima su Thomas Mann, Jakob Wassermann i umjetnica Paul Maria Lacroma.

Knjiga opisuje mnoge manje poznate događaje, poput stvaranja rekreacijskog centra u blizini ratne luke Brijuni. Prati tragove i dokumentaciju poduzetnika Paula Kupelweisera koji je zaslužan za napredak Otoka jer je sagradio brojne vile, sportske terene i osnovao zoološki vrt.

Originalan i vrijedan rad, ova bogato ilustrirana knjiga i fotografijama dočarava aristokratski „chic“ luksuznog odmarališta koje je puno ostvarenje doseglo krajem 19. i početkom 20. stoljeća. U Knjižnicu je stigla velikom donacijom iz Ureda predsjednika Republike Hrvatske i jedna je od značajnijih prinova iz tog dara za knjižni fond Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Poklon kutija s pet tisuća dizajniranih naljepnica/etiketa za kutije šibica Tvornica žigica Drava Osijek

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, kao i mnoge druge knjižnice, prikuplja efemernu građu u posebnoj zbirci koja je nazvana Zbirka sitnog tiska. Najveći je problem kod prikupljanja te građe određivanje opsega same Zbirke, odnosno svih kategorija tzv. efemerne građe.

Unutar Zbirke se okupljaju publikacije koje odgovaraju opisu vrsta građe koju smatramo manje važnom i manje vrijednom, kratkotrajnom itd. To su razni reklamni prospekti, pamfleti, brošure, prodajni katalozi, plakati, posjetnice, kalendari, razglednice, zatim interni dokumenti tvrtki kao što su izvještaji i sl. te karte, pisma, časopisi, novine, note, ali i reklame i etikete s kutija. Slijedom toga smo Poklon kutiju s pet tisuća dizajniranih naljepnica/etiketa za kutije šibica, koje je proizvela Tvornica žigica Drava u Osijeku, odabrali kao značajnu prinovu za 2011. godinu u Zbirci sitnog tiska. Etikete za kutije žigica su dizajnirali poznati hrvatski likovni umjetnici. Riječ je o plakatima malih dimenzija, a predstavljaju dio hrvatske povijesti grafičkog dizajna.

Osim što su prilog povijesti hrvatskoga grafičkog dizajna, dokumentiraju postojanje Tvornice žigica Drava u Osijeku, koja je nedavno nestala u plamenu.

Zbirka inozemne Croatice

Dr. sc. Željka Lovrenčić

Pri odabiru značajnih prinova za 2011. godinu u Zbirci inozemne Croatice nastojalo se skrenuti pozornost na naše kulturno bogatstvo razasuto po svijetu i obuhvatiti sva tri segmenta koje ono obuhvaća. Sukladno tom kriteriju, odabrano je sljedećih deset djela.

Od prijevoda djela naših autora u inozemstvu treba istaknuti romane **Mire Gavrana** *Zaboravljeni sin* na španjolskome jeziku i *Kako smo lomili noge* na kineskome te roman Igora Štiksa *Noćni arhivi* na njemačkome. Miro Gavran je naš najprevođeniji autor, čija su djela prevedena na 35 jezika, a Igor Štiksa je na njemačkome govornom području postigao izuzetan uspjeh. Od djela u kojima se spominju Hrvatska i Hrvati izdvojena je knjiga *A Traveller's History of Croatia* **Benamina Curtisa** zbog izuzetne informativnosti i autorova razvidnoga truda u prikupljanju točnih informacija.

Od iseljeničke tematike izdvojene su knjige Frances Adler Babić *Keeper of the idiom of the people: The Duquesne University Tamburitzans*, čija je tematika podučavanje sviranja tamburice na Duquesne University u Sjedinjenim Američkim Državama, zatim knjiga *Hrvatske zajednice u Australiji: nastojanja i postignuća*, u kojoj Fabijan Lovoković opisuje život i djelovanje hrvatskih iseljenika u jednoj od zemalja s našom najbrojnijom dijasporom te *Poemas/Pjesme*, dvojezična zbirka jednoga od najznačajnijih hispanoameričkih pjesnika, sveučilišnoga profesora i najmlađega čileanskog akademika **Andrésa Moralesa Milohnica** i njegove majke Višnje, koja je umrla u srpnju prošle godine. Od publikacija koje se odnose na hrvatske manjine izdvojene su knjige *Govor Prisike* gradišćanske Hrvatice iz Mađarske dr. sc. Bernadett Zadrović, zatim knjiga *Die Kroaten im Burgenland* **Martina Ivancsisca** te jedno od najznačajnijih djela o Hrvatima u Podunavlju *Kulturna povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata* Matije Evekovića.

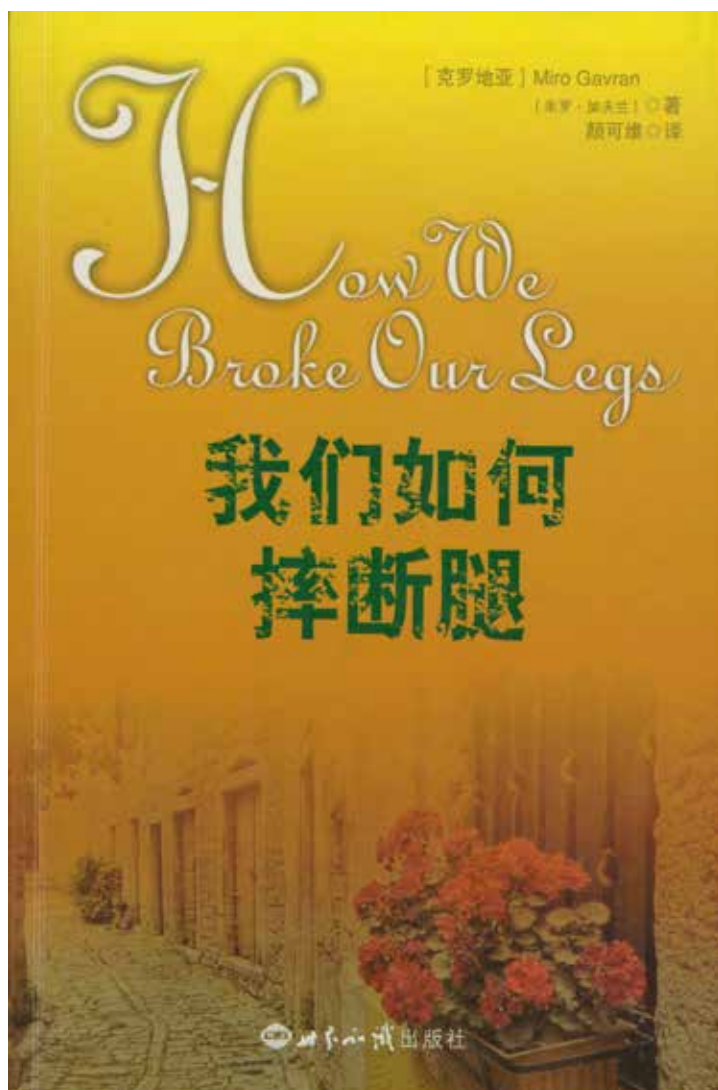
Miro Gavran

El hijo olvidado

Santiago de Chile : RIL Editores, 2010.

155 str. ; 21 cm.

Miro Gavran je najprevođeniji hrvatski autor i njegova se djela mogu čitati na 35 jezika. Čileanska nakladnička kuća RIL Editores 2010. godine objavila je prijevod njegova romana *Zaboravljeni sin*, dirljivu priču o Mislavu, mladiću s mentalnim problemima, koji se nakon boravka u Zagrebu, gdje pohađa specijalnu školu, vraća kući u slavonsko selo Omorinu. Svoje doživljaje i misli zapisuje u obliku dnevnika u bilježnicu. Taj dobar i povučen mladić, osuđen zbog toga što se razlikuje od drugih ljudi, zaljubljuje se u sestrinu prijateljicu Jasenku, koja mu uzvraća osjećaje. No Jasenkini roditelji nikako ne mogu prihvatiti njihovu vezu, i ljubavna priča završava tragično, njezinom smrću. U ovome romanu Gavran vješto analizira čudno jedinstvo dječje duše i zreloga tijela, a piše jezikom koji je na rubu pismenosti. Predgovor knjizi napisao je najčitaniji čileanski pisac Roberto Ampuero.

Miro Gavran

Kako smo lomili noge (na kineskom jeziku)

Bejing : World Affairs Press, 2009.

210 str.

Roman *Kako smo lomili noge* na duhovit način opisuje četiri naraštaja jedne hrvatske obitelji, a radnja koja se odvija u drugoj polovici prošloga stoljeća smještena je u Slavoniju i Zagreb. U ovome je djelu riječ o svakidašnjici naših običnih ljudi koji su i u najtežim životnim uvjetima optimistični i vedri, prepuni dobrih namjera. Roman je na kineski jezik preveo Kewein Yan, a predgovore za ovo izdanje napisali su kineski književnik Chen Haosu i hrvatski veleposlanik u toj zemlji Ante Simonić. Kineski će čitatelji preko te knjige saznati nešto više o Hrvatskoj, koju građani te zemlje posjećuju u sve većem broju.

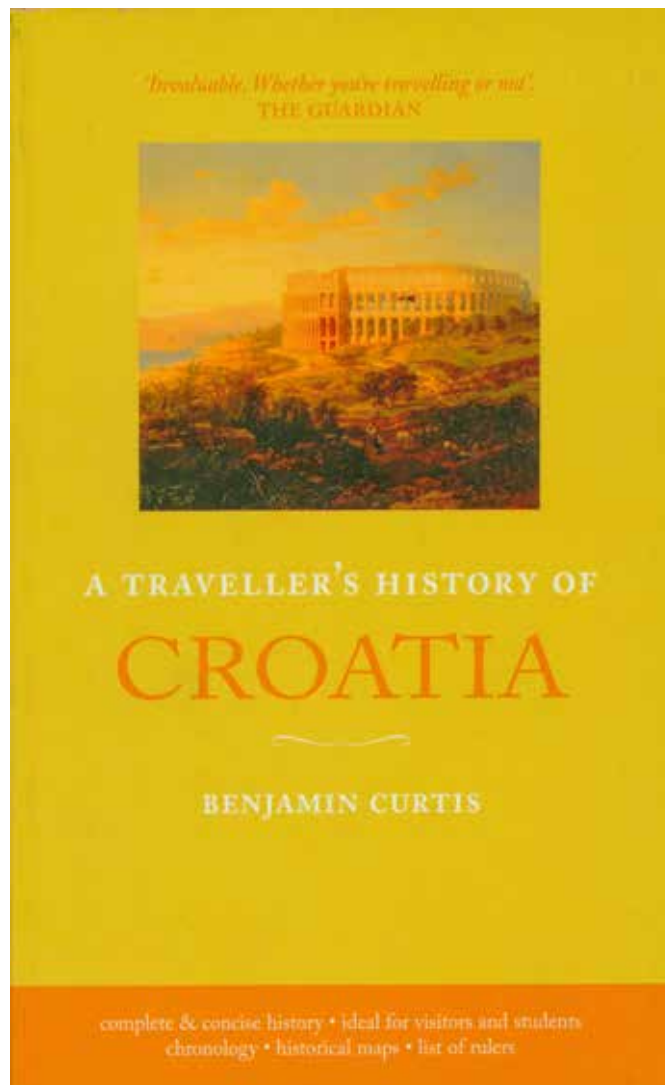
Igor Štikš

Die Archive der Nacht

Berlin : Claasen, 2008.

376 str. ; 21 cm.

Roman Igora Štiksa *Noćni arhivi* (na njemačkome *Die Archive der Nacht*), koji je prevela istaknuta njemačka književnica hrvatskih korijena Marica Bodrožić, a objavila ugledna nakladnička kuća Claasen, napeta je drama s elementima psihotrilera, koja čitatelja svakom stranicom sve više uvlači u radnju. U tome pustolovnom, smionom i žestokom romanu pisac opisuje traumatične događaje – rat, razaranje i incest. Prema riječima Thoma Hummitscha, riječ je o „sveeuropskome povijesnome romanu“.

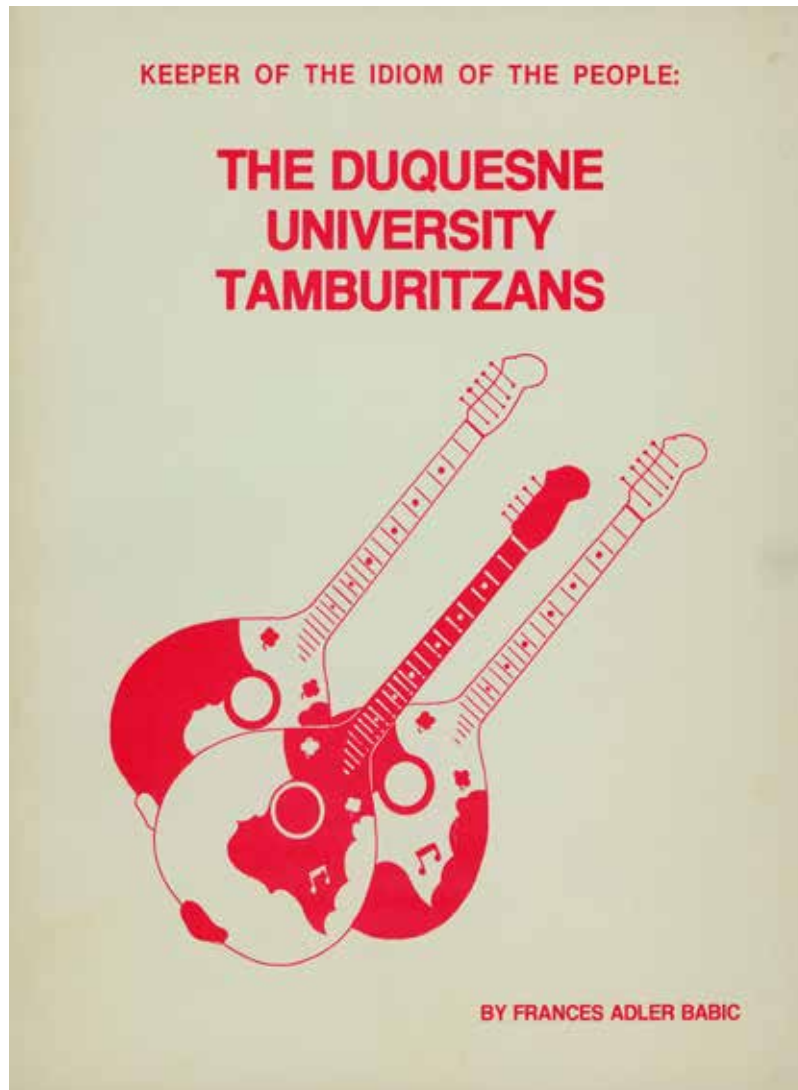
Benjamin Curtis

A Traveller's History of Croatia

Gloucestershire : Chastelton travel, ([s. l : s. n.]) 2010.

274 str. : ilustr., zemljop. crteži ; 20 cm.

Profesor europske povijesti i politike na Sveučilištu u Seattleu Benjamin Curtis čest je posjetitelj Hrvatske. Tečno govori hrvatski i radi kao vodič. U ovoj knjizi, uz opis prirodnih ljepota naše zemlje, piše i o geologiji, zemljopisu, flori i fauni. Donosi i detaljan prikaz hrvatske povijesti od pretpovijesti, vremena Grka i Rimljana, seobe Slavena, srednjega vijeka, vladanja Habsburgovaca, razdoblja prve i Titove Jugoslavije. Poseban dio odnosi se na suvremeno razdoblje, odnosno, prema riječima autora, na nezavisnu, demokratsku i turističku zemlju stabilne ekonomije.

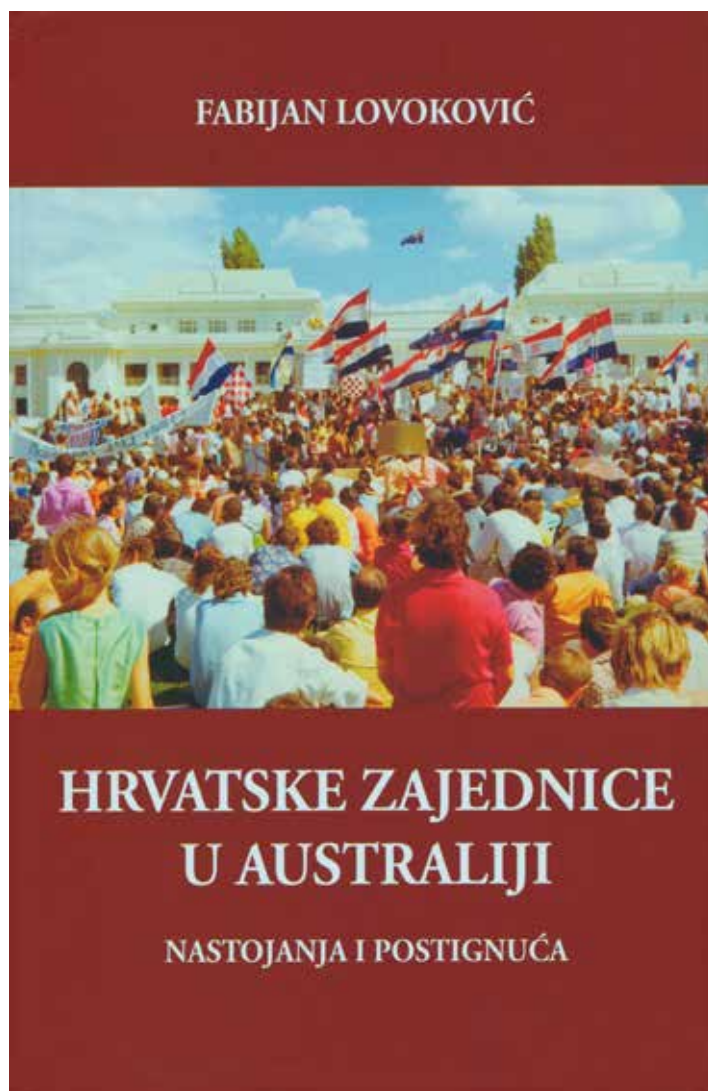
Frances Adler Babic

Keeper of the idiom of the people: The Duquesne University Tamburitians

Palo Alto : Ragusen press, 1981.

117 str.

Nakladnička kuća Ragusen press, kojoj je na čelu Adam Eterovich, objavila je mnoga djela potomaka Hrvata iz Sjedinjenih Američkih Država, među kojima se nalazi i ova zanimljiva knjiga. U njoj je riječ o hrvatskome folkloru, odnosno o učenju sviranja tamburice na **Duquesne University**, koje je započelo 1937. godine. Uz tekst u knjizi nalazi se i niz fotografija instrumenata i ljudi zaslužnih za promidžbu hrvatskoga folkloru u SAD-u.

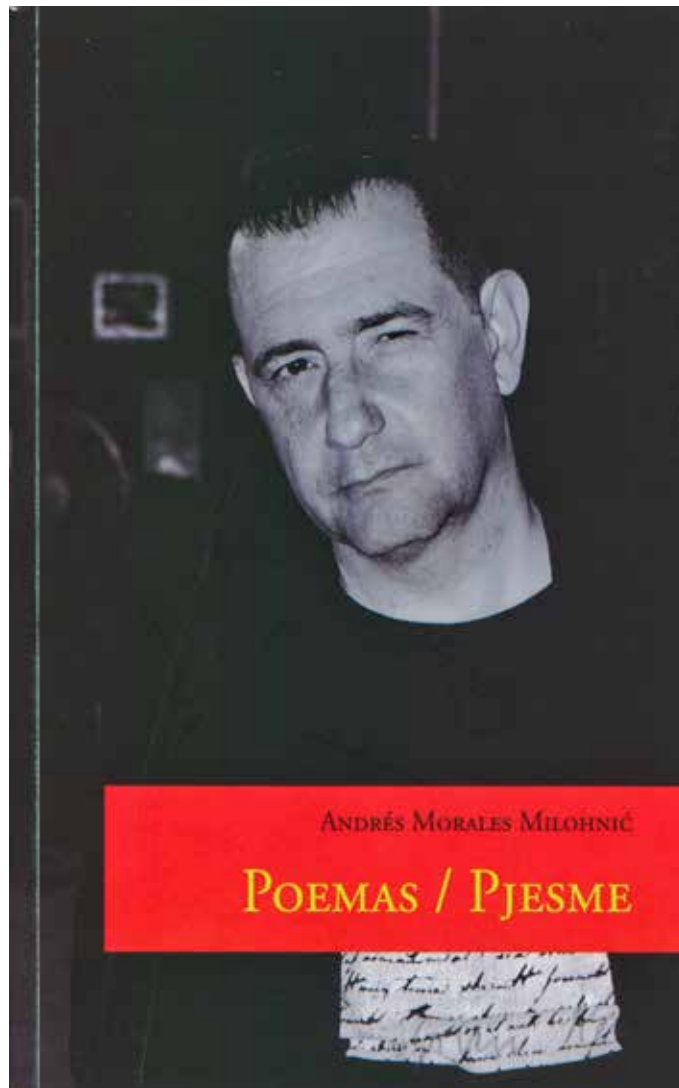
Fabijan Lovoković

Hrvatske zajednice u Australiji: nastojanja i postignuća

Kingsgrove : Central Council of Croatian Associations in Australia, 2010.

XXIII, 766 str. : ilustr. (djelomice u bojama), faks. ; 29 cm.

U knjizi *Hrvatske zajednice u Australiji: nastojanja i postignuća* Fabijan Lovoković opisuje život i djelovanje hrvatskih iseljenika na australskome kontinentu, gdje, procjenjuje se, danas živi između 150 i 200 tisuća njihovih potomaka, pripadnika drugoga i trećega naraštaja. Hrvatski iseljenici većinom dolaze u razdoblju između 1880. i Prvoga svjetskog rata, između dva rata i nakon Drugoga svjetskog rata. Autor posebnu pozornost posvećuje pojedincima i obiteljima koje su u Australiju uselile nakon 1945., odnosno onima koji su preživjeli Bleiburg i križne putove ili koji su ilegalno napustili Jugoslaviju. Zbog mnoštva podataka, dokumentacije i slika, knjiga je izniman doprinos proučavanju našega iseljenništva.

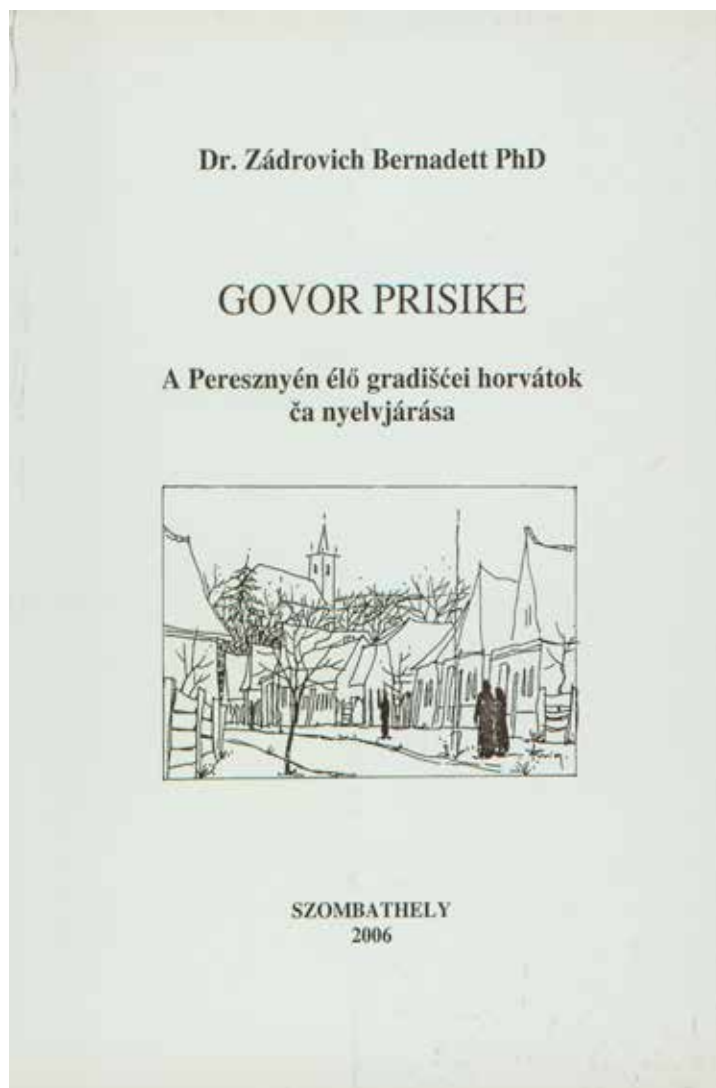
Višnja Milohnić Roje/Andrés Morales Milohnić

Poemas/Pjesme

Santiago : RIL Editores, 2011.

27, 26 str. ; 19 cm

Zanimljiva dvojezična poetska zbirka liječnice i književnice Višnje Milohnić Roje, koja je kao petogodišnjakinja došla u Čile jer su njezini roditelji željeli bolju budućnost, i njezina sina Andrésa Moralesa Milohnića, čileanskoga pjesnika, sveučilišnoga profesora i najmlađega akademika, objavljena je povodom Višnjine smrti, 11. srpnja 2011., u Santiagu. Odabrano je desetak emotivnih pjesama majke i sina, koje, uz visoku kvalitetu, oslikavaju i njihovu izuzetnu povezanost.

Bernadett Zdrovic

Govor Priske

Budapest ; Szombathely : Berzsényi Daniel Foiskola Szlav Filologiai

Tanszekcsoportja, 2006. ([s. l. : s. n.]

372 str. : ilustr., faks u bojama ; 22 cm.

Knjiga *Govor Priske* doktorski rad je znanstvenice Bernadett Zádrovich, koji je obranila na Sveučilištu u Budimpešti 2001. godine. Hodajući prisičkim grobljem, na kojemu je čitala nadgrobne natpise i stihove, zaključila je da ih mora proučiti i zabilježiti kako im se ne bi izgubio trag. Građu vezanu uz svoj materinski jezik prikupljala je i kod svoje majke, djeda i bake, rodbine i znanaca. Pozorno je pratila njihove razgovore kod običaja i zajedničkih aktivnosti kao što su čihanje perja, berba grožđa, branje krumpira ili svatovi. Knjiga je vrijedan filološki doprinos slavistici te sociolingvistici i istraživanju narječja.

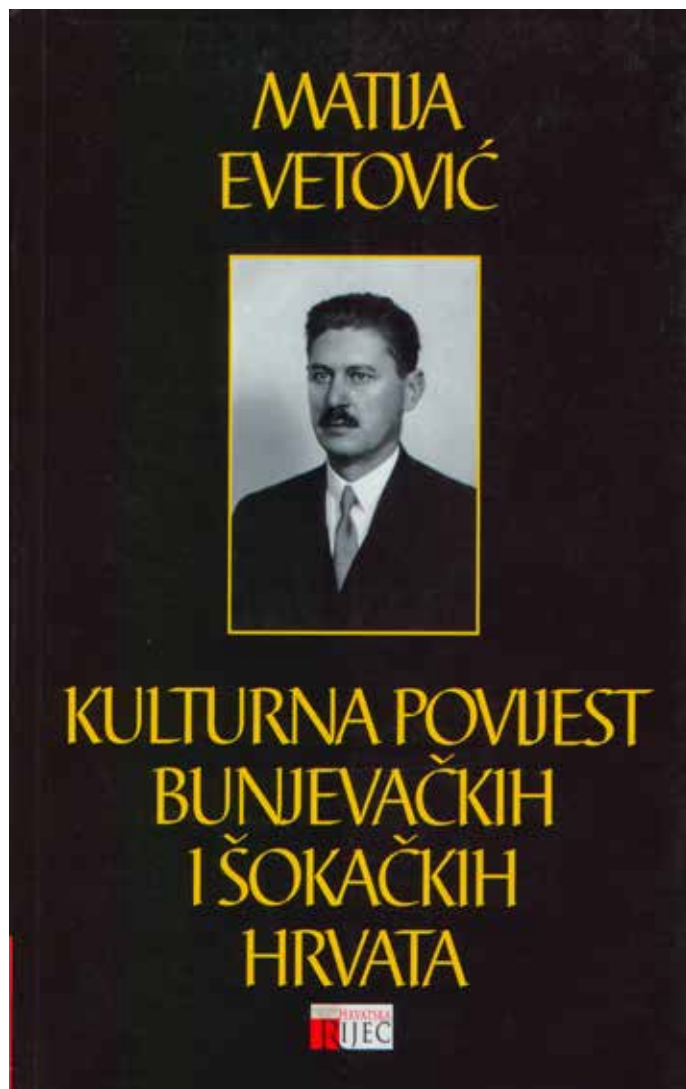
Martin Ivancsics

Die Kroaten im Burgenland (Hrvati u Gradišću)

Eisenstat/Željezno : Kroatisches Kultur und Dokumentationszentrum (Hrvatski kulturni i dokumentarni centar), 2009.

140 str. : ilustr. u bojama ; 25 cm.

U ovoj knjizi gradišćanski Hrvat Martin Ivancsics piše o povijesti, životu, običajima, jeziku, političkoj situaciji Hrvata koji žive u najmlađoj austrijskoj pokrajini Gradišću. Na to živopisno područje naši su se zemljaci doselili u 16. stoljeću. Autor opisuje svako pojedino mjesto (Pama/Bijelo Selo, Neudorf/Novo Selo, Parndorf/Pandorf, Kittsee/Gijeca, Gattendorf/Raušar, Potzneusiedl/Lajtica, Frankenu/Frankanava itd.) i njegove specifičnosti. Tekst je popraćen slikama.

Matija Evetović

Kulturna povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata

Subotica : Hrvatska riječ, 2010.

718 str. : ilustr. ; 24 cm.

Kulturna povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata najopširnije je djelo dr. Matije Evetovića (1894. – 1972.) i spada u najznačajnije radove o Hrvatima u Podunavlju. Rezultat je Evetovićevih dugogodišnjih istraživanja u arhivima i franjevačkim samostanima te znanstvene spoznaje o spomenutoj tematici. Knjiga je podijeljena na deset poglavlja i u njoj se, između ostaloga, govori o podrijetlu Bunjevaca i Šokaca, o značenju tih imena, o njihovoj književnosti, kulturnome djelovanju i povijesti, odnosno, prema autorovim riječima, „o svemu što se odnosi na mlade i svježije grane snažnoga i zdravoga hrvatskog stabla“. *Kulturna povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata* ima iznimnu ulogu u jačanju nacionalne svijesti Hrvata u Bačkoj.

Zbirka knjižnične građe o Domovinskom ratu

Tomica Vrbanc, prof.

Fond Zbirke knjižnične građe o Domovinskom ratu povećan je u 2011. godini za 936 jedinica građe, i tako je prešao broj od ukupno 4000 jedinica. Prethodnu godinu obilježio je veći broj publikacija izdanih povodom dvadesete obljetnice početka Domovinskog rata i agresije na Republiku Hrvatsku. Osim novih naslova iz hrvatske izdavačke produkcije koji su nabavljeni za Zbirku, njezin fond je porastao zahvaljujući darovima pojedinaca i ustanova. Tako je u protekloj godini završen rad na odabiru građe iz donacije **Ureda predsjednika Republike Hrvatske**, iz koje je za Zbirku u prošloj godini odabrano 435 knjiga. Ako se tome pribroji 268 knjiga iz ove donacije koje su u Zbirku prinovljene 2010. godine, možemo vidjeti da je darom Ureda predsjednika Zbirka obogaćena za nove 703 knjige, što brojem i sadržajem čini značajni prinos. U ovom izboru značajnih prinova predstaviti ćemo nekoliko naslova iz novije izdavačke produkcije, kao i odabrane naslove knjiga darovanih Zbirci u protekloj godini.

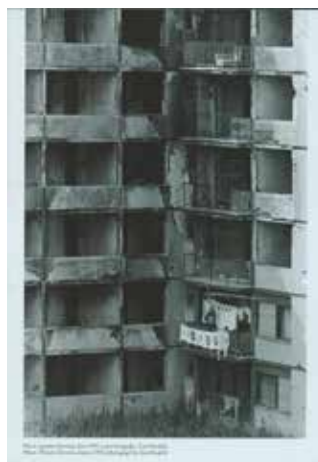
Zbirka knjižnične građe o Domovinskom ratu

IZ NOVIJE IZDAVAČKE PRODUKCIJE

Plakat s motivom iz Šibenika 1991. godine (autor fotografije Matko Biljak)

Natpis iznad bunkera koji su izgradili engleski dobrovoljci u Domovinskom ratu

Dvije fotografije Tonija Hnojčika iz Pakraca 1992.

Ante Nazor

Velikosrpska agresija na Hrvatsku 1990-ih : (Republika Hrvatska i Domovinski rat: pregled političkih i vojnih događaja 1990., 1991.-1995./1998.) = Greater-Serbian aggression against Croatia in the 1990s : (The Republic of Croatia and the Homeland war: overview of political and military developments 1990, 1991-1995/1998)

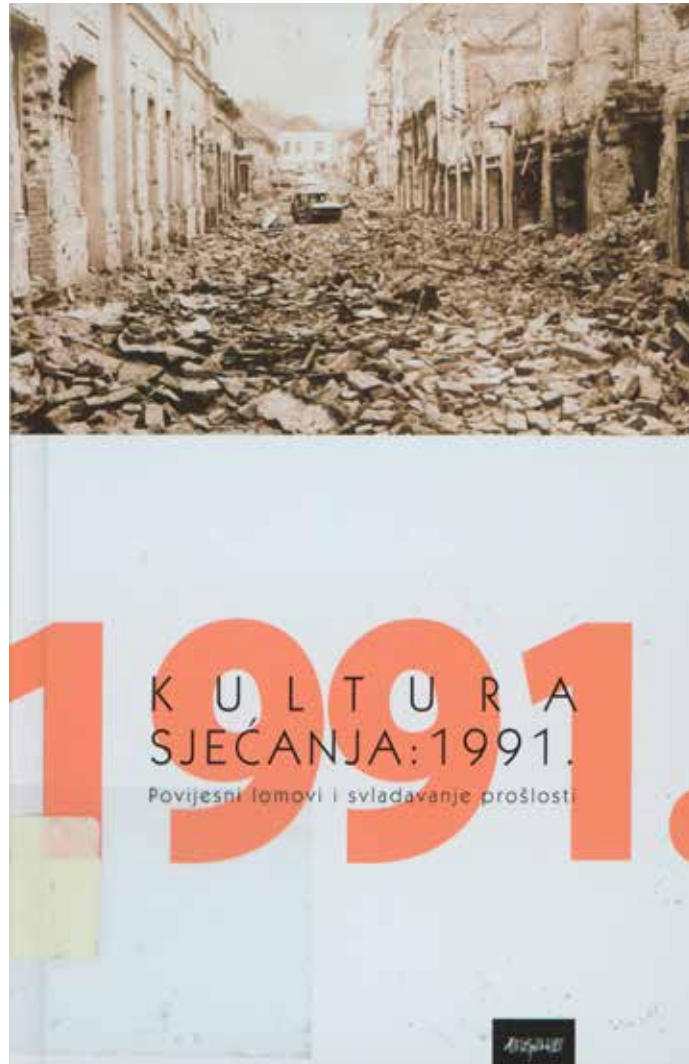
Zagreb : Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata = Croatian Homeland War Memorial and Documentation Centre, 2011.

399 str. : ilustr. (pretežno u bojama), faks. ; 26 cm

Novo izdanje Hrvatskoga memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskog rata, tiskano u prosincu 2011., predstavlja svojevrsnu sintezu višegodišnjega historiografskog istraživanja uzroka, tijeka i posljedica velikosrpske agresije na Hrvatsku. Autor knjige je Ante Nazor, ravnatelj Centra i jedan od najmjerodavnijih stručnjaka za ovo razdoblje hrvatske povijesti.

Više o knjizi dostupno je u recenziji dr. Miroslava Akmadže.

Knjiga je opremljena brojnim ilustracijama (preko 300 fotografija, plakata, zemljovida), koje su većinom preuzete iz prethodnih izdanja Centra.

Kultura sjećanja: 1991 : povijesni lomovi i svladavanje prošlosti

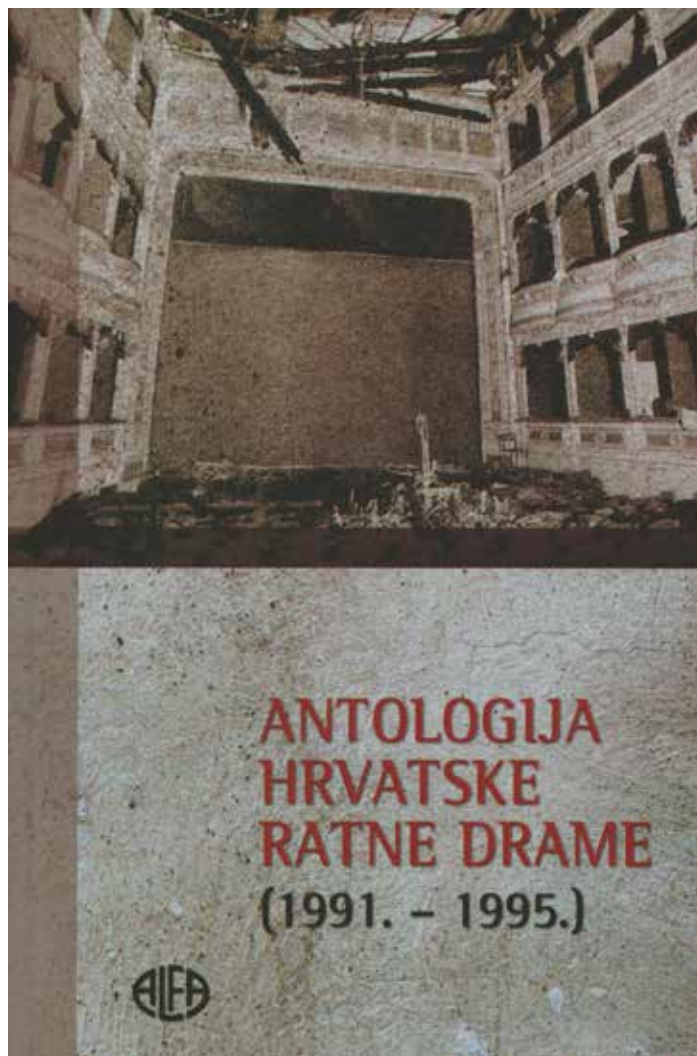
Urednik: Tihomir Cipek

Zagreb : Disput, 2011.

383 str. : ilustr. ; 24 cm

Kultura sjećanja: 1991. je zbornik radova s istoimene znanstvene konferencije održane 2009. godine u Banjoj Luci i dio je znanstvenog projekta u kojem su obrađene prijelomne godine i ratovi na području bivše Jugoslavije u prošlom stoljeću. Polazna teza bila je, prema riječima urednika Tihomira Cipeka, „da se rat, kao napad na svakodnevni mirnodopski život, nakon svog završetka mora na neki način ugraditi u sjećanja, da se mora prevladati i svladati“, a nastojalo se također „naglasiti tezu da se sjećanja na rat moraju oblikovati u javni iskaz koji životu pojedinca i kolektiva daje smisao“.

Zbirka knjižnične građe o Domovinskom ratu

Antologija hrvatske ratne drame : (1991.-1995.)

Priredila: Sanja Nikčević

Zagreb : Alfa, 2011.

268 str. ; 24 cm

Od ukupno 94 drame s temom Domovinskog rata koje je zabilježila u svojim istraživanjima, kazališna kritičarka i teatrologinja Sanja Nikčević izabrala je za ovu antologiju 11 drama različitih žanrova – od drame i alegorije do komedije i mjuzikla. U svom predgovoru govori o životnom okruženju tog vremena, u kojem se kazalište doživljavalo kao „simbol hrvatskog identiteta (...) kao hram nekog drugačijeg svijeta, ljudskih ideala i viših vrijednosti“. Također, ne treba zaboraviti da su kazališta bila jedna od *privilegiranih meta* neprijateljskog topništva (o čemu svjedoči i fotografija urušenog stropa Hrvatskoga narodnog kazališta u Osijeku na naslovnici).

Neke od drama iz antologije, *Deložacija Mire Gavrana* i *Dobrodošli u rat Davora Špišića*, analizirao je **Darko Lukić** u svojoj doktorskoj disertaciji i knjizi *Drama ratne traume* iz 2009. godine, koja je također dostupna u fondu Zbirke.

Godina 2011. bila je godina prisjećanja na tužne i tragične događaje prve ratne, 1991. godine. Dva-deseta obljetnica početka Domovinskog rata obilježena je brojnim publikacijama i izložbama, od kojih izdvajamo četiri izložbe čiji su katalozi prošle godine pristigli u Zbirku.

Matea Brstilo Rešetar

Domovinski rat : vodič izložbe = The Homeland War : exhibition guide

Autori tekstova: Matea Brstilo Rešetar, Ivica Neveščanin i Andreja Smetko

Fotograf: Ivana Mora Asić

Zagreb : Hrvatski povijesni muzej = Croatian History Museum, 2011.

64 str. : ilustr. (pretežno u bojama) ; 29 cm

Izložba *Domovinski rat* može se još uvijek pogledati u **Hrvatskom povijesnom muzeju** u Zagrebu, a u njezinoj pripremi autori su se služili također i fondom Zbirke, kao i fondom časopisa Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Dio postava izložbe može se vidjeti i na vizualno dojmljivim stranicama virtualne izložbe.

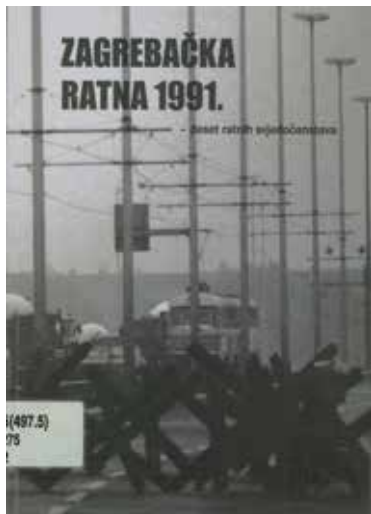
Zbirka knjižnične građe o Domovinskom ratu

Zaštita izloga u Illici 1991.

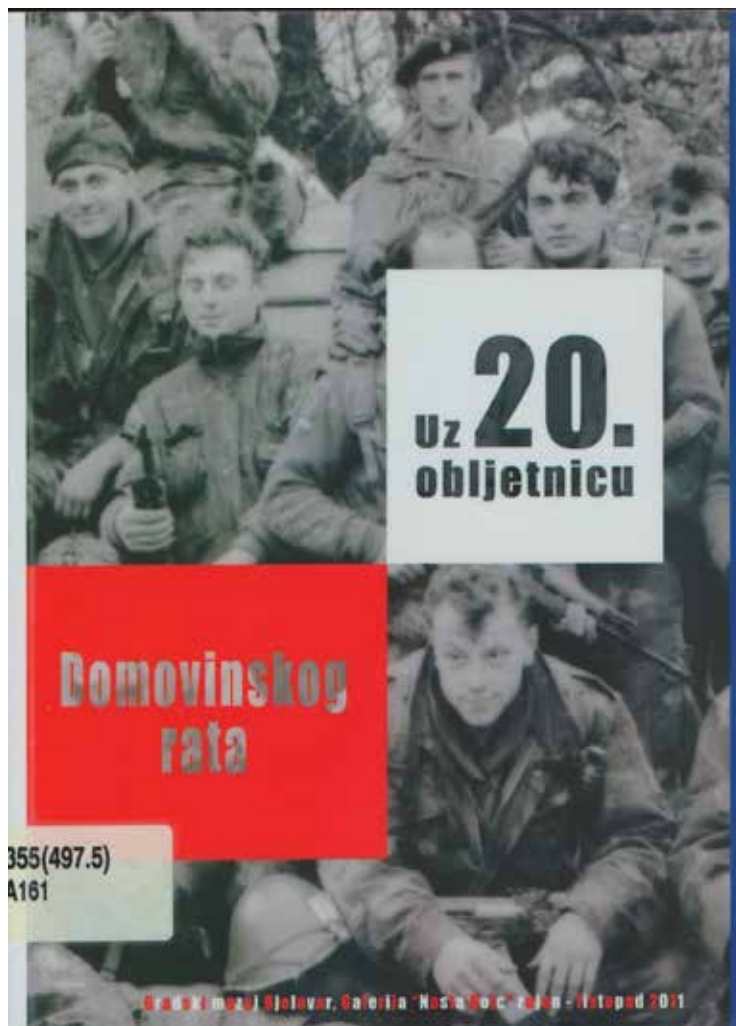

Raketiranje Banskih dvorova 7. listopada 1991.

Kristian Strukić
**Zagrebačka ratna 1991. : deset ratnih
svjedočanstava**
Zagreb : Muzej grada Zagreba, 2011.
79 str. : ilustr. ; 25 cm

Muzej grada Zagreba obilježio je dvadesetu obljetnicu početka Domovinskog rata i stvaranja hrvatske države izložbom pod nazivom *Zagrebačka ratna 1991. – deset ratnih svjedočanstava*. Izložba je ostvarena kroz šest tematskih cjelina: *Mirovne inicijative, Izlazak JNA iz vojarni, Ratno ruho Zagreba, Glas iz Vukovara, Napadi na grad i Zagrebačke ratne postrojbe HV-a / odlazak na ratište*. a svaka od njih sadrži kao multimedijalni prilog deset videozapisa sa snimljenim svjedočanstvima Zagrepčanki i Zagrepčana različitih profesionalnih i privatnih angažmana u ratnim danima 1991. Život u ratnom Zagrebu, kakav se može vidjeti kroz ovu izložbu i katalog, bio je duboko prožet iskustvom opasnosti, smrti i stradanja – od povlačenja postrojbi Jugoslavenske narodne armije iz vojarni, raketnog napada na povijesnu jezgru Gornjeg grada, do zbrinjavanja prognanika i izbjeglica.

Zoran Abramović

Uz dvadesetu obljetnicu Domovinskog rata

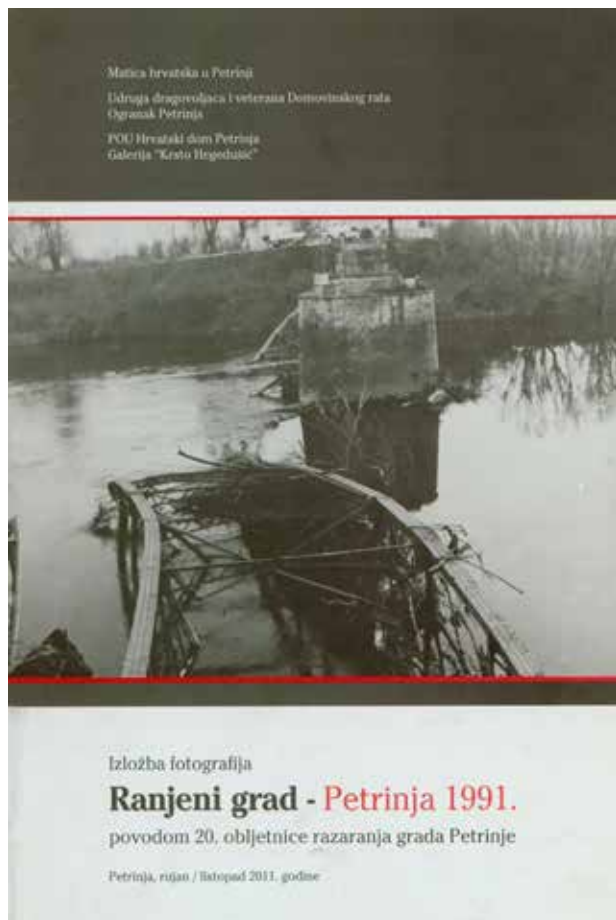
Autori tekstova: Zoran Abramović, Božidar Gerić, Tomislav Matić

Bjelovar : Gradski muzej, 2011.

35 str. : ilustr. (pretežno u bojama) ; 28 cm

Gradski muzej Bjelovar priredio je izložbu povodom Dana grada Bjelovara, 29. rujna, a u spomen na dan njegova najvećeg stradanja u Domovinskom ratu, kada je živote izgubilo četrnaest osoba, a oštećeno je i uništeno preko tisuću gradskih objekata. Tekstovi u katalogu prate ratna zbivanja u Gradu, na području Bilogore, ali i na drugim bojištima na kojima su sudjelovale bjelovarske postrojbe tijekom Domovinskog rata.

Zbirka knjižnične građe o Domovinskom ratu

Dan nakon kojeg strani tisak više nije dolazio u Grad, ali dan povodom kojeg se o Petrinji pisalo i govorilo u mnogim stranim medijima. Fotografija iz rujna 1991.

Domagoj Bernić i Vladimir Krpan

Ranjeni grad – Petrinja 1991. : izložba fotografija povodom 20. obljetnice razaranja grada Petrinje

Autori i urednici kataloga: Domagoj Bernić i Vladimir Krpan

Petrinja : Matica hrvatska, Ogranak : Udruga dragovoljaca i veterana

Domovinskog rata, Ogranak : POU Hrvatski dom, Galerija „Krstó Hegedušić“, 2011.

17 str. : ilustr. (pretežno u bojama) ; 30 cm

Izložbom fotografija *Ranjeni grad – Petrinja 1991.* ovaj je grad obilježio dvadesetu obljetnicu teških i sudbodnosnih događaja iz rujna 1991., od prvog napada postrojbi JNA i pobunjenih Srba 2. rujna do pada grada 21. rujna 1991. Autori izložbe u predgovoru kataloga ističu da je "Petrinja odmah iza Vučkova najveći grad koji je bio okupiran, a isto tako Petrinja je drugi hrvatski grad koji je najviše uništen u Domovinskom ratu". Ova izložba kroz fotografije dokumentira spomenute događaje.

DAR AKADEMIKA ANTE STAMAĆA

Među prinovama Zbirke knjižnične građe o Domovinskom ratu u 2011. godini valja istaknuti brojem mali, ali sadržajem značajan dar akademika Ante Stamaća. Riječ je o dvanaest izdanja prijevoda poznate antologije hrvatskoga ratnog pjesništva *U ovom strašnom času*, koja okuplja ratno pjesništvo objavljivano u periodici od 1991. do 1994. godine. Ova antologija jedna je od najprevođenijih hrvatskih knjiga, a svakako najprevođenija u zadnjem desetljeću 20. stoljeća, kako navodi **Krešimir Bagić** u tekstu o hrvatskom pjesničkom naraštaju devedesetih. Koliko se za sada može reći, knjiga je prevedena na zavidni broj od devetnaest jezika – od europskih jezika kao što su njemački, francuski, talijanski i španjolski, do dalekoistočnih kao što su kineski i japanski. Ovim značajnim darom Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu upotpunjuje broj od ukupno sedamnaest prijevoda u svom općem fondu i Zbirci knjižnične građe o Domovinskom ratu. Istraživanjem u dva velika kataloga, onom **Kongresne knjižnice** u Washingtonu te skupnom katalogu **WorldCat**, utvrđeno je da je knjiga također prevedena na **engleski** i **turski jezik**, i stoga će i ta izdanja Knjižnica uvrstiti u svoj plan nabave.

Među prijevodima iz ove donacije koje Knjižnica nije imala u svom fondu, izdvajamo tri prijevoda.

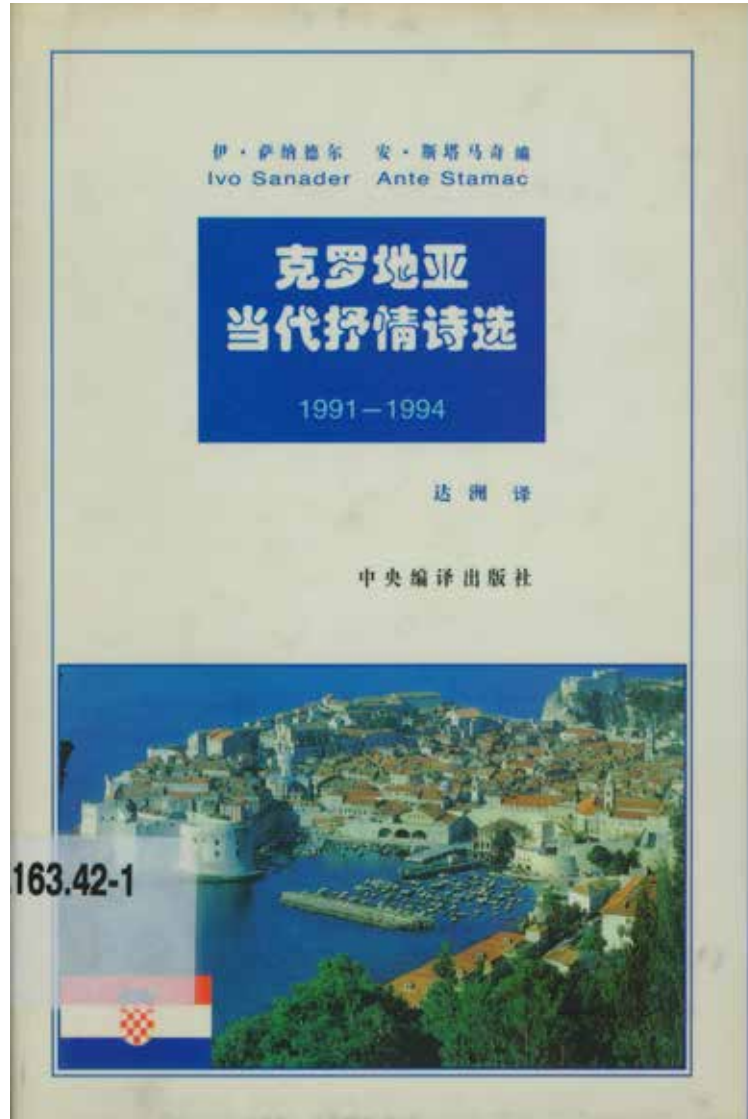
In der Stunde hoechster Not : kroatische Lyrik im Krieg

Uredili: Ivo Sanader i Ante Stamać

Bergisch Gladbach : Bastei Luebbe, 1997.

188 str. ; 18 cm

Njemački prijevod koji potpisuju hrvatska književnica Irena Vrkljan i njemački književnik Benno Meyer-Wehlack, a predgovor je napisao naš poznati germanist Viktor Žmegač.

U ovom strašnom času : [kineski prijevod] : (1991-1994) : antologija suvremene hrvatske ratne lirike

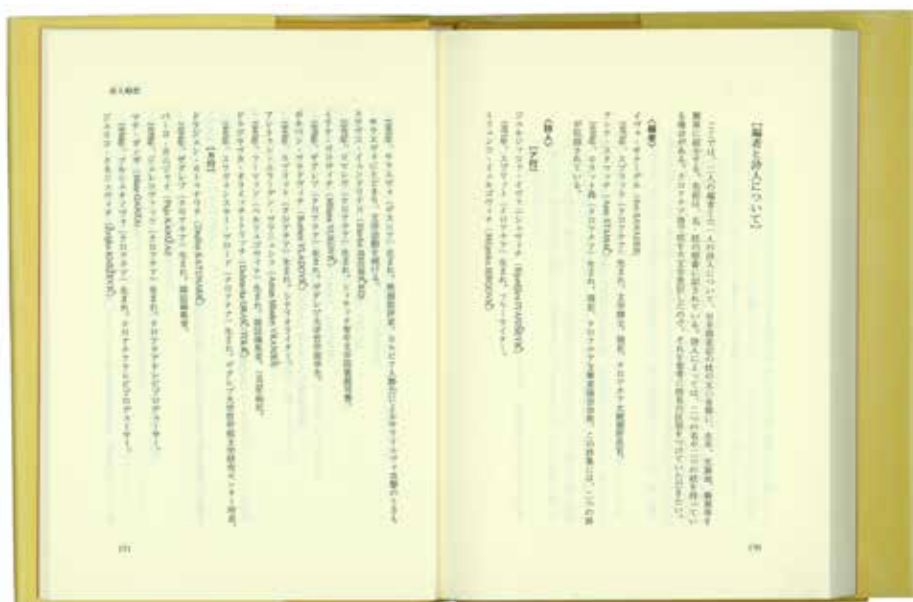
Uredili: Ivo Sanader i Ante Stamać

[S. l. : s. n.], 1997.

115 str. ; 21 cm

Kineski prijevod, prema podacima u katalogu WorldCat izašao je u Peking u 1997., a prevoditelj je Da Zhou.

Zbirka knjižnične građe o Domovinskom ratu

U ovom strašnom času : [japanski prijevod] : antologija suvremene hrvatske ratne lirike

Uredili: Ivo Sanader i Ante Stamać

Prijevod na japanski: Fujimura Hiroyuki

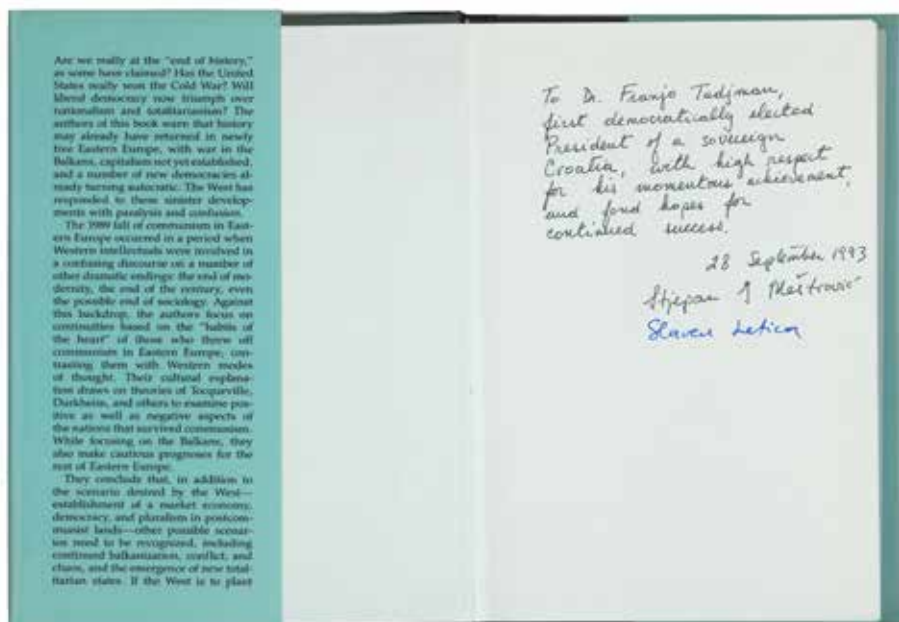
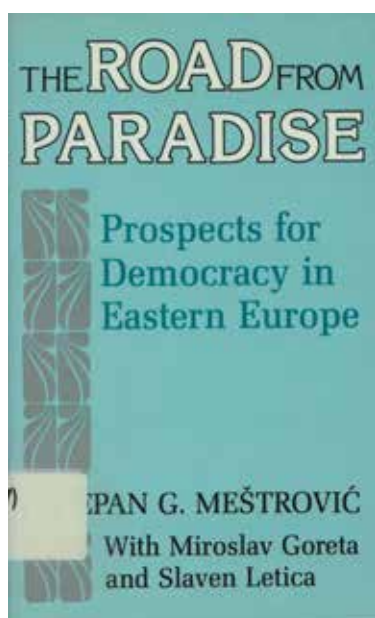
Tokyo : Daiichi-Shorin publisher, 1996.

17 str. : ilustr. (pretežno u bojama) ; 30 cm

Osnovne podatke o japanskom prijevodu lakše je identificirati, budući da su na omotu i na drugoj stranici knjige napisani također i latiničnim pismom. Japansko izdanje antologije zanimljivo je zbog načina čitanja teksta knjiga tiskanih na japanskom pismu, što se može vidjeti iz dijela knjige koji sadrži bilješke o sastavljačima i zastupljenim pjesnicima.

DAR UREDA PREDSEDNIKA REPUBLIKE HRVATSKE

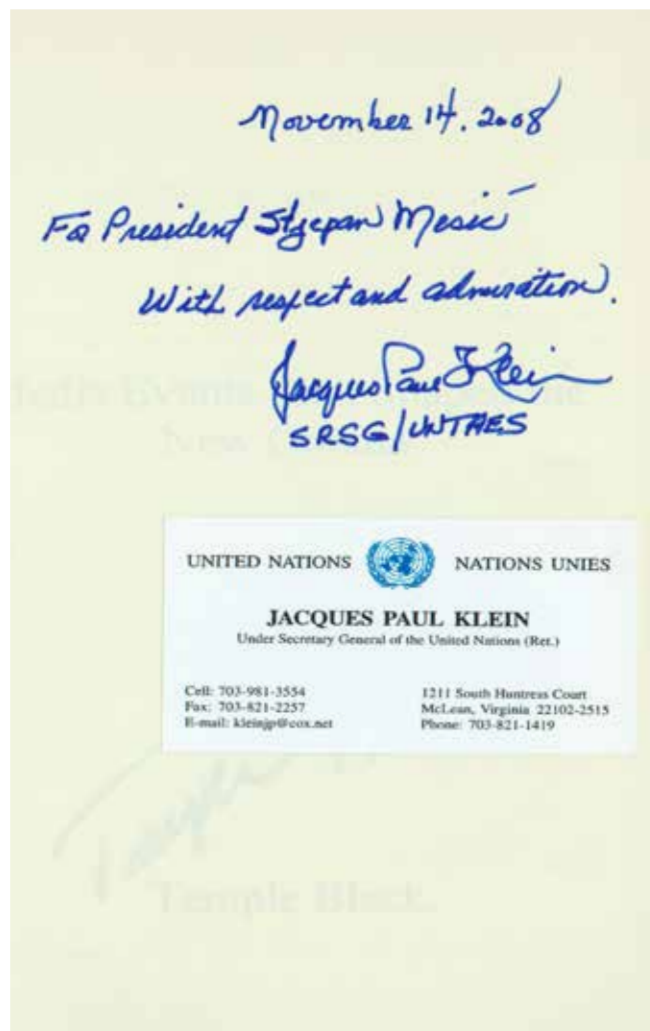
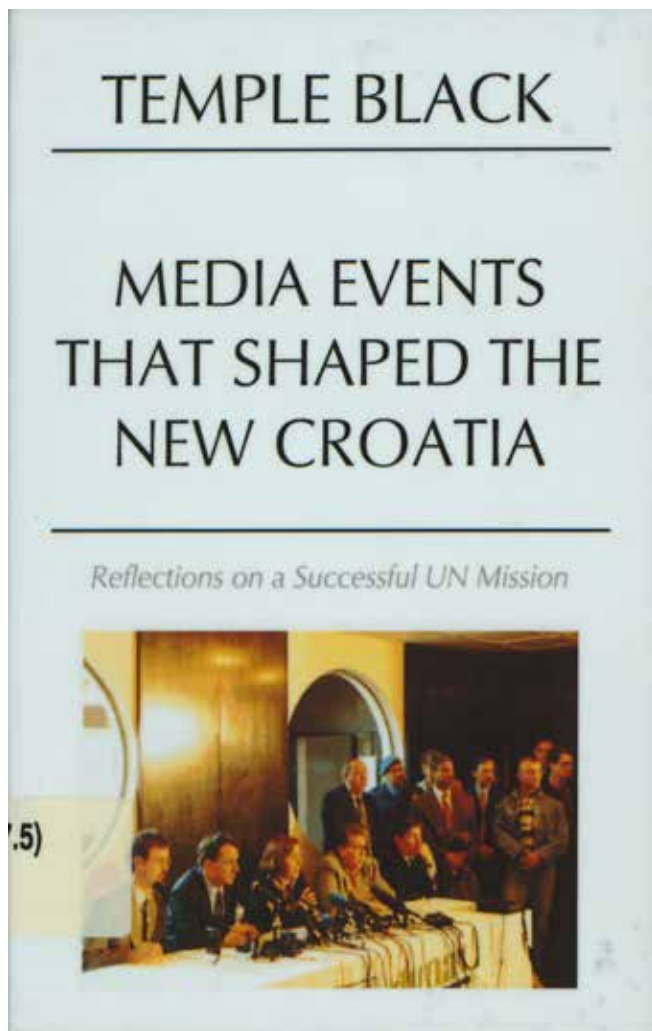
Od mnoštva zanimljivih i vrijednih izdanja prinovljenih u Zbirku knjižnične građe o Domovinskom ratu iz donacije Ureda predsjednika, izdvajamo nekoliko knjiga kojima dodatnu vrijednost daju rukopisne posvete autora ili drugih darovatelja.

Stjepan G. Meštrović, Miroslav Goretta i Slaven Letica
The road from paradise : prospects for democracy in Eastern Europe
Lexington : The University Press of Kentucky, 1993.
XX, 204 str. ; 23 cm

Stjepan Gabriel Meštrović je američki sociolog hrvatskog podrijetla, unuk poznatoga hrvatskog kipara Ivana Meštrovića. U svojoj rukopisnoj posveti predsjedniku **Franji Tuđmanu** izražava veliko poštovanje prema njegovim značajnim postignućima.

Zbirka knjižnične građe o Domovinskom ratu

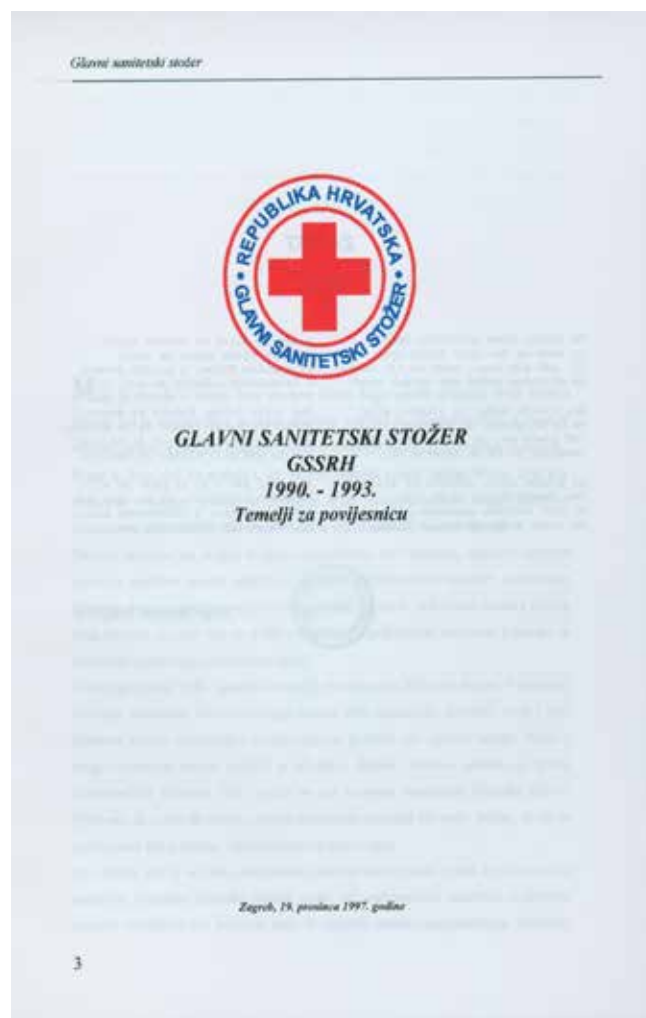
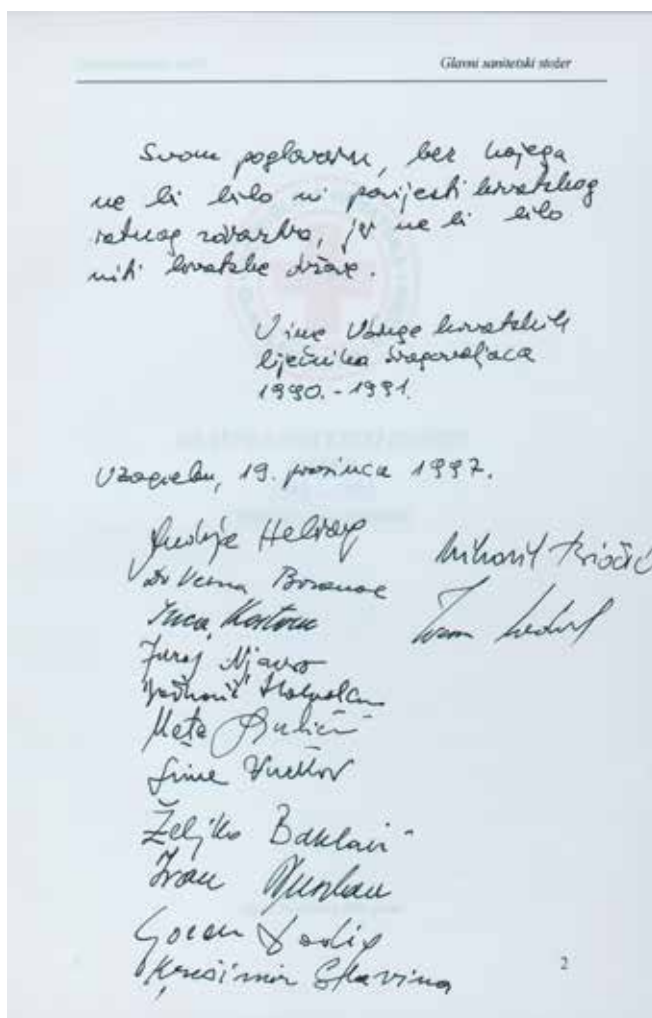
Temple Black

Media events that shaped the new Croatia

[S. l.] : T. Black, cop. 2007.

Sign. 32(497.5) B627

Knjiga o ulozi medija u oblikovanju nove Hrvatske, autora Templea Blacka, savjetnika u prijelaznoj upravi UNTAES-a u Vukovaru. Sadrži rukopisnu posvetu prijelaznog upravitelja UNTAES-a Jacquesa Kleina tadašnjem predsjedniku Republike Hrvatske Stjepanu Mesiću.

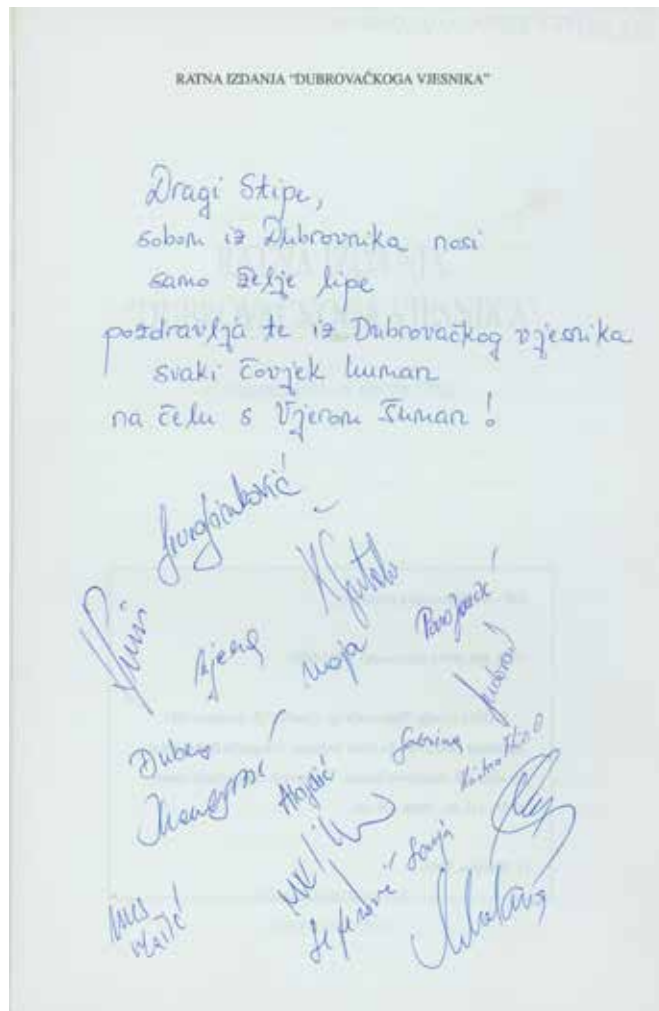
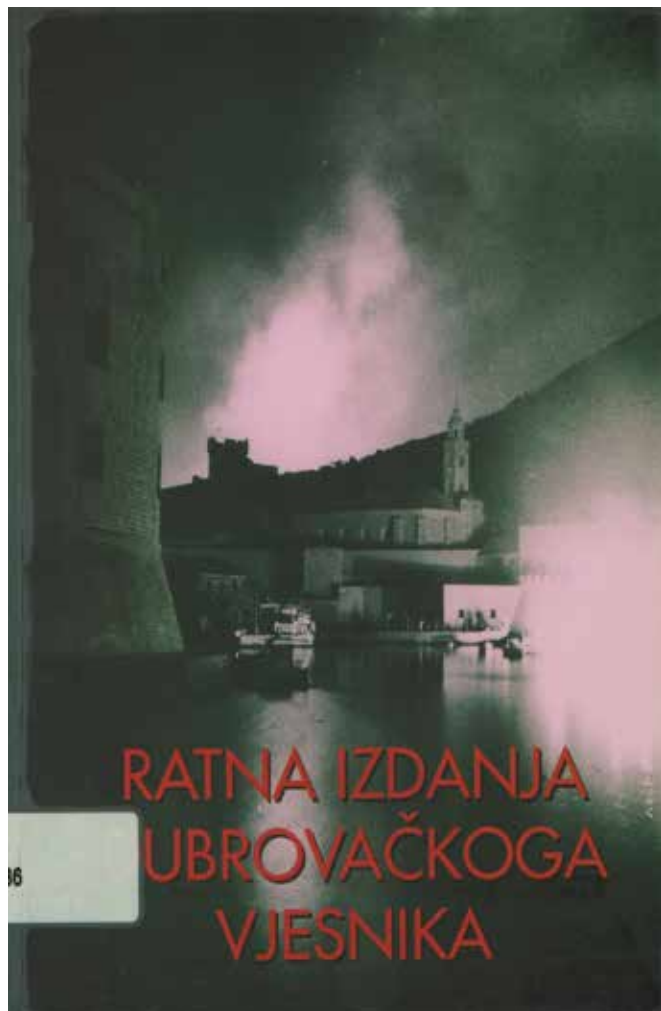

**Glavni sanitetski stožer : GSSRH : 1990.-1993. : temelji za povijesnicu
Zagreb : [s. n.], 1997.**

34 str. : ilustr. (pretežno u bojama) ; 30 cm

Ovo izdanje o djelovanju Glavnoga sanitetskog stožera Republike Hrvatske od 1990. do 1993. može se smatrati polupublikacijom jer ne sadrži podatke o autorstvu ili nakladniku, a otisnuto je vjerojatno u ograničenom broju primjeraka. Publikacija je vrijedna jer daje građu ili, kako podnaslov kaže, „temelje za povijesnicu“ Stožera. Na drugoj stranici potpisani su, uz ostale članove Udruge hrvatskih liječnika dragovoljaca, i Andrija Hebrang, tadašnji ministar zdravstva, kao i junaci Vukovara Vesna Bosanac i Juraj Njavro.

Zbirka knjižnične građe o Domovinskom ratu

Ratna izdanja Dubrovačkoga vjesnika : (5. listopada 1991. – 4. siječnja 1992.)

Uredio: Božo Vodopija

Fotografije: Božo Gjučić... et al.

Dubrovnik : Dubrovački vjesnik, 1994.

155 str. : ilustr. ; 22 cm.

Dubrovački vjesnik izlazio je za vrijeme višemjesečne opsade Dubrovnika, i bio je, u to doba potpune blokade i nedostatka osnovnih sredstava za život, jedini list koji su Dubrovčani mogli čitati. Izlazio je dva puta tjedno, umnažan tehnikom fotokopiranja, a sada, pretiskan u obliku knjige, predstavlja "autentične zapise vremena, zapise o ljudima i događajima na hrvatskome Jugu s konca 1991.", prema riječima glavnog urednika Bože Vodopije iz predgovora publikacije.

Posveta primjerka poklonjenog tadašnjem predsjedniku Republike Hrvatske Stjepanu Mesiću 2005. godine primjer je duhovitog pjesmotvora koji potpisuju članovi redakcije "na čelu s Vjerom Šuman".

